PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 172 (1860) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, nedelja 22. julija 1951 Cena 25 lir

IZ VSEBINE:

- PRVI SEZNAM DAROVALCEV V OKVIRU «TEDNA KULTURNEGA DOMA». TRŽAŠKI SLOVENCI Z MNOŽIČNO UDELEŽBO PRI NABIRALNI AKCIJI ZA KULTURNI DOM DOKAZUJEJO SVOJO NARODNO ZAVEST IN ŽELJO PO KULTURNEM NAPREDKU.
- ITALIJANSKI GENERALI STRATEGI MAMLJIVIH ILUZIJ
- LAKOTA PRED VRATI INDIJE
- USODA VODITELJEV KP GRČIJE
- SLOVENSKA KNJIŽEVNOST MED OBEMA VOJNAMA, V.
- WILLIAM MAKESPEACE THACKERAY — ANGLESKI ROMANOPISEC
- DRUŽE MIRKO ALI SIGNUM CULTURAE ADVERSARIAE (FELJTON)
- VAS (NEDELJSKA ČRTICA)
- KMETIJSKO ŠOLSTVO V CONI A JE ZANEMARJENO
- ŽENA IN BORBA ZA MIR
- NAŠI BRIGADIRJI SO ODPOTOVALI
- DIJAKI GLASUJEJO O FILMIH, FILMSKIH REŽISERJIH IN IGRALCIH
- HUMOR, PIONIRSKA PISMA, FILATELIJA, ŠAH, KRIŽANKA ITD.

DANAŠNJO OBLETNICO OBOROŽENE VSTAJE PRAZNUJEMO VSI SLOVENCI

22. JULIJ - VEČNI SPOMIN na našo hrabro borbo za svobodo

Prvi strel iz puške, ki ga je sprožila pred desetimi leti na fašističnega in nacističnega okupatorja slovenska roka, je bil ta strel znak oborožene vstaje vsega slovenskega ljudstva ne glede na njegovo razkosanost na posamezne okupatorske države. Zato je tudi današnji praznik, 22. julij, ko praznujemo deseto obletnico dneva oborožene vstaje, praznik vseh Slovencev, ki še vedno nismo združeni in svobodni in ki še vedno ne živimo v eni — svoji državi. Današnji praznik je torej prav tako praznik nas tržaških, goriških, beneških in koroških Slovencev kot je praznik naših svobodnih bratov v naši matični domovini Ljudski republiki Sloveniji in Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Nikoli ne bomo dovolj poudarili tistega bolečega dejstva, tiste odprte rane, tiste krivice, ki jo nenehno poudarjamo in ki smo jo kot glasilo Osvobodilne fronte slovenskega naroda dolžni še prav posebno poudariti, ko praznujemo obletnice naših najslavnejših zgodovinskih dni — da meje, ki nas zamejske Slovence ločijo od svobodnega matičnega naroda, režejo v živo naše slovensko narodnostno ozemlje. Vsi naši prijatelji in sovražniki se te krivice zavedajo in vedo tudi, da smo nanjo pristali samo zaradi ljubega miru. Vedo pa tudi, da se nismo ter da se ne bomo nikdar odrekli nenehni borbi, da se ta krivica popravi.

Če je torej na svetu narod, ki ima vso pravico boriti se proti krivični razkosanosti na tri, štiri države, smo to v prvi vrsti mi Slovenci. Toda ob tej deseti obletnici dneva naše oborožene vstaje, ko se spominjamo vseh svojih krvavih žrtev, ki smo jih dali ne samo za svojo lastno osvoboditev izpod fašističnega in nacističnega barbarstva temveč tudi za osvoboditev vsega človeštva, se ne dogaja tisto, kar bi bilo logično in več kot upravičeno. Ne dogaja se namreč, da v današnjem napetem mednarodnem položaju zahtevamo revizijo za nas krivične mirovne pogodbe mi, ki nam je krivica v resnici prizadejana. Ne postavljamo pa te zahteve, ker se zavedamo, da je bolj kot kar koli drugo danes vsemu človeštvu potreben mir, da mu je potrebno do kraja zaceliti strašne rane prizadejane v drugem svetovnem klanju.

Toda glejte dogaja se, da postavljajo danes zahtevo po reviziji mirovne pogodbe namesto nas tisti, proti katerim smo bili prisiljeni pred desetimi leti braniti svoje golo življenje, svoj goli narodnostni obstoj, zahtevajo revizijo tisti, ki so nas ubijali, mučili, zapirali, internirali in ki so požigali naša mesta in vasi, ki so nas četrt stoletja držali zasužnjene, ki so nas hoteli ne samo raznaroditi, ne samo potujčiti, temveč, ki so nas pošiljali, da se celo izven evropskega kontinenta borimo za njihove umazane imperialistične interese. In vse to opravičujejo z obrambo kulture in civilizacije, v imenu katere so tolika desetletja vse to z nami počenjali.

Ves svet ve, da je ta njihov izgovor zgolj krinka, zgolj sredstvo, da bi ponovno dosegli tisto, kar so bili prej z nepoštenimi metodami tajne diplomacije, z zahrbtnim napadom, z verolomstvom in z oboroženo silo zasnivajočo se na staro in srednjeveškem načelu pesti jačjega, prigrabili. Izrabiti hočejo — po teh istih načelih — sedanji napadalni pritisk kominformovskih držav, na tisto svobodoljubno deželo, ki je edina pred desetimi leti v srcu zasužnjene Evrope dvignila prapor oboroženega upora in se z nadčloveško borbo in žrtvami suženjstva otresla. V svoji zaslepljeni imperialistični požrešnosti mislijo, da je prav sedaj prišel čas, ko bi mogli od teh svobodoljubnih in uporniških narodov vsaj nekaj izsiliti.

In prva žrtev njihovih pohlepov ponovnega osvajanja naj bi bili prav mi tržaški Slovenci in z nami vse tržaško delovno ljudstvo. Nato pa naj bi sledila vsa Primorska, Istra s Pulo, Reka, Zader in vsa Dalmacija...

Kako jim odgovarjamo danes ne samo mi v Trstu, ne samo osvobojeno ljudstvo Primorske, Istre, Reke in Dalmacije, temveč vsi svobodni jugoslovanski narodi? Kako jim odgovarjamo vsi mi, ki smo se odzvali pozivu slavne Komunistične partije in maršala Tita na današnji dan pred desetimi leti, ko smo pograbili v roke puške in se borili pod geslom, ki ga je zaklical naš veliki pesnik: Zob za zob in glavo za glavo?

Odgovarjamo jim tako kot lahko odgovori ljudstvo, ki se zaveda, da je svojo svobodo priborilo s potoki krvi svojih najboljših sinov. Odgovarjamo jim: Ušteli ste se! Pozabili ste, da ste se morali pod našimi udarci vrniti v svoje brloge! Ušteli ste se predvsem v svojih računih, nedostojnih svobodnega naroda, prav tistih računih, ki so se izkazali za zgrešene že takrat, ko smo bili goloroki, takrat ko ste mislili, da boste za vekomaj divjali med nami!

Zato vam kličemo — mirno in dostojanstveno —: Ničesar ne boste dosegli, kajti danes smo močni in naša pravična stvar je že zdavnaj znana vsemu svetu. Zato prenehajte s hruščem in truščem, umaknite grabežljivo roko! In če nočete poslušati nas, poslušajte svoje lastno ljudstvo, ki mu je imperialističnih avantur dovolj in ki vas bo zanje kaznovalo tako kot je že dokazalo da zna kaznovati. Če pa vam bo uspelo, da ga boste ponovno nagnali proti nam tedaj se spomnite katastrofalnega konca, svojega zadnjega pohoda!

To smo hoteli povedati danes, ko smo ob tem našem velikem prazniku ponovno prisiljeni govoriti z jezikom, s katerim smo govorili vedno, ko so se okrog nas dvigale grozeče pesti.

Pozdravi maršala Tita in M. Marinka - Tretja obletnica V. kongresa KPJ - Odgovor „Borbe" italijanskemu generalu Giglioliju na njegov članek v „Giornale d'Italia"

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 21. — Nad desettisoče Ljubljančanov je danes prisostvovalo prihodu patrol, ki so iz vseh krajev republike prinesle pozdrave predsedniku slovenske vlade Mihi Marinku. V teh patrolah, ki so spominjale na partizanske patrole iz narodnoosvobodilne borbe, je sodelovalo preko 50.000 oseb. Patrole so prešle preko 1200 km.

V Ljubljani je bilo veliko zborovanje, na katerem so bili navzoči poleg predsednika vlade Slovenije Mihe Marinka tudi zunanji minister zvezne vlade Edvard Kardelj, član politbiroja KPJ Franc Leskošek in mnogi drugi predstavniki. Navzoč je bil tudi znani ameriški književnik slovenskega porekla Etbin Kristan.

Predsednik ljudske vlade Slovenije Miha Marinko pa je poslal nocoj preko beograjskega radia pozdrav Slovencem in vsem ostalim narodom Jugoslavije ob priliki 22. julija, praznika slovenskega ljudstva, ki predstavlja dan, ko so prve izolirane partizanske akcije prerastle v splošni narodni upor. «Ta dan bo ostal v srcu slovenskega ljudstva kot večni spomin na hrabro borbo za svobodo».

Predsednik jugoslovanske vlade maršal Tito pa je s svoje strani poslal pismo predsedniku slovenske vlade Marinku, v katerem se pridružuje veselju slovenskega ljudstva ob priliki njegovega velikega praznika.

«V bratski skupnosti z ostalimi narodi Jugoslavije — poudarja maršal Tito — slovensko ljudstvo nadalje mirno gradi svojo srečno bodočnost. Dejansko enotno in združeno v veliki osvobodilni revolucionarni borbi narodov Jugoslavije, more biti slovensko ljudstvo mirno za svojo usodo. Jamstvo za svobodo in neodvisnost Slovencev in vseh ostalih narodov Jugoslavije je v enotnosti in nerazdružljivem bratstvu narodov Jugoslavije. Pogoj za preprečenje vseh težkoč in za uresničenje vseh naših smotrov je v tem bratstvu in enotnosti naših narodov. Mi moramo to čuvati in gojiti, ker je v tem naša sreča naša blaginja, naša bodočnost — naša velika bodočnost».

MILAN SULCIC

(Od našega beograjskega dopisnika)

BEOGRAD, 21. — Jutrišnja «Borba» posvečuje svoj uvodnik prazniku upora slovenskega naroda.

«Kljub temu, da ni popolnoma uresničena združitev vseh Slovencev, dajeta razvoj in procvit njihove matice v okviru nove Jugoslavije novo moč in podporo vsem Slovencem izven meja naše domovine, da še bolj odločno branijo svoje pravice in narodno kulturo, vse do končne združitve. Zato je veliki praznik 22. julija borbeni praznik vseh Slovencev, tudi tistih na Koroškem, beneških Slovencev in na Tržaškem ozemlju, ki se čutijo povezane s svojimi brati v Ljudski republiki Sloveniji».

***

Jutrišnja «Borba» odgovarja Giglioliju, ki je v listu «Giornale d'Italia» napisal uvodnik, v katerem poudarja zahtevo: «da javnost ve, kje so pravzaprav italijanske meje, ki bi jih morala italijanska vojska braniti v primeru nove vojne». Prav tako je napisal več žalitev na račun jugoslovanskih oboroženih sil in trdil, da «dvomi v njih pripravljenost, oborožitev in moralno enotnost zaradi dokazov, ki smo jih videli v nedavni preteklosti».

«Zdi se, da je gospod general — piše «Borba» — eden od tistih, ki so imeli srečo, da so se izognili v nedavni preteklosti, da bi na lastni koži preizkusili lastnosti naše vojske».

«Borba» nato navaja celo vrsto sovražnega pisanja italijanskega tiska obenem s revijo istega «Giornale d'Italia», ki trdi, da so «zahodna Istra, Reka in Zadar vprašanje o katerem je treba še razpravljati». Omenja izjave tržaškega industrijca v reviji «Epoca», ki trdi, da je Trst kot velik bolnik. «Ozdravitev more edino priti s priključitvijo Trsta in vse Julijske krajine k Italiji». Omenja pozdrave rimskega župana tržaškemu županu, ki pravi, da je Trst priključen k Italiji».

«Končno bi bilo že enkrat potrebno, zaključuje «Borba», da bi bilo namesto vika in krika ter [illegible] slišati glas razuma».

***

«Borba» piše tudi o tretji obletnici petega kongresa Komunistične partije Jugoslavije.

List dodaja, da se je komunistična partija Jugoslavije ideološko zgradila, obenem pa je danes tudi številčno in organizacijsko močnejša. Iz majhne vendar pa enotne partije pred vojno (12.000 članov, od katerih je 9.000 padlo) je narastla po vojni na 141.066 članov. Po petem kongresu, v dobi največjega pritiska Sovjetske zveze, število članov partije stalno raste. Ob petem kongresu je imela KPJ 468.175 članov in 51.612 kandidatov, 31. marca 1950 649.964 članov in 164.551 kandidatov, a 31. marca letošnjega leta 629.108 članov in 172.985 kandidatov.

R. R.

Morrison poudarja miroljubnost Jugoslavije

Angleški zunanji minister je izjavil, da Jugoslavija lahko postane svetilnik za svetovni mir, in je omenil tudi ukrepe v FLRJ za okrepitev socialistične demokracije

LONDON, 21. — Britanski minister za zunanje zadeve Herbert Morrison je danes izjavil, da Jugoslavija lahko postane resnični svetilnik za svetovni mir. Morrison je govoril na zborovanju rudarjev v Durhhamu in je izrazil občudovaje zaradi odločnega stališča Jugoslavije v sporu s Sovjetsko zvezo.

«Zelo občudujemo hrabrost Jugoslavije in njenih voditeljev, ki se upirajo ruskim grožnjam — je izjavil Morrison — in smo hkrati zelo zaskrbljeni zaradi nevarnosti, ki ogroža njeno svobodo. V tem pogledu se najtesneje posvetujemo z vladami drugih držav».

Morrison je poudaril, da Velika Britanija, ki veruje krepko v načela svobode in enakopravnosti v svojih odnosih z vsemi državami, ne postavlja nobenih političnih pogojev za pomoč, ki jo nudi Jugoslaviji. Ko je govoril o ukrepih Jugoslavije za okrepitev socialistične demokracije, je Morrison pozdravil novi jugoslovanski kazenski zakonik in druge ukrepe za zajamčenje osebne svobode državljanov in svobodo govora kot «velik korak naprej, ki je povsem v nasprotju z dogajanji v državah sovjetskega bloka».

Pozdravili bomo nadaljnje sodelovanje med Jugoslavijo in zahodnimi državami — je izjavil Morrison — ker smo mnenja, da razni obiski, ne glede, ali gre za politike ali navadne državljane in študente, prispevajo k boljšemu spoznavanju življenja v obeh državah.

Jugoslavija lahko postane res svetilnik za svetovni mir. Potrebno je, da napravimo vse, kar moremo, da pripomoremo, da se obdrži svetloba v takih svetilnikih v teh mračnih dneh, ko svet v glavnem osvetljujejo težke in besne iskre mržnje in spopada — je zaključil Morrison.

Bivši borci obsojajo SZ

RIM, 21. — Na svetovni konferenci bivših borcev v Rimu so danes sprejeli resolucijo, v kateri odločno obsojajo napadalno politiko Sovjetske zveze in njenih satelitov proti Jugoslaviji. V resoluciji se poudarja, da se napadalna politika Sovjetske zveze in njenih satelitov kaže v stalnih kršitvah jugoslovanske meje, v izzivanju obmejnih incidentov ter v gospodarskem, vojaškem in političnem pritisku, kakor tudi v množičnem deportiranju jugoslovanskega življa iz obmejnih krajev.

Razen tega Sovjetska zveza in njeni sateliti kršijo določbe mirovne pogodbe o številčnem stanju oboroženih sil. Ta dejstva, se poudarja v resoluciji, so dokazi nemiroljubne in napadalne politike Sovjetske zveze in njenih satelitov ter so eden od stalnih virov nevarnosti za svetovni mir.

Konferenca priporoča vsem mednarodnim organizacijam, ki so poslale svoje delegate na zasedanje v Rim, naj pri svojih vladah delujejo v duhu listine Združenih narodov ter naj krepijo in razvijajo prijateljstvo med državami in narodi na podlagi enakopravnosti.

Konferenca bivših borcev je prišla do zaključka, da je glavni vzrok mednarodne napetosti v zapostavljanju načel enakopravnosti med državami in v vmešavanju v notranja vprašanja drugih držav ter v političnem in gospodarskem pritisku proti suverenosti in nedotakljivosti držav, je dalje rečeno v resoluciji. Neizpolnjevanje načel listine Združenih narodov in mednarodnega prava je nevarnost za mir. Na koncu resolucije, ki so jo sprejeli delegati vseh držav, razen Italije, se obsoja vsak napad, naj pride od koder koli in naj se posluži kakršnih koli sredstev.

Konferenca je sprejela tudi resolucijo političnega odbora, v kateri se predlagajo ukrepi za popuščanje politične napetosti v svetu. S tem je konferenca bivših borcev, ki je zasedala od 18. julija, končala svoje delo.

De Gasperi se še posvetuje

RIM, 21. — De Gasperi je danes sprejel bivšega ministra za industrijo Tognija, ki je izjavil, da ne misli sodelovati v novi vladi. Sprejel je tudi tajnika sindikalne organizacije CISL Pastoreja, ki je De Gasperiju obrazložil resolucijo, ki jo je včeraj sprejel izvršilni odbor, in s katero postavlja ta organizacija nekatere zahteve glede gospodarsko-socialne politike bodoče vlade.

Vodstvo republikanske stranke je nocoj sprejelo resolucijo, ki se izreka za sodelovanje v vladi. Republikanci se izrekajo za nadaljnje sodelovanje v okviru atlantskega pakta, za obrambo lire, za borbo proti inflaciji, za davčno reformo itd. Jasno, da v resoluciji ni mogla manjkati tudi omemba «italianisimega» Trsta in Tržaškega ozemlja, ki naj bi se vrnilo k madrepatriji. «To je pač že postalo obvezno kakor amen pri očenašu».

Jutri zvečer pa se bo De Gasperi razgovarjal z liberalnimi parlamentarnimi skupinami, ki bodo dale dokončni odgovor. Politični krogi so mnenja, da bo De Gasperi prihodnji teden lahko sestavil vlado.

Položaj na Srednjem vzhodu po umoru kralja Abdulaha

Anglija se boji vpliva protibritanskih krogov - Velika napetost in neredi v Jeruzalemu - Izjave bivšega jeruzalemskega muftija

AMMAN, 21. — Radio Ramallah, najvažnejša postaja v Jordaniji, je danes večkrat ponovil med branjem verzov iz korana, poslanico ministrskega predsednika Samir Rifaija, v katerem je pozival na mir, hkrati pa je napovedal smrtno kazen za vsakega, ki bi grozil javnemu redu.

Jordanska vlada se je sestala in proučila nove varnostne ukrepe. Danes zjutraj so trgovine znova zaprli. Tuja poslaništva so zastražili s strojnicami oboroženi oddelki vojske. Policijska ura traja od mraka do zore.

Truplo pokojnega kralja Abdulaha so včeraj takoj po atentatu prepeljali s posebnim letalom iz starega dela Jeruzalema v prestolnico Amman. Sedaj leži v palači Raghadan.

Po vseh večjih krajih Jordanije krožijo po ulicah oboroženi oddelki Arabske lige. V stanovanju atentatorja, 21-letnega krojača Mustafe Shukri Ashe, so našli večje količine orožja in municije. Ugotovili so, da je pripadal polvojaški organizaciji «Aldjinad Elmoukhadas» (sveti vojščaki).

Angleški zunanji minister Morrison je danes v posebni izjavi počastil spomin pokojnega Abdulaha, rekoč: «Vedno sem bil presenečen, zaradi njegove zmožnosti. Bil je kralj in državnik. Njegova smrt pomeni veliko izgubo za Srednji vzhod. Jordanskemu ljudstvu pošiljam svoje sožalje v tem trenutku težke boli».

Z druge strani pa je angleška vlada po svojem tajniku Williamu Strangu zahtevala od vseh svojih predstavništev v arabskih državah, naj takoj pošljejo podrobna poročila o odmevih Abdulahove smrti. Ves kaže, da se Anglija boji vpliva protibritanskih krogov po vsem Srednjem vzhodu. Obenem pa jo skrbe borbe za nasledstvo med prvorojencem Talalom, za katerega pravijo, da je bil ranjen med ostrim razgovorom z Glubb pašo in jordanskim predsednikom ob priliki obiska njegovega pokojnega očeta v Ankari, ter anglofilom Naifom.

Anglija misli odločno zavarovati svoje interese na tem delu sveta. Zdi se tudi, da bo odbila pri tem podporo ZDA.

Položaj na Srednjem vzhodu je v tem trenutku sledeč: 1. Arabska liga je razdeljena; 2. Egipt je najmočnejša država v arabskem svetu in v zadnjem času ostro protiangleško usmerjen. Ne želi nobenih dobrih ali slabih «nasvetov» iz Londona; 3. Saudova Arabija in Jordanija sta ločeni med seboj. Spor je star že dobrih 30 let. Ibn Saud je zaradi dobička pri nafti, ki jo črpajo na račun ameriške družbe, odločno na strani ZDA; 4. Sirija in Libanon sta odločno proti vsaki zvezi z Irakom in Jordanijo. Nasprotje podpihuje bivši jeruzalemski mufti, glavni nasprotnik umorjenega kralja, ki ga podpira tudi Egipt; 5. Arabske države sumijo Izrael, da ogroža njih varnost.

Glede položaja v Jordaniji naj še omenimo, da so zaprli znana vrata Mandelbaum v Jeruzalemu. Konzuli Holandske, Francije in Turčije so bili v trenutku napovedi izjemnega stanja v starem delu Jeruzalema. Sedaj se ne morejo vrniti v novi del mesta. Konzula ZDA in Belgije, ki sta hotela na jordansko ozemlje, tega nista mogla storiti, ker so ju straže zavrnile.

V Izraelu še vedno menijo, da bodo mogli skleniti mirovno pogodbo z Jordanijo, kljub temu da je Abdulah mrtev. Če bi jo Neif podpisal — pravijo — bi mu gotovo sledili voditelji drugih arabskih držav.

V Washingtonu izjavljajo, da prav zadnji atentati na Srednjem vzhodu kažejo, da je treba na Srednjem vzhodu zgraditi trajen obrambni sistem, ki ga ne bodo motile borbe med posameznimi vladarji.

Jutri se bo sestala sirijska vlada, da prouči položaj. Tudi politični odbor Arabske lige se bo sestal, prej kakor je bilo določeno. V Egiptu bo trajalo žalovanje en teden.

Iz Londona pa javljajo, da bodo v ponedeljek, na dan Abdulahovega pogreba, vse zastave na angleških državnih poslopjih visele na pol droga.

Iz jordanske prestolnice javljajo, da je v Palestini velika napetost. Na več krajih so morale jordanske čete razpršiti skupine demonstrantov. V Jeruzalemu je bilo pri neredih ranjenih 15 oseb. Tanki arabske legije so streljali proti Arabcem, ki so plenili po trgovinah v starem mestu. V Jeruzalemu je velika napetost, arabski legionarji krožijo po mestu oboroženi do zob.

Bivši jeruzalemski mufti in voditelj visoke arabske komisije za Palestino je danes izjavil, da bodo jordanske in britanske oblasti odgovorne «za vsako nasilje proti Palestincem, njihovim družinam in njihovim mestom». Zanikal je nato, da bi imel kak odnos z atentatorjem. Na koncu je tudi dejal, da so «vsi tendenciozni glasovi po umoru Abdulaha poizkus imperialistov, da odvrnejo pozornost svetovne javnosti, zato da bi izpolnili svojo nesrečno politiko».

Predstavniški dom ZDA sprejel zakon o nadzorstvu cen

WASHINGTON, 21. — «United Press» javlja, da je ameriški predstavniški dom danes sprejel zakonski predlog o nadzorstvu cen in mezd, ki ga je predložila ameriška vlada. Predstavniški dom je zavrnil tri spreminjevalne predloge k temu zakonskemu načrtu, ki so jih predložili republikanci, da omejijo pravice vlade pri maksimiranju cen, določevanju cen in mezd za dobo, ki je daljša od 120 dni. Medtem pa so republikanci uspeli s svojim spreminjevalnim predlogom o ustavitvi uvoza maščob v ZDA. Uvoz maščob je ameriška vlada predvidevala kot ukrep proti tendenci dviganju cen teh proizvodov v ZDA.

Odložena na 25. julij konferenca v Kesongu

Odložitev je zahtevala kitajsko-korejska delegacija Se vedno glavna sporna točka umik tujih čet

TOKIO, 21. — Po današnjem sestanku v Kesongu je delegacija OZN objavila sledeče poročilo:

«Ob 11,38 so kitajski in severnokorejski predstavniki zahtevali prekinitev konference, ki naj se nadaljuje ob 11. uri 25. julija, zato da delegati lahko proučijo že predložene predloge. Voditelj delegacije OZN je sprejel, poudaril pa je, da ne vidi nobene potrebe te odložitve, ker je bil že dosežen sporazum o točkah, ki jih on ima za bistvene za dnevni red.

Voditelj delegacije OZN je zahteval, naj se povezava med obema delegacijama obdrži, zato da se po možnosti omogoči nadaljevanje konference še pred omenjenim dnem.

Po povratku delegacije OZN v Munsan je voditelj informacijske službe general Allen izjavil, da je umik tujih čet s Koreje sporna točka, ker je delegacija OZN poudarila, da je to vprašanje političnega značaja in morajo o njem zaradi tega razpravljati pozneje prizadete vlade. Dokler ne bo dnevni red dogovorjen — je pripomnil — je vedno mogoče, da ena in druga stran sproži kako sporno vprašanje.

Nasprotni delegati v Kesongu so izjavili, da bo del njihove delegacije odpotoval v Fenjang, in so zaprosili oblasti OZN jamstvo za njihov povratek. Ameriški polkovnik Kinney je izjavil, da jim bo to dovoljeno, če bodo sporočili uro potovanja in znake, po katerih se bo njihova skupina lahko spoznala.

Nadaljnja poročila javljajo, da je voditelj delegacije OZN admiral Joy odločno poudaril, da se vprašanje umika tujih čet ne more vpisati na dnevni red in da je delegacija OZN zavzela svoje stališče o tem enkrat za vselej. Joy je tudi ponovno poudaril stališče OZN o drugih spornih vprašanjih, katerih ne omenjajo. Nedvomno pa gre za komisijo za premirje.

Pekinški radio je javil, da je nasprotna delegacija zahtevala odložitev konference, ker je delegacija OZN odklonila vključitev umika tujih čet s Koreje v dnevni red. Dodal je, da bo ta prekinitev omogočila obema delegacijama, da proučita to vprašanje, in da je umik čet zelo važen, ker da bi bil tak ukrep «jamstvo proti obnovitvi vojne na Koreji».

Napadalci torej nadaljujejo svojo propagando, s katero se hočejo prikazati kot žrtve napada, in bi hoteli doseči stanje, kakršno je bilo pred njihovim napadom, zato da bi lahko morebitni novi napad še bolj temeljito pripravili. Saj še sedaj sbirajo na fronti velike vojaške sile. Predstavnik 8. armade je danes izjavil, da imajo Kitajci in severni Korejci na korejski fronti pripravljenih 300.000 mož. Skupno imajo tam 650.000 mož. Njihove sile, ki so razvrščene na fronti, so približno enake onim pred ofenzivo 22. aprila. Te sile se zbirajo v glavnem severno od «strateškega trikotnika» Čorvon-Kumhva-Fenjang in severno-vzhodno od Kesonga med tem mestom in Fenjangom.

Naš tedenski pregled

Najprej se nam zdi potrebno, da postavimo zanimivo trditev: še nikoli po vojni ni bil niti en politični teden v svetu tako pester v sedanjem času, ko gredo vsi parlamenti na počitnice. Pred nami je kar 8 vprašanj, ki se jih moramo dotakniti. Nekatera od njih se ponavljajo že od prej in jih bomo mogli še dolgo časa zasledovati. Druga pa so se kot povsem nova pojavila na svetovnem odru.

***

V Kesongu so še vedno pri dnevnem redu. Kitajci so vključili v svoj dnevni red vprašanje ki ga ima Acheson za političnega: za njih je prvi pogoj vojaškega premirja umik sil OZN s Koreje. To je torej predlog, na katerega Acheson prav gotovo ne bo pristal.

Včeraj so določili, da se bodo znova sestali šele v sredo 25. t. m. Vse tri stranke: Moskva, Peking in Fenjang se morajo temeljito posvetovati.

Zahtevo po umiku sil OZN je podprl sovjetski, kitajski in severnokorejski tisk.

Agencija «Tass» pa je javila iz Fenjanga: «Vsi listi objavljajo obvestila glavne telegrafske agencije Koreje, v katerih pravijo, da ameriško poveljstvo skuša prekiniti razpravljanje o vprašanju umika tujih čet s Koreje. Njegov cilj je nadaljevanje okupacije Južne Koreje in jo še naprej izpreminjati v svoje vojaško oporišče».

Čemu te obtožbe? Vse kaže, da hočejo prikazati domačemu ljudstvu «napadalce» (sile OZN) kot stranko, ki se mora braniti. Drugi temu itak ne bi mogli verjeti, saj imajo sile OZN že tako veliko avtoriteto, da jim nihče ne more pripisovati teh grehov, razen seveda fenjanška propaganda.

Je pa še druga možnost. ZSSR bi bilo prav, da na pogajanjih v Kesongu ne bi mogli preko te sporne točke. Potem bi bila prilika, da podvzámejo propagandno diplomatsko iniciativo prav v trenutku, ko bi vse kazalo, da ni drugega izhoda, kot da se korejska morija nadaljuje. Tedaj bi ponovili svojo zahtevo po sklicanju konference petih.

***

Priprave za japonsko mirovno pogodbo so zaključene. ZDA so poslale vabila 50 državam, «z izjemo držav, glede katerih obstajajo posebne okoliščine». Glede Kitajske bo namreč smela Japonska sama izbirati, s katero vlado bi podpisala mir. K vabilom sta priložena ameriški in britanski osnutek, ki pa prav tako kot francoska zahteva, da bi se mirovne konference udeležile tudi tri indokitajske državice, ne ovirajo sklicanja zasedanja dne 4. septembra v San Franciscu. Nastaja vprašanje, če se bo te konference udeležila tudi ZSSR. Politični opazovalci pravijo, da najbrž ne. Načrt pogodbe namreč predvideva vrnitev nekaterih ozemelj Japonski, ki jih ima trenutno zasedene ZSSR.

Toda kljub temu, da je datum 4. septembra časovno zelo blizu, se ne moremo iznebiti vtisa, da je japonska mirovna pogodba prav zaradi sedanjih dogajanj na Daljnem vzhodu še precej daleč.

***

Abadanske čistilnice nafte delajo sedaj s sedmino svoje proizvodnje. Medtem pa se Harriman pogaja v Teheranu. Kaj se je pravzaprav doslej pogodil z Mossadeghom ob razgovorih, ki so zaviti v največjo tajnost, je nemogoče pogoditi. Zanimivo je, da na teh razgovorih ni navzoč niti Grady. Jasno je samo eno: sama Perzija ne more organizirati proizvodnje. Zaradi tega mnogi mislijo, da želi kompromis, vendar ne da bi odstopila od zakona o nacionalizaciji. Harrimanova naloga je sedaj najti formulo, ki bi zadovoljila Teheran in London, obenem pa tudi Washington. To je težko delo. V parlamentu so že Mossadegha opozarjali, naj se ne prenagli pri razgovorih in naj obvešča o njih poslance. Harriman ima to prednost, da ima tudi pooblastilo za dogovore za bodoče ameriške kredite Perziji.

***

V Perziji je padel eden od temeljev angleškega imperija. O tem smo sporazumni vsi in vse kaže, da se je tega tudi London zavedel. Drugi temelj britanskega vpliva na Srednjem vzhodu pa bo šel v grob v ponedeljek, ko bodo pokopali jordanskega kralja Abdulaha. Tu nastajajo vprašanja: pohlep arabskih sosedov po Abdulahovi dediščini, kdo bo njegov pravi naslednik: emir Naif (anglofil), ali pa prvorojeni Talal (zagovornik samostojne politike), kaj bo sedaj naredila Arabska liga, ki je zadnje čase odločno protiangleško usmerjena, itd.

Razvoj v Jordaniji bi bil za Anglijo lahko še bolj boleč kot pa v Perziji!

***

V zvezi s Srednjim vzhodom je tudi nenadna odločitev Anglije, da podpre ZDA pri vključevanju Turčije in Grčije v atlantski pakt. Najtežje vprašanje so bile doslej turške zahteve glede jamstev atlantskega pakta v zvezi z njenim položajem v Sredozemlju. V Angliji so prišli do spoznanja, da njih odlašanje v tem vprašanju nosi s seboj morebitno odtujitev in oddaljitev Ankare od Londona.

To pa na vsak način ni pomenilo zaščite že zelo ogroženih angleških interesov v Sredozemlju.

Ko smo že pri atlantskem paktu, naj še omenimo zahtevo ZDA, da bi se sestale z Anglijo in s Francijo v najkrajšem času in razpravljale z obema o nemški vojski. Predhodni razgovori v Bonnu so končani, konferenca v Parizu za evropsko vojsko gre h kraju in sedaj bi bil čas, da se odločijo tudi vlade, ko so podali njih strokovnjaki svoje mnenje.

***

Sherman je torej ta teden obiskal Španijo. S Francom se je pogovarjal glede bodočih koncesij ZDA, s katerimi bi lahko napravili iz Iberijskega polotoka velikansko nosilko letal in zavetje za vojne ladje. Franco je v istem času tudi pompozno najavil «spremembo» v svoji vladi.

Današnji položaj Franca v Španiji je najslabši v teh 15 letih. Velik dvig cen in zmanjšanje industrijske proizvodnje sta povzročila, da je fašistični diktator danes tudi brez zadnje in najmanjše podpore ljudstva. O tem pričajo zadnje stavke, ki so bile spontan in odločen odgovor španskemu diktatorju.

Zato se nam zdi pošten komentar ameriškega lista «Washington Post», ki je zapisal ob govoricah, da bi sklenile ZDA vojaški sporazum s Francom: «Imamo zaveznike v Španiji, imamo jih tisoče — toda to so mali ljudje, ki ljubijo svobodo in sovražijo Franca. Mi jih sramotimo, kakor sramotimo tudi stvar svobode, s tem da ponujamo roko španskemu vrstniku Adolfa Hitlerja».

Sedanji odmevi v ZDA nas skoraj navajajo k zaključku, da ZDA niso pričakovale, da bo Shermanov korak v Španiji naletel na tolikšno razburjenje in spontan val protestov. Na vsak način se bodo morale ZDA tudi dokončno pogovoriti o tem vprašanju z Anglijo, Francijo in drugimi atlantskimi državami. Pri nadaljnjem razvoju moramo računati na dejstvo: ameriška politika je zelo občutljiva na odmeve od zunaj in znotraj države.

***

Sestava nove francoske vlade se vrti okrog nasprotovanja med katoliki in socialisti ob dveh vprašanjih: 1. laičnost šole; 2. plačilna lestvica ob dvigajočih se življenjskih stroških. Finančni minister Petsche ni mogel najti izhoda iz slepe ulice, kljub temu, da so se mu med dolgotrajnim ministrovanjem že marsikatere stvari posrečile. Drugi kandidat za sestavo nove vlade, René Mayer pa je hotel kot pravnik mimo tega spora. Kako bo uspel, bomo videli v torek, ko se bo predstavil narodni skupščini.

***

Ko opažamo počasno stagnacijo italijanskih zahtev po Trstu, ki jim bo treba priliti novega olja, so sedaj pričeli v propagandnih zvočnikih pričeli predvajati novo ploščo: hočejo revizijo mirovne pogodbe. Če logično pomislimo, tedaj zlahka ugotovimo, da sedanja muzika ne bo naletela na preveč odprta ušesa. Dejstvo je, da Italija nima preveč ozkega okvira z mirovno pogodbo, ki bi utesnjeval zahodne namene z Italijo v tem trenutku. Na drugi strani pa bi nastale zaradi tega nove mnogovrstne mednarodne komplikacije, ki vsekakor ne bi olajšale napetosti v svetu, predvsem pa ne na Jadranu.

Dosti bolj zanimivi so poizkusi De Gasperija, da bi v novi vladi z novo gospodarsko politiko ubil dve muhi na en mah: rad bi vodil gospodarsko politiko Pelle glede stabilizacije lire, obenem pa se boril proti brezposelnosti, kar je doslej Pella zanemarjal.

Skozi sito in rešeto

CLN ve že vnaprej!

Jutrišnji proces proti vohunom v Kopru smatra CLN-ovski tisk za «zatiranje Italijanov» in seveda že vnaprej ve, da obtoženci niso ničesar zgrešili, da so nedolžni, da je ves proces le «pretveza za protiitalijansko gonjo».

CLN-ovski tisk to že ve, čeprav mu niti obtožnica sploh še ni znana. Pravi tudi, da je bila neka obtoženka ugrabljena v samem Trstu, čeprav tega prej — kljub temu, da ima tako dobro mrežo ne samo v coni B, temveč tudi v coni A, po «ugrabitvi» sami ni vedel.

Kaj naj rečemo o tej vsevednosti CLN? Morda bo kaj o tem na procesu samem povedano...

Huda jeza

Petkrat prenapolnjeni mali stadion «Prvega maja» ob priliki predstav «Celjskih grofov» kominformistom pri «Delu» nikakor ne gre v želodec. Ker že ne morejo nič drugega povedati, so zapisali, da je samo les stal 2 milijona in še bogve koliko milijonov pa «kulisarija» obleke razsvetljava, lepaki itd... in pomislite vse to plača «slečeno ubogo jugoslovansko ljudstvo», kajti vseh tistih dosti več kot 10.000 gledalcev pač niso plačali niti ene ure vzstopnine, ampak je bilo njihovo plačevanje seveda fiktivno, zato da bi prevarili — sami sebe in verjeli «Delu». Morda pa rajši čitatelji «Dela» verjamejo tisto, kar o razkošni svatbi Stalinove hčerke Svetlane piše ves tržaški tisk, ki pravi, da je bil samo njen «šlajer» vreden 220.000 rubljev, izdelan iz srebrne tkanine z zlatimi in rdečimi peterokrakimi zvezdami... Ubogo sovjetsko ljudstvo in njegovi žulji seveda s tem nimajo nobenega opravka.

O dveh bojevitih šovinistih

«Messaggero Veneto» je bil že neštetokrat glasnik najbolj strupenih italijanskih šovinistov. Najbrž posebno dobro honorira članke CLN-ovcev, da tako radi polnijo njegove strani. Pri zadnjem «izražanju javnega mnenja», ki je bilo potrebno nekaterim italijanskim politikom za poživitev zahtev po obeh conah Tržaškega ozemlja, so se iredentistični CLN-ovci posebno pogosto oglašali v tem listu. V sredo je tudi Vittorio Furlani, funkcionar CLN, v uvodniku razlagal svojo šovinistično modrost. Vsa Evropa bi morala pravzaprav ostrmeti nad njegovo presenetljivo bistroumnostjo. Pa ne samo bistroumnostjo, tudi odločnostjo, pred katero bi moralo vse zatrepetati. Najprej je takole «modro» svetoval: «Tito naj bi zvito izbral najprimernejšo priložnost za približanje Italiji — bolj v njegovem, kakor italijanskem interesu — tako, da bi se spontano odrekel coni B» — kako nenadkriljivo bistroumen je Furlani! in nato je namrščil obrvi ter zagrozil: «cona B tako ali tako ne pripada Jugoslaviji, poleg tega povzroča državi, da mora biti v neprestani napetosti in pripravljenosti do neizbežne eksplozije oboroženega spopada ali neke druge oblike intervencije, ki bo prisilila Tita, da bo v svojo sramoto storil to, kar mora storiti, pokoravajoč se pravici». Pri tem je mislil na izpraznitev cone B.

Tako je zapihal iz svoje smradljive šovinistične jazbine velikodržavniško obsedeni Furlani. «Messaggero Veneto» pa, ki je te vrstice objavil, je samo dokazal, da nekateri iz njegovega uredništva najbrž še zvesto hranijo črne srajce doma v omarah.

***

Furlaniju ob stran pa bi bilo dobro postaviti še enega takega slamnatega junaka. Vincenzo Caputto, glavni tajnik italijanskega nacionalističnega združenja je poslal kar resolucijo v London. Naslovil jo je na uredništvo «Manchester Guardiana», ki je bil tako nesramno predrzen, da si je upal zapisati čisto resnico, da je italijanski protest zaradi Trsta «nacionalistični manever desničarskih strank». Caputto je izbruhnil na «nesramno» uredništvo tega angleškega lista: «Ni Italijana, ki ne bi globoko preziral tiste tujce, ki hočejo zaradi svoje stoletja stare zavisti zanikati popolnoma italijanski značaj Julijske Krajine». Tudi Caputto je eden od tistih zapoznelih šovinističnih sanjačev, ki še niso dohiteli časa, ko je Julijska Krajina spregovorila, kakšen je njen značaj, in da tam žive tudi Slovenci, ki so že enkrat posebno krepko spregovorili, naj osvajalci Caputtovega kova ne iztezajo svojih dolgih prstov po slovenskih krajih.

Takšna sta ta dva šovinistična pandurja. Ta dva in še drugi pa lahko izlivajo svoj šovinistični strup in kalijo odnose med sosednima državama predvsem zato, ker dobivajo potuho v raznih protijugoslovanskih izjavah nekaterih italijanskih politikov. Politika in propaganda take vrste pa lahkomiselno izpodbijata vsako prizadevanje za izboljšanje tako potrebnih dobrih sosedskih odnosov.

(Iz «Ljubljanskega dnevnika»)

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Nedelja 22. julija
Mar. Magd. Pribina
Sonce vzide ob 4.35, zatone ob 19.47. Dolžina dneva 15.12. Luna vzide ob 21.48, zatone ob 8.58.
Jutri, ponedeljek 23. julija
Branislav, Brana

Oh, ta Enzo!

Naš stari znanec Enzo Grazzini iz milanskega «Corriere della Sera» se je po enodnevnem odmoru zopet spomnil Trsta in piše o «TEMNIH TOČKAH V TRŽAŠKEM VPRAŠANJU» pod naslovom: «ONSTRAN MORGANOVE CRTE POMENI TRISTRANSKA IZJAVA NICLO», nato pa: «TUDI KNJIGE ZA ITALIJANSKE OSNOVNE ŠOLE IMAJO KOT GOTOVO DEJSTVO, DA CONA B JE IN BO OSTALA JUGOSLAVIJA».

Veste zakaj je odmanjkal za en dan? Zoto, ker je moral listati po dveh italijanskih učbenikih za italijanske osnovne šole v Istrskem okrožju. In nič ni bil zadovoljen z besedilom na strani 97 učbenika za četrti razred! Naš ljubi Enzo pravi, da se ne strinja s sledečimi stavki:

«Nekega dne se je Učka predramila: v gozdovih je začela odmevati neznana pesem; bili so Titovi partizani in Učka se je razveselila borbe svojih sinov. Z ljubeznijo je skrila in čuvala prve partizanske borce Istre. In Učka je gledala z večjim veseljem svoje sestre - gore onstran morja v Hrvatskem primorju in bila je zelo ponosna na svoje sinove, ki so se borili za svobodo. Vsi so se dvignili v boj za osvoboditev Istre izpod tujčevega jarma in za zedinjenje s Hrvatsko in z Jugoslavijo».

«Proti koncu — pravi Enzo — pa je dodana tudi sledeča pripomba: «V Istri, zlasti v mestih, živijo tudi Italijani».

«Ed ecco tutto», vzdihne Enzo.

Vidite, dragi čitatelji, mi razumemo, da se Enzo ne strinja s partizansko borbo istrskega ljudstva, toda ne moremo razumeti, kako to, da se ne strinja z ugotovitvijo, da živijo v Istri, zlasti v njenih mestih, tudi Italijani. Za liter terana mu plačamo, Enzu Grazziniju, dopisniku tako renomiranega dnevnika, kot je «Corriere della Sera», če nam lahko pokaže, kateri koli učbenik za osnovne šole, ki ga uporabljajo v demokratični De Gasperijevi republiki Italiji in v katerem bi bilo zapisano, da živijo v videmski pokrajini poleg Furlanov tudi Italijani in pa — zlasti v hribovitih predelih — tudi Slovenci!

Grazzini obljublja, da bo še pisal o šolah v Istrskem okrožju. Že sedaj mu povemo, da imajo Italijani v Istrskem okrožju ne samo osnovne šole v svojem materinem jeziku, temveč tudi srednje šole in med njimi realno gimnazijo v Piranu, ki jim jo je dala sedanja ljudska oblast in ki jim je ni hotela dati mačehovska rimska vlada, ki je rajši nenehno vpila, da je «ISTRIA ITALIANISSIMA», nato pa organizirala propagando med istrskimi Italijani, da so postali begunci, a sedaj tako materinsko zanje skrbi, da je bil sam senator Lucifero prisiljen v svoji zadnji interpelaciji napisati, da «rimska vlada ima istrske begunce za brezplodno živino».

«Ne vem, če general Winterton pozna ti dve knjigi», pravi dalje Grazzini. — Ali ne bi bilo pametneje, da bi Enzo temu generalu pokazal, kakšne knjige je natiskala sedanja demokratična Italija v slovenščini za slovenske ljudskošolske otroke v videmski pokrajini, kakor je natiskal Hrvatski nakladni zavod v Zagrebu italijanske učbenike za italijanske istrske otroke.

Takšen je položaj tobačnih delavk po končani enomesečni stavki

Sadovi „velikih uspehov" in „zmage" so le malenkostno izboljšali nečloveške življenjske in delovne pogoje tobačnih delavk

«Zmaga tobačnih delavk» — tako so pisali kominformistični časopisi ob koncu stavke tržaških tobačnih delavk, ki je trajala cel mesec dni.

Kako gledajo na to «zmago» delavke same, nam dovolj jasno priča vsebina razgovora, ki smo ga imeli s skupino tamkaj zaposlenih žen-delavk. «Da nam niso zagrozili, da bodo v primeru, če odbijemo sedanje poviške plač, zaprli tovarno ter prekinili vsako obratovanje, bi se prav gotovo nobena izmed nas ne vrnila na delo. Raje bi šle delat kakršno koli drugo delo, kot pa nadaljevati pod skoraj nič izboljšanimi pogoji svoje delo v tobačni tovarni. Toda na žalost nismo mogle prevzeti odgovornosti, da v teh težkih časih preneha z obratovanjem tovarna, ki daje vendarle dela tolikim in tolikim delavkam, ki so povrhu vsega še družinski poglavarji. Zato smo se vrnile trdno odločene, da dosežemo v čim krajšem času izboljšanje svojega sedanjega položaja ter uveljavitev delovnih pogojev, ki bodo upoštevali tukajšnje življenjske razmere».

Da bodo naši čitatelji bolj natančno obveščeni o «vidnem uspehu» (tako ga imenuje «Delo») enomesečne stavke, naj naštejemo, kaj so vse tržaške delavke dosegle:

Plače, ki so do sedaj znašale 520 lir, bodo z novo pogodbo povišane za 17 odstotkov, to se pravi, da bodo odslej prejemali delavci I. kategorije 124.20 lir več dnevno, delavke I. kategorije 96.70, II. kategorije 92.75 in delavke III. kategorije 88.75 lir dnevno. Krušna doklada ostaja kot do sedaj nespremenjena in sicer 30 lir dnevno. Kaj pomeni to povišanje za delavke, ki so do sedaj prejele mesečno skupno največ 11.000 lir, si lahko izračuna vsakdo. In to je za kominformiste celo «zmaga» in «velik uspeh»? V novem sporazumu je rečeno, da veljajo te določbe samo začasno ter da se bodo pogajanja v teku dveh mesecev ponovno pričela; tedaj bo postavljeno vprašanje nove delovne pogodbe, ki bo predvidevala tudi draginjske doklade, ki jih sedaj delavke ne prejemajo. In samo zaradi te perspektive, da bodo čez približno dva meseca lahko pričele z borbo za uresničitev svojih glavne zahteve, so se delavke vrnile na delo. «Če bomo pa videle, da so bile to samo obljube, s katerimi so nas hoteli izvabiti na delo, potem naj bodo prepričani, da bomo stopile kot sedaj v splošno stavko, ki se pa ne bo zaključila, preden ne bomo dosegle pravično rešitev svojih zahtev». Tako so nam izjavile vse delavke.

V sporazumu, na osnovi katerega je bila tudi enomesečna stavka zaključena, je bilo govora tudi o izboljšanju menze. Rečeno je bilo, da se mora kakovost kosil izboljšati ter je bila zato povišana količina nekaterih jestvin. V primeru, da bi delavka ne želela jesti kosila v tovarniški menzi, bi bilo vodstvo pripravljeno izplačati ji za vsako kosilo 100 lir. Seveda pa se vodstvo že vnaprej zavaruje pred dejstvom, da bi bilo število delavk, ki bi kosile v tovarniški menzi premajhno ter poudarja, da bi v tem primeru bilo primorano menzo zapreti.

Kako velja obljuba vodstva o izboljšanju kosil, nam kaže že dejstvo, da so prejele delavke že vse dni, odkar so se vrnile na delo, zelo slabo hrano. Po pripovedovanju samih delavk so bile testenine, ki so jih prejele pred dvema dnevoma za kosilo precej črvive. Ali misli vodstvo s tem «izboljšanjem» nadaljevati?

Po vsem, kar smo zvedeli, smo se lahko prepričali, da je ostal položaj v glavnem isti kot poprej le s to razliko, da so sedaj tudi žolti in kominformistični sindikalisti sporazumni z delodajalci v prepričanju, da so delavke dosegle res veliko zmago.

Želeli bi videti te kominformistične «borilce» za pravice delavstva, kako bi prepričali tobačne delavke o resničnosti svojih trditev glede «velikega uspeha» stavke.

Uspela zaključna predstava SNG na stadionu «Prvi maj»

Čeprav se je «Delo» v svoji včerajšnji številki spotaknilo ob nadvse uspelo prireditev Slovenskega narodnega gledališča «Celjski grofje» ter pripomnilo nekaj tako debelih laži, da bi jih težko verjel tudi največji naivnež, se je tudi na sinočnji zaključni predstavi te drame zbralo ogromno število tržaških Slovencev, ki so z velikim zanimanjem spremljali potek igre ter nagradili igralce z zasluženimi aplavzi. Ta velik odziv tržaškega slovenskega prebivalstva kaže, kako majhen mora biti krog tistih Slovencev, ki še verjamejo bedarijam kominformističnega glasila.

Kot že rečeno je tudi včerajšnja zaključna predstava nad vse uspela. Tržaško občinstvo je izkazalo tako zahvalo in priznanje svojim igralcem, ki so vso sezono tako požrtvovalno delali za napredek in razvoj slovenske kulture. na našem ozemlju.

Slabo vreme in močan veter nista mogla vplivati na potek predstave, ki se je v redu zaključila.

Od delastva tovarne ILVA je odvisen uspeh jutrišnjih volitev v upravni svet

Veliko je zanimanje tržaških delavcev, prav posebno pa še delavcev tovarne ILVA za volitve v upravni svet, ki bodo jutri in pojutrišnjem v omenjeni tovarni; da vlada med delavstvom veliko zanimanje ni nič čudnega, saj je do danes dana na našem ozemlju edinole delavcem ILVA možnost, da izvolijo svoj upravni svet, ki bo imel vsaj nekaj vpogleda v delovanje tovarne in ki bo lahko soodločal v nekaterih stvareh, ki se tičejo samega delavstva.

Že takoj v začetku, čim je bilo objavljeno, da bodo volitve, je vodstvo Enotnih razrednih sindikatov poudarilo pomen upravnih svetov ter pozvalo vse delavce, da izvolijo skupne svoje predstavnike, ki bodo potem zastopali njih interese v upravnem svetu. Toda predstavniki Enotnih sindikatov in Delavske zbornice so kot vedno odbili poziv za enotni nastop ter so predložili svoje kandidatne liste. S tem je bila seveda razbita tista enotnost, ki bi lahko edina privedla do zaželene zmage delavstva ILVA ter do izvolitve takšnega upravnega sveta, ki bi lahko resnično ščitil interese vseh tamkaj zaposlenih delavcev.

Toda delavci LVA, člani Enotnih razrednih sindikatov, ki se zavedajo važnosti teh upravnih svetov, niso klonili pred tem ponovnim izpadom, temveč so postavili svoje kandidatne liste.

Uspeh jutrišnjih volitev je odvisen torej le od delavstva samega. Čim boljše predstavnike si bodo izvolili, tem večji bo pomen upravnega sveta.

Zveza Enotnih razrednih sindikatov je poslala zato vsem v tovarni ILVA zaposlenim delavcem okrožnico, v kateri jih poziva, da se udeležijo vsi volitev ter s tem prispevajo svoj delež v splošni borbi za nadaljnje pridobitve delavskega razreda. Poudarja tudi, naj delavci store svojo dolžnost ter izvolijo takšen upravni svet, ki bo kos svojim nalogam in ki bo znal ob vsaki priliki ščititi njih interese.

Šempolaj

Naša nabiralca za Kulturni dom: Gruden Anton in Zidarič Rudolf sta zaključila v našem prosvetnem okolišu zbiranje «opeke». Zbrala sta je za 20 tisočakov, kar je za naše prilike razveseljiv prispevek, ki mu pripisujemo velik moralen pomen. Kri res ni voda in zato pronica vanjo rastoča narodna zavest in kulturna težnja. Če izvzamemo nekaj neznatnih primerov, se vse družine zavedajo, da bo kulturni hram naš, se pravi, da bo služil vsem. Zato je bilo nekaterim, ki niso slučajno bili pri denarju, žal, ker niso mogli prispevati. Sicer bo za to še vedno prilika. Prepričani smo, da bodo tudi oni, ki gledajo na to našo akcijo z napačnim pojmovanjem, spoznali, da je v njej naše močno plemenito orožje za naše skupne pravice in zato tudi vsakega posameznika dolžnost.

Seja conskega upravnega odbora

Na svoji redni seji pod predsedstvom predsednika cone je conski upravni odbor med drugimi zadevami pregledal važne odločbe krajevnih ustanov.

Odobren je bil odlok občinskega sveta za preureditev tarif za taksije ter trošarinskega davka za drugi semester 1951 onih artiklov obdavčenih «ad valorem», katerih povprečna vrednost je bila izpremenjena.

Zavetišče — šola za duševno nerazvite otroke v Villa Giulia bo služilo od 16. t. m. do 15. septembra za dnevne kolonije.

Osebju umobolnice bodo zvišali dodatke za nevarno delo za nekatere kategorije ter bodo sprejete nove delovne moči zaradi izboljšanja službe. Odobrena je bila odločba občinskega sveta iz Milj, da se v notranjosti občinske palače postavita dve spominski plošči za padlimi vseh vojn in občinskim svetnikom Alojzijem Frausinom.

Izpremembe na tramvajskih progah

Od ponedeljka 23. t. m. bodo na tramvajskih progah sledeče izpremembe:

Avtobusna proga «P» (Borzni trg - Campi Elisi) bo deloma spremenjena, ker bodo avtobusi namenjeni na Campi Elisi, vozili iz Ulice Tigor namesto po Ulici Ciamician, Terza Armata, Combi po Ulici Alice, G. Muzio, E. De Amicis, G. R. Carli in obratno. Ta vožnja bo uvedena za poskušnjo.

Tramvajska proga 5 bo namesto do Trga Ospedale šla od Trga Goldoni po Korzu Garibaldi do Trga Barriera Vecchia. Avtobus, ki je vozil s Trga Ospedale bo odslej vozil s Trga Barriera Vecchia po Ul. Solitario.

Proga «B 1» Ul. Fabio Severo - Romagna bo začasno ukinjena.

Z glavo v cementni obok

V notranjosti tovarne «SATIM» je 32-letna delavka Pierina Starc por. Sigmun iz Škednja stala na tovorniku in čakala, da bi se z njim odpeljala. Nenadoma je tovornik potegnil in zavozil proti cesti. Pri izhodu pa je Sigmunova nenadoma treščila z glavo v cementni obok. S prognozo 8 dni so jo sprejeli na I. kirurški oddelek zaradi rane na zatilniku.

Spominski dan Simona Gregorčiča na Vrsnem pod Krnom

Muzejsko društvo v Tolminu priredi v nedeljo, 29. julija 1951, v Vrsnem pod Krnom proslavo na čast našemu pesniku Simonu Gregorčiču.

Spored je sledeč:

1. Ob 10. uri otvoritev proslave. 2. Slavnostni govor (tov. France Bevk). 3. Soči (deklamacija člana SNG iz Ljubljane). 4. Nastopi posameznih pevskih zborov. 5. Nazaj v planinski raj (skupen nastop pevskih zborov). 6. Ogled pesnikove hiše. 7. Obisk groba (v popoldanskih urah).

Glavni odbor SHPZ vabi svoje članstvo, da se udeleži te lepe proslave v čim večjem številu.

Vpisovanje do 21. t. m. v Ulici Machiavelli 13, od 17. do 19. ure.

NAROČNIKI MORAJO SPOROČITI UKINITVE VEDNO 1. ALI 15. V MESECU, IN SICER 15 DNI PRED ROKOM, OD KATEREGA DALJE NE MISLIJO PREJEMATI VEČ LISTA.
UPRAVA.

Razpis natečaja za sestavo prostih vaj za 1952. leto

Zveza društev za telesno vzgojo za STO razpisuje natečaj za sestavo prostih vaj za 1952. leto.

Vrste vaj:

1. Vaje za deco (moško in žensko) od 6 do 10 let; 2. vaje za deco (moško in žensko) od 10 do 14 let; 3. vaje za člane in moški naraščaj; 4. vaje za članice in ženski naraščaj.

Vaje bodo za množične nastope, zato naj bodo lahke, vendar učinkovite. Lepota vaje se lahko doseže s kontrasti v gibih, prehodih in barvah. Dopuščene so tudi vaje z orodjem (palice, venčki, obroči, kiji, žoge, rute itd.).

5. Posebne vaje.

Te vaje so lahko težje. Izvajali jih bodo izbrani telovadci in telovadke. So lahko sestave za člane, članice, združeno za člane in članice in za deco od 10. do 14. let. So lahko tudi vaje z orodjem.

Natečaja se lahko udeleži vsakdo. Natečajnik naj nauči vaje primerno skupino telovadcev, s katero jih bo prikazal pred razsodiščno komisijo.

Rok za sestavo vaj je do 31. avgusta t. l.

Prikaz vaj bo na telovadišču stadiona «Prvi maj».

Razsodiščno komisijo in dan prikaza vaj bo določilo tajništvo ZDTV. Natečajnik mora ob priliki prikaza vaj predložiti razsodiščni komisiji tudi besedilo vaj.

Nagrade:

Avtorji vaj bodo za vsako od razsodiščne komisije odobreno vajo prejeli nagrado 5.000 lir.

Tajništvo ZDTV

Strelske vaje

Čete TRUST bodo imele prihodnji teden strelske vaje na spodaj navedenih streliščih, ob navedenem dnevu in času:

strelišče za puške v Bazovici dnevno od 23. do 28. julija od 7. do 18. ure;

na obeh streliščih na Opčinah dnevno od 23. do 28. julija od 7. do 18. ure;

strelišče v Malem Repnu («infiltracijski tečaj») 25. julija od 7. do 23. ure.

Prispevajte za Kulturni dom

Izšel je ponatis prve knjige PUSTOLOVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA V SVETOVNI VOJNI v izdaji Založništva tržaškega tiska v Trstu. Knjiga stane 330 lir in je v prodaji v slovenskih knjigarnah.

Predstava na gradu Sv. Justa

Danes se začne prodaja vstopnic za predstavo na gradu Sv. Justa, ki bo v torek 24. t. m. ob 21. uri. Na sporedu je Puccinijeva opera «La Boheme», v kateri bodo nastopali isti pevci kot 21. t. m.

Vstopnice se dobe po znižanih cenah na Trgu Verdi 1 in v Galeriji Protti 2.

Obvestilo mladincem

Vsi mladinci, ki se bodo udeležili taborjenja, ki ga organizira ZAM pri Bledu, naj pridejo v ponedeljek 23. t. m. ob 20. uri na sedež v Ul. Machiavelli 13, kjer bodo dobili vsa potrebna navodila za taborjenje.

MAPA GRAFIKE slikarja A. ČERNIGOJA je naprodaj v knjigarnah Stoka, Ul. Milano, Fortunat, Ul. Rossini in v Gorici: Katoliška knjigarna.

Partizanski tabor v Istrski Gabrovici

Okrajni odbor Zveze borcev NOV — Sežana priredi danes 22. t. m., na «Dan vstaje slovenskega naroda», v obnovljeni Istrski Gabrovici okrajni partizanski tabor.

Na sporedu so med drugim: Slavnostni govor, odkritje spominske plošče «Tehniki Snežnik» in «Tehniki Zena», kulturni nastopi, pevski zbori in dramske skupine ter prosta zabava. Za hrano in pijačo dobro preskrbljeno.

Hrabra Gabrovica, ki se je odlikovala med vojno in se tudi sedaj vabi na obilno udeležbo vse borce, aktiviste in ostale, ki jih bo gostoljubno sprejela.

IZLETI PDT

Dne 4. in 5. avgusta dvodnevni izlet s taborjenjem na Nanosu ob priliki obletnice otvoritve Vojkove koče. Vpisovanje do 25. t. m.

V dneh od 11. do 19. avgusta planinski teden na Vršiču z izleti na bližnje vrhove.

Dne 11. in 12. avgusta izlet na Triglav. Za oboje vpisovanje do 31. julija.

Dne 18. in 19. avgusta ponoven izlet na Triglav.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina pok. Pepeta Laha daruje družina Morelj 500 lir za Kulturni dom v Trstu.

PROSLAVA 50-LETNICE REALKE V IDRIJI

V dneh 17.-19. avgusta t. l. bo v Idriji proslava 50-letnice ustanovitve idrijske realke in hkrati odkritje spominskih plošč najzaslužnejšim idrijskim rojakom. Vabljeni so vsi bivši profesorji in dijaki s svojci. Ker pripravljalni odbor nima naslovov mnogih profesorjev in tovarišev, je naprošen vsakdo, ki se želi udeležiti te proslave, naj se takoj prijavi na naslov: L. Kumer, Ljubljana, Lončarska steza 5, Ljubljana.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21. julija se je v Trstu rodilo 13 otrok, porok je bilo 6, umrle pa so 4 osebe.

Poročili so se: pek George Schnell in gospodinja Maria Stumpf, major amer. vojske Harry Ford in uradnica Fulvia Puntar Koch, kirurg Attilio dr. Verginella in uradnica Giuliana Svetina, agent CP Mario Meola in pletilja Virginia Campagnaro, ribič Augusto Autuoro in gospodinja Maria Andrejašič, telefonist Angel Baldinelli in gospodinja Stelia Bello.

Umrli so: 60-letna Ana Zupin, 6-letni Fontanot Claudio, 51-letna Alfreda Caseregola, 79-letna Elena Dorigo vd. Bertoli.

Izžrebane loterijske številke

BARI	59	60	62	89	17
CAGLIARI	47	4	16	62	89
FIRENZE	55	64	14	21	78
GENOVA	85	21	23	76	52
MILANO	49	32	17	81	53
NAPOLI	37	79	16	20	88
PALERMO	5	6	11	24	37
ROMA	73	16	45	24	9
TORINO	4	16	26	48	30
VENEZIA	70	34	49	46	88

Mizarji podjetniki kmetovalci!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame vezane plošče, furnir, parkete in drva nudi najugodneje
CALEA TRST viale Sonnino 24 Tel. 90441

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Tatinski podvigi mladoletnika so se končali z obsodbo na poldrugo leto ječe

Giorgio Cotterle je še mlad fant, star komaj 20 let in že je zašel s poštene poti. Še kot petnajstleten fant se je moral zagovarjati pred sodiščem za mladoletnike zaradi majhne tatvine in takrat so mu sodniki odpustili. Kaže pa, da mu ugaja tuja imovina in pet let po prvem prestopku se je zopet pojavil pred sodniki obtožen, da je 3. maja vdrl skozi okno v stanovanje Clorinde Tonetto z Opčin ter odnesel 20.000 lir vredno zlatnino; proti koncu istega meseca je ponovno na isti način ukradel neki Luciji Calzi zlatnino v vrednosti 10.000 lir. Tema obtožbama so sledile še druge in sicer, da je iz nekega stanovanja odnesel žensko svileno večerno obleko, z drugega stanovanja pa samokres «Colt», električni stroj za britje, fotografski aparat in cigaretni vžigalnik. V noči 25. maja pa je iz nekega avtomobila, last ameriškega narednika, odnesel usnjeno torbo in za 10.000 lir raznih stvari. Končno je bil obtožen tudi, da je nekega dne vdrl v barako na nekem openskem gradbišču in odnesel iz hlačnega žepa 15.000 lir, last nekega delavca. Ko se je hotel oddaljiti, pa mu je neki delavec hotel preprečiti beg, toda fant se ga je z močnim udarcem iznebil in stekel na svobodo. Vrhu tega se je moral še zagovarjati zaradi nedovoljene nošnje orožja.

Po končani preiskavi ga je policija izročila sodišču, kjer se je moral zagovarjati za vsa dejanja. Čeprav je tožilec zahteval pet let zaporne kazni, je bil Cotterle obsojen le na eno leto in šest mesecev zapora in 12.000 lir globe ter na povračilo vseh stroškov procesa. Odsedeti pa bo moral še mesec več zaradi nedovoljene nošnje orožja. Sodniki pa so bili kljub vsemu mili z njim in določili, da se mu kazen ne vpiše v kazenski list.

Predsednik Ostoich, tožilec Pascoli, zapisnikar Pivk, obramba Kezich.

Popolno zadoščenje po krivem obtožnemu

Zaradi tragične smrti svoje žene 35-letne Marije Zobbi, ki je samovoljno odšla v smrt, se je moral njen mož Viktor Grzančič že 2. maja zagovarjati pred sodiščem in to na podlagi anonimnega pisma, v katerem je neznanec opisoval moža kot tirana, ki je slabo ravnal s svojo ženo. Tudi okoliške žene so spravile na dan, jezne ker je Grzančič prepovedal svoji soprogi, da bi se družila s kominformističnimi krogi, razne govorice, katere so seveda na policiji potrdile, pred sodniki pa jim je tudi zaradi prisege upadel pogum in odtegnile izjave, ker so pač bile neresnične in za lase privlečene.

Sodišče je tedaj v prvi točki oprostilo Grzančiča zaradi pomanjkanja dokazov, v drugi pa potrdilo, da ne more biti govora o slabem postopanju z ženo. Toda Grzančič, nezadovoljen nad sodbo v prvi točki, se je pritožil in dokazal, da so govorice prišle na dan od njegovih političnih nasprotnikov in da ne držijo. Pri zadnji razpravi je pričal tudi njegov 11-letni sin, ki je potrdil, da je oče vedno lepo ravnal z materjo, nakar ga je sodišče popolnoma oprostilo, ker ni izvršil dejanja.

Predsednik Janchi, tožilec Ruggeri, obramba Poillucci.

Iz majhnega prepira skoraj družinska drama

V avtu, kjer sta se vozila 22-letna Ivette Coslovich por. Leonardi in njen 26-letni mož Carlo iz Ul. Conti 18 poleg lastnika, ki je bil za volanom avta 26-letnim Lucianom Fabretom iz Ul. Coroneo, se je med zakoncema nenadoma vnel prepir. Ivetta obupana nad tem, je nenadoma odprla vrata avta in se vrgla iz drvečega vozila. Z istim avtom jo je Fabreto takoj odpeljal v bolnico, kjer so ranjenko sprejeli na opazovalni oddelek in bo okrevala v 25 dneh. Žena je policiji izjavila, da je v obupanosti hotela izvršiti samomor. Vse bi se seveda končalu tu, da ni neki policaj včeraj približno okoli 4. ure zjutraj opazil v morju nasproti hotela «Excelsior» neznanca, ki se je potapljal. Takoj je poklical policijsko patruljo, ki je prišla na mesto pod poveljstvom nekega narednika. Ko je ta opazil postavo, ki se je borila v vodi, je takoj spoznal, da nekaj ni v redu in da neznancu nekaj onemogoča plavanje. Hitro je skočil v vodo in privlekel na suho Carla Leonardija, moža Ivette Coslovich, ki je imel s pasom zvezani roki. Moža so takoj odpeljali v bolnico, kjer so ga pridržali na opazovalnem oddelku. Izjavil je, da je bil po poskusu samomora žene tako obupan, da je želel tudi on v smrt. Morda se bosta oba pobotala sedaj ko sta bila skoraj na robu groba, in se kolikor toliko srečno rešila.

ROP SREDI NOČI PRI SV. ALOJZIJU

Lopovi s kolom podrli starca in izginili s polmilijonskim plenom

V noči preteklega četrtka se je 73-letni Giovanni Doliach iz Ul. Farneto vračal po stopnicah pri Sv. Alojziju proti domu, ko sta ga na samotnem kraju nenadoma obkolila dva neznanca z močnimi koli v rokah, medtem ko je tretji nekaj metrov oddaljen stražil.

Z močnimi udarci po glavi in po rokah so starca podrli na tla ter mu z bliskovito naglico pobrali zlato kravatno zaponko z briljantom ter zlato žepno uro z dolgo verižico in obeski polnimi malih briljantov. Po končanem delu so se lopovi naglo oddaljili, medtem ko je Doliach ves omamljen in obenem prestrašen prišel domov, kjer je ostal ves naslednji dan in šele včeraj zjutraj javil stvar policiji, ki je takoj začela iskati sledove brutalnih napadalcev.

Z roko med motor tovornika

V glavnem po krivdi šoferja nekega tovornika, Cesara Bertoli iz Palmanove, ki je spravil v tek motor prav v trenutku, ko je popravljal eden izmed številnih delov hladilnika, se je moral včeraj nekoliko po deseti uri zateči v bolnico 20-letni mehanik Giovanni Maschietto iz Ul. Udine 45. Rane so precejšnje in sicer po vseh prstih leve roke z zlomom sredinca ter ima tudi poškodovano podlahtnico iste roke. Sprejeli so ga na ortopedski oddelek, kjer se bo moral zdraviti najmanj 20 do 30 dni.

* * *

Pri obešanju velikega kosa mesa na kavelj je 17-letni mesar Franc Stoka iz Barkovelj 217, zaposlen v mesnici pokritega trga v Ul. Carducci, nepričakovano zašel z roko preblizu in se z mesom tudi sam zataknil.

Nezgode na delu

Med nalaganjem velike skale na tovornik pri delu za nove greznice v Miljah je ta nenadoma zdrsnila iz rok delavcev in priletela z vso silo na levo nogo 26-letnemu Severinu Spagnolettu iz Škofij. Moža so takoj odpeljali z zlomljeno nogo v bolnico, kjer bo ostal verjetno od 50 do 60 dni.

* * *

Tudi 46-letnega Marija Komarja doma iz Ricmanj št. 30 so popoldne prepeljali v bolnico zaradi malenkostnih poškodb po prsnem košu, levi nogi in desnem kolenu. Mož, ki bo okreval najbrž v 10 dneh, je izjavil, da je med delom v novem pristanišču zaradi zloma prečke padel z lestve.

Na glavi razbit kozarec

Zaradi skupnega stanovanja sta prišla navzkriž 57-letna Marija Erjavec iz Ul. Belpoggio 13 in 51-letna Marija Garzellina stanujoča istotam. Med prepirom je slednja pobrala prvo, kar ji je prišlo pod roke, v našem primeru lep kozarec, katerega je dobesedno razbila na glavi presenečene Erjavčeve, ki je krvaveča po čelu odšla v bolnico. Rana se bo sicer zacelila v 7 ali 8 dneh, toda ženi bo ostalo znamenje včerajšnjega prepira.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

LEP RAZVOJ kmečko delovnih zadrug

Čas, ki se nikoli ne ustavi, prinaša s seboj tiste nove načine v življenje ljudi na vasi in prav tako v mestu, da marsikoga vrže skoro iz tira. Res je, iz tira vrže takega človeka, ki je preveč navezan na staro in tradicionalno. Toda ni se mogoče upirati novemu, ki prinaša s seboj svežost in napredek.

Tako je tudi po zaključeni osvobodilni borbi zavelo po naših vaseh nekaj novega. To novo so prvi sprejeli kot svoje v Pučah, majhni in oddaljeni vasici nad Rokavo. Kako da ravno tam in ne v bližini mesta, kjer so ljudje bolj napredni in razgledani? «Zato», odgovarjajo starejši zadružniki sami, «ker smo že desetletja prej sanjali o nečem podobnem. Prišla je vojna, ko smo se skupaj borili in privadili na skupno življenje. Vedeli smo, da bo šlo tako bolje».

Danes so v Pučah stari plugi le še simbol. S skupnim delom so priskrbeli moderne pluge in stroje in si v dobrih petih letih zadružnega življenja nabrali polno izkušenj, ki so koristile tudi drugim mlajšim zadrugam v okrožju.

Na Koprskem je bilo leta 1947 šele šest kmečko delovnih zadrug, danes jih je že 13. O uspehih 12 zadrug, ena ne pride v poštev, ker je bila ustanovljena šele letos, jasno govorijo številke.

Lani so imele zadruge na Koprskem 37 in pol milijona dinarjev kosmatega dohodka. Proizvodni stroški so znašali 19 in pol milijona in je tako čisti dobiček skoro 18 milijonov din. Od tega denarja so en milijon in četrt odločili za temeljni sklad, nekaj več za socialni sklad, nad 200.000 din za nagrade dobrim članom zadružnikom in prav toliko za kulturo in prosveto. Ostali denar, okoli 14 milijonov din, so razdelili med zadružnike za vložene delovne dni. Vsak zadružnik je dobil povprečno 123 din za delovni dan. Razumljivo je, da so bile tudi razlike med dohodki posameznih zadrug. Dohodki zavisijo od pridnosti zadružnikov, organizacije dela in rodovitnosti zemlje.

Zares presenetljive uspehe je dosegla še mlada zadruga v Bertokih, ko so člani dobili po 254 din za delovni dan. Celo v Vojvodini, kjer je zemlja zelo rodovitna, je le nekaj zadrug doseglo tako visoko vsoto za delovni dan. To so dosegli z dobro organizacijo dela in tudi dobrim gospodarjenjem. Gojili so tiste kulture, ki dajejo največji dohodek.

Tej zadrugi sledi zadruga v Pobegih - Čežarjih, ki je za delovni dan dobila 156 din. Nekaj manj so dobili člani zadrug Puče, Šmarje in Babiči. Razni vzroki so vplivali, da delovni dan članov zadrug v Marezigah, Vanganelu, Kampel - Salari, Pomjanu, Krogu itd. ni dosegel prejšnjih. Če navedemo le primer zadruge v Pomjanu, ki ima 42 ha zemlje razdrobljene na 300 parcel, tedaj je jasno, da vzame obdelovanje tako razdrobljenega zemljišča veliko več časa kot tam, kjer so zemljišča združena. Treba bo, da bodo ti zadružniki mislili na arondacijo zemljišč.

Skupni delovni uspehi zadružnikov se zrcalijo v tem, da so kljub suši pridelali lansko leto 1.600 stotov grozdja, katerega so večinoma prodali, graha so pridelali 600 stotov, paradižnika 1.200 stotov, vina pa nad 2.500 hl.

To je samo nekaj od pridelkov, ki so jih naši zadružniki s pridnostjo novih ljudi pridelali. Letos bodo uspehi večji, ker je vreme ugodnejše. S preusmeritvijo setve in saditve nekaterih kultur bo za naprej pridelek bojši. Tako je letos samo zadruga v Šmarjah že sedaj pripravila toliko čebule, kot so jo lani pridelale vse zadruge skupaj.

Nova moderna knjigarna v Kopru

Ob navzočnosti predstavnikov ljudske oblasti in povabljenih zastopnikov Združenja Italijanov, kulturnega krožka «A. Gramsci» in slovenskih prosvetnih društev, je bila včeraj dopoldne odprta v Kopru nova moderna knjigarna. Kratek otvoritveni govor je imel ravnatelj «LI-PA» tovariš Rožanc, ki je orisal v kratkih besedah razvoj knjigarne. Tovariš Gerlanc, zastopnik slovenskih osrednjih založb iz Ljubljane, je izrazil svoje zadovoljstvo nad tako knjigarno, ki bi delala čast tudi glavnemu mestu Ljubljani. Omenil je med drugim, da je bila v vseh časih zatiranja knjiga tista, ki je slovenskemu ljudstvu dajala moči in ga držala pokoncu. Kakšen je pomen knjige, dokazuje tudi dejstvo, da je bilo v Sloveniji pred vojno le kakih 12 knjigarn, danes pa jih je nad sto. Vsak večji kraj v okrajih ima svojo knjigarno.

V imenu italijanske unije je spregovoril njen podpredsednik tovariš Borisi, ki se je v navdušenih besedah zahvalil vsem tistim, ki so pripomogli, da je Koper dobil tako knjigarno.

Zborovanja v Kopru

V petek zvečer je bilo v samem Kopru po bazah SIAU, podjetjih in ustanovah 40 zborovanj, na katerih so Italijani sami obravnavali gonjo proti Jugoslaviji in naši coni s strani reakcionarnih krogov v Trstu in Rimu. Obsodili so vse to početje in se v brzojavkah, naslovljenih na tovariša Tita, zahvalili za odločne besede, ki jih je izgovoril v svojem govoru v Črni gori. Tudi po vaseh in posameznih delovnih mestih, kot opekarni «RUDA» pri Bandelju, rudniku v Sečovljah, «PRERAD» pri sv. Luciji, «EDILIT» v Izoli, komunalnem podjetju, bolnici in opekarni «Nardone» v Izoli, so bila taka protestna zborovanja. Z vseh so poslali delavci in ljudstvo brzojavke tov. Titu.

Zemlja nam je dala dobre pridelke

Do dne 10. julija so bile v koprskem okraju odkupljene v letošnji sezoni naslednje količine sadja in zelenjave:

Češenj 2112 ton, vrtnih jagod 57 ton, smokev 90 ton, krompirja 292 ton, fižola v stročju 160 ton, graha v stročju 900 ton paradižnika 351 ton, jedilnih buč 131 ton, kumaric 35 ton, čebule 3930 kg, česna 6 stotov, cvetače 19 ton in pol, jabolk 1700 kg, mandeljnov eno tono, ostalega sadja 12 ton in 400 kg, glavnatega zelja 15 ton, ohrovta nad 17 ton in pol. Poleg tega je bilo odkupljenih še 35.000 komadov artičoke.

Mleka pa je bilo odkupljenega 911.747 litrov, jajc pa 18.390 komadov.

Na splošno je kvaliteta odkupljenega sadja in zelenjave boljša kot lansko leto. Tudi kmetje in zadružniki so zadovoljni, ker so cene zelo dobre, tako da je njihovo delo, ki so ga vložili pri obdelavi zemlje in setvi, ki je bila letos precej naporna zaradi stlačene zemlje od močnega zimskega in pomladanskega deževja, primerno plačano.

Dva prestopka

Organi narodne zaščite v Piranu so prijavili v nadaljnji postopek natakarja hotela «Helios» v Portorožu Porše Bogoslava, ker je prodajal cigarete, ki jih je nabavljal po normalni ceni, za 30 odstotkov draže.

* * *

Narodna zaščita v Dekanih je prijavila v nadaljnji postopek Babbarina Garibaldija, ker je vaščanom grozil s pištolo in se pretepal.

Za Kulturni dom v Trstu

V koprskem okraju je bilo do sedaj zbranega za gradnjo Kulturnega doma v Trstu okoli 320.000 din. V preteklih dneh so pripadniki narodne zaščite bujskega okraja zbrali 88.200 din.

Tudi otroci osnovnih šol so začeli z zbiranjem prispevkov. Tako so v Borštu zbrali 200 din, pri Čežarjih pa 670 din.

Z GORIŠKEGA

Ne bomo odstopili od zahteve po izvajanju vseh točk mirovne pogodbe

Beneškim Slovencem - slovenske šole!

V Beneški Sloveniji je beda in brezposelnost pognala v tujino že mnogo dela zmožnih ljudi. V bornih domačijah nadaljujejo težko življenje beneškega Slovenca žene, starci in otroci. Ker ni doma kruha ne za delavca ne za kmeta, so številne družine, zlasti v povojnih letih, čeprav živijo še v tako težkih pogojih, poslale najnadarjenejše sinove v šole. Matere so se mnogokrat odpovedale še tako skromni južini, da so lahko prodale do zadnjega fižola in vzdrževale sina, ki je študiral. Delale so do izčrpanosti v upanju, da ne bo ljubljenemu sinu treba od doma in da bo na stara leta tudi one deležne vsaj drobtinice kruha, ki si ga bo sin kot izobraženec lahko prislužil.

V svoji ljubezni do otrok in rodne zemlje ni beneška mati niti za trenutek pomislila, da so pogoji v Beneški Sloveniji za vse enake. Za slovenskega izobraženca kot za delavca ni zaposlitve.

Izmed mnogih beneških učiteljev, ki že leta čakajo na namestitev, je eden, ki je končal slovensko učiteljišče v Gorici, vložil letos prošnjo za pouk na slovenskih šolah na Goriškem. Šolske oblasti so mu pred dnevi vrnile prošnjo z utemeljitvijo, da nima pravice do službenega mesta v naši pokrajini, ker ni tu pristojen. Beneški učitelj je pri tem globoko vzdihnil, razblinili so se na mah vsi njegovi načrti, kako bo z učiteljsko plačo pomagal staršem, ki so vse žrtvovali za njegovo šolanje in jim olajšal življenje. Čim si je opomogel od velikega razočaranja in zbral misli, je vprašal g. inšpektorja slovenskih šol, kdaj bodo odprli šole v Beneški Sloveniji in zaposlili beneške učitelje. Gospod inšpektor se je ob takem vprašanju zdrznil in na kratko odgovoril, da je nedopustna sramota, če Italijan vpraša po slovenskih šolah. Učitelj mu je pojasnil, da so vendar slovenske šole v Benečiji predvidene v mirovni pogodbi. Z ironičnim izrazom mu je gospod inšpektor odgovoril, da je mirovna pogodba že zdavnaj neveljavna in ga osorno odslovil.

S tem odgovorom je gospod inšpektor dokazal, da je italijanska vlada z njim dobro izbrala. Za inšpektorja slovenskih šol, ki so ji težji kot kamen na želodcu, je postavila sovražnika slovenskega ljudstva, ki ne bo nikoli skrbel za kulturni dvig petindvajset let zatirane in še vedno zapostavljene slovenske manjšine. Slovenstvo je prepustila v milost in nemilost človeku, ki si hoče v Rimu pridobiti zaslug s tem, da čimprej pospravi s slovenskimi šolami.

Zavedajo naj se oblastniki, šolski in drugi, da bodo Slovenci zagrizeno branili šole, za katere so očetje in bratje naših otrok dali življenje. Nikar naj se ne nadejajo, da se bo beneški Slovenec odrekel šolam v materinem jeziku in nobeni drugi pravici, ki nam je zajamčena v mirovni pogodbi, katero je premagana Italija dolžna spoštovati.

Izlet v Dolomite

SPD v Gorici priredi štiridnevni izlet v Dolomite, in sicer v dneh 12., 13., 14. in 15. avgusta. Odhod s Travnika 12. avgusta ob 5. uri zjutraj. Prihod v Toblach v večernih urah. Dne 13. odhod iz Toblacha in izlet na Vetta di Italia ter nato povratek v Toblach. Tretji dan izlet iz Toblacha na lago di Anteselva. Četrti dan povratek v Gorico preko Bruneka (Brunicco), jezera Alleghe, Belluno pa do Gorice. Prijave sprejema kot običajno Darko Suligoj, urar na Travniku do vključno 5. avgusta. Vpisnina 2200 lir za člane in 2500 za nečlane.

Planinci na Ponco

Slovensko planinsko društvo vabi vse planinke in planince na Ponco nad Belopeškimi jezeri. Odhod v soboto 28. t. m. ob 15. s Travnika. Prenočišče v koči Piemonti. Prijave sprejema Darko Suligoj urar na Travniku. Voznina za člane 750 in nečlane pa 850 lir.

Ponovitev otroške prireditve v Štandrežu

Danes ob 20. uri bodo štandreški otroci ponovili na vrtu zadružne gostilne pravljično igro «Izgubljeni raj», s katero so že prejšnjo nedeljo dosegli toliko uspeha in navdušili številne domače in goriške gledalce.

Vabimo vse k številni udeležbi!

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od dne 16. do 22. t. m. 12 rojstev, 13 primerov smrti, 4 vknjižene poroke in 6 porok.

Rojstva: Milotti Klavdija, Montanari Rita, De Grassi Rihard, Fabbro Franca, Palmisano Hadrijan, Bongiovanni Rožica, Garofoli Mavricija, Sossou David, Giust Peter, Russo Jožef, Zorzut Klavdij in Simeoni Klavdij.

Smrti: 90-letna upokojena Mazzoli vd. Mauro Milka, 64-letna učiteljica ljudskega vrtca Carco Marija, 80-letni lekarnar Castelli Andrej, 58-letna gospodinja Mauro vd. Battaglia Marija, 59-letna gospodinja Bidisogini vd. Duiz Marija, 54-letni mehanik Saksida Franc, eno leto stara Fornasin Aleksandra, 48-letna gospodinja Vidmar por. Gomišček Ivanka, 58-letni mešetar Cenden Anton, 38-letna gostilničarka Cerne vd. Cira Ljubica, 81-letni upokojenec Goglia Andrej in 58-letni duhovnik Carnelutti Sikst.

Vknjižene poroke: vodnik ameriške vojske Beryl Charley O. Smith in gospodinja Trevisan Eleonora, težak Musina Jožef in gospodinja Tercon Angela, učitelj Sterni Egidij in učiteljica Struchel Lidija, podčastnik finance Petrucci Peter in gospodinja Nacci Rosa.

Poroke: agent policije Vecchioni Angel in šivilja Cressani Magdalena, delavec Roldo Alojz in gospodinja Tasso Edmea, voznih Devetak Ivan in gostilničarka Sčurek Viktorija, kmet Gorjan Ivan in kmetica Pintar Ivana, mesar Luisa Evgen in gospodinja Famea Lilijana.

LAKOTA *pred vrati* INDIJE

NOTRANJE IN ZUNANJEPOLITIČNE MAHINACIJE NA RAČUN STRAŠNE BEDE INDIJSKEGA LJUDSTVA

Letošnjo jesen bodo v Indiji parlamentarne volitve. V znamenju tega dogodka se že sedaj odigrava v Indiji velika politična borba med raznimi strankami na eni, in v stranki Kongresa sami, na drugi strani. Za današnji položaj v deželi je mnogo pomembnejši spor v Nehrujevi stranki Kongresa, kajti ostale stranke niso toliko pomembne in ne toliko močne, da bi mogle na prihodnjih volitvah igrati vidnejšo vlogo. Njih revščina je razvidna tudi že iz tega, da kominformistična in fašistična stranka nastopata v koaliciji.

Do nesporazuma v stranki Kongresa je prišlo v lanskem letu, ko je njena desna grupacija s Sardarom Patelom in Tandonom na čelu napadla Nehrujevo politiko. Razcep je bil tedaj preprečen, toda prišlo je zato do njega v sredini preteklega meseca, ko je izstopila iz stranke Kongresa grupa okrog Ačarije Kripalanije in osnovala novo opozicijsko stranko «Mazdur Pradi» (ljudska stranka delavcev in kmetov), v katero je takoj pristo-

Indijski predsednik Nehru

pilo kakih pol milijona članov stranke Kongresa. Program te nove opozicijske stranke je izrazito levičarski in ima stranka zato močno oporo med siromašnim slojem prebivalstva, ki je v Indiji v veliki večini, tako, da je kmalu postala druga najmočnejša stranka v deželi. «Mazdur Pradi» tolče Nehruja predvsem na vprašanjih notranje politike, kjer vlada še zdaleč ni uspela rešiti vrste perečih vprašanj socialnega značaja, kot so: nevzdržno širjenje strahovite bede, krepitev črne borze, stalno padanje že tako nizkega življenjskega standarda i.t.d. Nehrujeva vlada se zaveda svoje šibke točke v pogledu notranjega stanja v deželi, zato tudi njen volilni manifest, ki je bil z večino 300 glasov odobren na nedeljskem strankinem kongresu v Bangalorju, vsebuje poleg zahtev po narodni enotnosti, predvsem zatrditev, da se bo stranka borila za izboljšanje socialnega in ekonomskega položaja v deželi in obljublja v ta namen agrarno reformo, zadružno obdelovanje zemlje, izboljšanje transporta, polno zaposlitev ter razširjenje zdravstvene in prosvetne službe.

Ker ima sedanja strankarska borba v Indiji svojo obnovo prav v brezupnem socialnem stanju, bo prav, če se nekoliko podrobneje seznanimo s trenutnim položajem v tej deželi, ki je v povojnem političnem življenju stopila v ospredje ne samo zaradi svoje borbe na mednarodni politični pozornici, pač pa tudi zaradi vrste prevratov v njej sami, ki so nastali kot posledica njene borbe za čimvečjo neodvisnost v okviru «Britanske zveze narodov».

Na osnovi verodostojnih vesti, se lahko smatra, da je lakota — strahoviti sovražnik indijskih narodov, pred vrati Indije. Zadnjo veliko lakoto je doživela indijska pokrajina Bengal l. 1943. Tedaj je zaradi popolnega pomanjkanja živil pomrlo v tej pokrajini okrog 3 milijone ljudi. Sedaj ogroža ta «bič najrevnejših» severni del pokrajine Bihar, srednja področja pokrajine Madrasa in nekatere kraje v pokrajini Rajastana. Razne elementarne nesreče so namreč v lanski sezoni uničile nad 6 milijonov ton žita. To pomeni, da je Indija izgubila osmi del svojih letnih potreb za prehrano prebivalstva. Zaradi tega je bila vlada prisiljena zmanjšati obrok kruha na 25 dekagramov na dan. Upoštevajoč, da se prebivalstvo Indije hrani v glavnem z žitom in rižem, je omenjeni obrok absolutno nezadosten. Pojavili so se že samomori zaradi lakote, prejšnji mesec pa je prišlo do spontanega «pohoda lačnih», ki ga je policija v krvi zadušila.

Zaradi takega položaja v prehrani, je Indija sedaj prisiljena uvoziti mesečno 350 ton žitaric, do najkrajšega časa pa še en milijon ton. Postavlja se vprašanje: kje dobiti toliko blaga in kako ga pripeljati? Vlada je zaradi tega v velikih težavah in ni težko razumeti, da je odvisen od rešitve tega vprašanja tudi njen obstoj.

Lani si je Indija zagotovila štiri milijone ton žita v Kanadi, Avstraliji, ZDA in Argentini. Naknadno je Indija zaprosila ZDA še za 2 milijona ton. Toda senatorski odbor za zunanje zadeve ZDA je ustavil odpošiljanje tega blaga in poveril posebni komisiji, da prouči to vprašanje in preveri v koliko je zaprošena pomoč potrebna in nujna. Pozneje se je že zdelo, da bo dosežen sporazum v tem pogledu, toda nastopile so nove težave, ki so jih povzročili nekateri demokratski senatorji. Tedaj je nastopil sam Truman in v Kongresu zahteval, da se odobri izročitev 2 milijona ton žitaric Indiji in sicer en milijon takoj, drugi milijon pa po ugotovitvah omenjene komisije. Razen tega je Truman tudi predlagal, naj bi se takoj mobiliziral del rezervne mornarice za prevoz, da bi pomoč prišla pravočasno. Toda kljub Trumanovi intervenciji so v parlamentarnem odboru za zunanje zadeve nastopile nove ovire, ker so baje ugotovili, da je sedanji težak položaj v Indiji posledica njene gospodarske vojne s Pakistanom. Prišlo je končno do kompromisnega predloga, po katerem naj bi se odposlalo v Indijo polovico zaželene količine žita in sicer delno kot darilo, delno kot posojilo. Vendar ta predlog v kongresu še ni bil odobren.

Zaradi tega oklevanja ameriških vodilnih krogov, sta ZSSR in Kitajska napadli Washington, češ da izvaja na Indijo politični pritisk in Kitajska je pohitela s sklenitvijo kompenzacijskega dogovora, po katerem bo Indiji odstopila 50.000 ton riža za 37.000 ton surove jute. Mao Tse Tung je celo izjavil, da je pripravljen odstopiti Indiji milijon ton riža, ki bi jih ta odplačala v dolarjih, funtih in celo v indijskih rupijah. In tudi ZSSR ni hotela zaostati v tej borbi dveh sil na račun indijske bede. Ponudila je pol milijona ton žita za različno indijsko blago.

Toda indijsko prebivalstvo tlači poleg bede in lakote tudi navzdržni izkoriščevalski sistem, ki so ga uvedli veleposestniki, tako imenovani «zimandari». Njim je država dala v zakup pobiranje davkov in jih tudi pooblastila, da sami odmerjajo njih višino. Položaj se je za davkoplačevalce še poslabšal, ko so veleposestniki prepustili pobiranje davkov nekakim posredovalcem, ki so se s časom razrastli v pravo kasto izkoriščevalcev in guležev. Nekaj podobnega obstaja tudi v Južni Italiji in na Siciliji, vendar ne v tako drastični obliki kakor v Indiji. So primeri v Indiji, da je med «zimandarom» in davkoplačevalcem tudi po 50 posrednikov in vsi ti pijejo kri ubogemu kmetiču.

Dovolj je torej razlogov za politično napetost v deželi in težka je borba vlade, ki skuša sedaj podpreti s svojo agrarno reformo proti organizirani kasti veleposestnikov in izkoriščevalcev. Dovolj je tudi razlogov za mednarodna trenja ob tej nesrečni deželi, ki zastrupljajo že itak strupeno ozračje povojnega sveta.

Pred dnevi so v ameriškem sektorju Berlina odkrili spomenik 39 Angležem in 31 Američanom, ki so zgubili svoja življenja v času sovjetske blokade Berlina. Spomenik je visok 63 čevljev, je iz jekla in stoji blizu letališča Tempelhof. Slavnostni nagovor je imel berlinski župan Reuter.

Italijanski generali strategi mamljivih iluzij

Hitler duceju: "Zapovejte nadaljevanje operacij do popolnega uničenja angleških čet. Boginja vojne sreče gre mimo voditeljev samo enkrat...,"

Mussolini je nadaljevanje operacij sicer zapovedal, toda Italija ni stopila niti na Malto. niti v Egipt pač pa le na paničnem begu v Tunis in od tam nazaj na škorenj...

V zadnji nedeljski številki našega lista smo pisali, kako je bil Mussolini v svoji megalomaniji gotov, da bo osvojil Malto in Egipt. Danes hočemo pokazati, kako nedosleden je bil tudi gen. Cavallero, načelnik italijanskega gen. štaba.

Dne 20. junija 1942 je Mussolini pisal Hitlerju in med drugim navedel: «V središču naše strategije stoji problem Malte. Priprave za akcijo so zelo napredovale. Malta je ravno v juniju otežkočala našo plovbo v Libijo. S padcem tega otoka bomo potrošili mnogo manj nafte, sprostili bomo letalske sile: zato moramo najkasneje v avgustu izvesti proti Malti ofenzivo.»

Hitler pa je bil drugih misli in v svojem napihnjenem slogu je Mussoliniju odgovoril: «Usoda nam daje priliko, ki se nam ne bo ponovila. Do sedaj sem vsakega poraženega sovražnika do konca zasledoval. Angleška osma armada je uničena in če ne bomo zasledovali njenih ostankov do zadnjega diha, bomo napravili isto napako, kot so jo napravili Angleži tedaj, ko niso l. 1940 nadaljevali pohoda v Tripolis. Zasledovanje sovražnika v srce Egipta bo dovedlo do njegovega razsula. To pot lahko iztržemo Vel. Britaniji Egipt in posledice tega bodo svetovnega pomena.»

V še večjem zanosu je Hitler zaključil to pismo: «Duce, zato vam v tej zgodovinski uri, ki se ne bo ponovila, svetujem: Zapovejte nadaljevanje operacij do popolnega uničenja angleških čet. Boginja vojne sreče gre mimo voditeljev samo enkrat ...!»

Toda Angleži so z umikanjem izboljšali položaj. Kljub temu se je Cavallero po razgovoru z Rommlom prenaglo vdal in navdušil za pohod do Nila in Kaira. Italijani in Nemci so namreč mislili, da imajo Angleži premalo čet. «Če bomo prodrli sovražnikove položaje, je dejal Rommel, bomo 30. junija v Kairu in Aleksandriji ..»

Cavallero je takoj pohitel in brzojavil Mussoliniju, naj glede na strateški položaj pride v Libijo, da bo navzoč ob vdoru čet v Egipt; drugi dan pa ga je prosil za navodila, kako se naj vedejo italijanska poveljstva nasproti egiptovskim državnim oblastem.

Cavallero je poln iluzij 29. jun. od gen. Montezemolo, naj zagotovi potreben material za prekoračenje Nila, drugi dan pa je Mussolini odredil, da mora biti vrhovno poveljstvo Severne Afrike, ki je bilo v italijanskih rokah, v trenutku, ko bo prišel Rommel do Aleksandrije, vsaj na egiptovskih tleh. Cavallero pa je z zamahom zapisal v dnevnik: «Angleži imajo pomorski duh, toda ostale njihove sile so malovredne.»

Mussolini je vse tiste dni čakal za fronto v prepričanju, da bo po prodoru pri El Alameinu «skočil» v Egipt in tam poveljeval. Saj je znano, da je sprejel od Mujtija arabsko zakrivljeno sabljo in dobil naslov «zaščitnika Arabcev». Mackensen, nemški poslanik v Rimu, pa je sporočil Italijanom, da je Hitler imenoval Rommla za poveljnika zasedbenih čet v Egiptu. To je bilo 4. julija. Cavallero je odletel v Rim, da preskrbi dotok nadaljnjih sil; opustil je seveda načrt za napad na Malto in ga enostavno zamenjal z načrtom za osvojitev Tunisa, pri čemer je imel Egipt že v žepu, zlasti, ker so razglasili Angleži Kairo za vojaško mesto in ga zasedli z novozelandskimi četami.

Toda, ko je prišel Cavallero v Rim, je dobil sporočilo, da je napad obtičal v pesku. Zadostovalo je, da so se razvrstile sveže angleške čete in letalske sile. Svojim sodelavcem v gen. štabu pa je Cavallero tolmačil položaj tako, da je treba zastoj operacij pri El Alameinu pripisati bolj utrujenosti italijanskih in nemških čet, kot pa sovražnikovemu odporu, da so Angleži na suhem šibkejši, ker ne morejo dobiti ojačenj itd. Zato se je Cavallero zazibal zopet v iluzije in 11. jul. študiral z gen. Rintelenom geografske karte delte na Nilu.

Mussolini, ki je še vedno čakal v Afriki, je uvidel, da s prodorom angleških postojank ni nič; zato je pozval Cavallera, naj se vrne v Afriko. Rommel je namreč izjavil, da je spravil nenaden angleški napad italijanske in nemške čete v veliko paniko. Mussolini je kljub temu napisal tole: «Dosegli smo velike uspehe s tem, da smo uničili celotno sovražnikovo armado, vendar začrtanih ciljev, Kaira in Aleksandrije nismo dosegli, ker so prišle naše čete do El Alameina izčrpane. Toda bitko za Delto bomo nadaljevali in po končani bitki v Egiptu bomo začeli bitko za Tuniz!»

Italijani in Nemci so tudi sedaj nenehno pošiljali na fronto nove čete, tanke, avtomobile, gorivo topništvo, letala, Hitler je odredil za afriško bojišče celo poseben polk iz Grčije. 1. avgusta je govoril Cavallero z Rommlom, ki je naenkrat dejal, da je črta pri El Alameinu najboljša obrambna črta in da jo bo tako utrdil, da bo postala nezavzetna. Rommel je še dodal, da je izboljšal položaj in premagal krizo. Istočasno je začela Nemce in Italijane skrbeti tako imenovana druga fronta. Hitler je kajpada takoj potolažil Mussolinija s posebnim pismom, kjer je med drugim dejal: «Menim, da je druga fronta nekaj docela neumnega. Vendar je treba računati na možnost, da bodo zapadni bedaki poskusili otvoriti drugo fronto. Z vsemi silami čakam s popolno mirnostjo sovražne ukrepe. Če bodo Angleži in Američani napravili zares ta bedast poskus, bodo doživeli tako presenečenje, da jim bo ne samo za l. 1942, ampak tudi za bodoče vzelo vsako voljo, da bi ponovili poskus in hoteli priti na evropski kontinent.» In vendar je bila v tem času že pripravljena ameriška vojska za izkrcanje v Afriki in nato v Siciliji.

Samozavesten kot vedno, je Cavallero 15. avgusta zaznamoval v svojih zapiskih, da je študiral v Derni bodočo akcijo v Delti in da je treba priti do prehodov čez Nil in do sovražnikovih skladišč. Ze pet dni kasneje so generali pod vodstvom Cavallera prišli do spoznanja, da je postal položaj obupen, Kesselring in Rintelen pa sta izjavila, da nameravajo ustaviti ofenzivo. Zopet dva dni za tem je Rommel poročal, da je zbolel in je prosil za naslednika.

Rommel, ki se je očividno zavedal, da ni nikakih znakov za uspeh, se je hotel odtegniti odgovornosti, 31. avgusta je vseeno začel s ponovno ofenzivo, prišel čez minsko polje, tako da so Nemci poslali v afriški glavni stan adm. Weicholda z naročilom, da ima prevzeti mestno poveljstvo v Aleksandrijo. Cavallero je bil takoj ljubosumen in je določil, da je treba varovati ugled Italijanov. Zato morajo vkorakati v Aleksandrijo in Kairo italijanske in nemške čete in ne samo nemške. V zvezi s tem je poslal v Afriko razne častnike, da dvignejo vojaški duh in zagotovijo Rommlu, da bo dobil za ofenzivo vse potrebno!

3. septembra pa je prišla v Rim novica, ki je delovala kot strela z jasnega: Ponoči je namreč Rommel brzojavil, da predlaga odložitev ofenzive. Cavallero je po razgovoru z Mussolinijem takoj pristal na predlog, vendar zanosno dostavil, da bo Italija pospešila dobave, da bi italijansko nemška armada zavrnila morebiten sovražnikov napad in prešla zmagovito v protinapad.

Medtem ko je Cavallero zopet sanjal o tem, da je treba sedaj nevtralizirati Malto, je 16. sept. poročal gen. Bastico, da zbirajo Angleži močne sile. Čez teden dni je Rommel izjavil, da predvideva v kratkem sovražnikov napad, Cavallero pa je še 10. oktobra delal načrte, da bi prehitel angleški napad, uničil angleško osmo armado in zavzel Aleksandrijo.

Toda 24. oktobra so objavile zavezniške agencije začetek ofenzive pri El Alameinu. Cavallero se je tolažil, da tičijo za tem poročilom politični cilji, dokler ni dobil 29. oktobra od Rommla vest, da se približuje konec italijansko-nemške armade, da ni upanja na odpor. Končno Rommel vprašuje, kaj bo, če se bo zrušila fronta in bo poražena armada, ki ji poveljuje sam duce...!

To se je zgodilo, ta armada je bežala in je bila tepena vso pot do Tunisa, kjer so jo čakale že ameriške čete! Nič niso zalegle Hitlerjeve besede, ki jih je naslovil Rommlu: Nemško ljudstvo sledi z menoj junaški bitki. Vašim četam ne preostane druga pot, kot zmaga ali smrt!

Italijani niso stopili niti na Malto, niti v Egipt, pač pa na begu v Tunisi od koder so se umaknili v Sicilijo.

Pred več kot mesecem dni sta morala na Češkem zasilno pristati dva ameriška bombnika na reakcijski pogon. Na ameriško zahtevo so ju Čehi sicer vrnili, vendar šele po enem mesecu. Verjetno so medtem proučevali tehnično konstrukcijo letal. Slika nam prikazuje trenutek, ko razloženo letalo odpremljajo preko češko-nemške meje.

Usoda voditeljev Kp Grčije

Komunistična partija Grčije, ki je v novejši zgodovini Grčije zapisala nekaj svetlih strani, je potem, ko se je podredila Moskvi, izgubila zaupanje množic, razen tega pa je bila postavljena izven zakona, t. j. prepovedana. Zaradi vsega tega je njena sedanja delavnost v Grčiji zelo omejena. Le od časa do časa se pojavljajo tu in tam kakšni letaki proti Amerikancem in vladi in to je tudi vse. Obstaja sicer tudi «Radio svobodna Grčija», ki pa oddaja iz Bukarešte in ki je le še navadna moskovska agentura, o čemer pričajo med drugim že samo njena poročila o Jugoslaviji. Tudi voditelji KP Grčije so v inozemstvu, v deželah «ljudske demokracije». Nekoč jih je bilo 12. danes pa jih je samo še 7. Preostali so dobili generično oznako «titoizma» in postali žrtve moskovske tiranije. Kaj je z njimi, izvemo delno iz uradnega biltena UP.

Najprej o onih voditeljih, ki so v nemilosti Kremlja.

Hrisa Hadživasiliu je bila član CK KP Grčije. Po porazu grških partizanov je bila odstavljena zaradi nesoglašanja s kominformovsko politiko. Pred časom so bukareštanski listi objavili neko njeno izjavo, v kateri seveda «priznava» svoje «izdajstvo». Pred nekako tremi meseci pa je «Radio svobodna Grčija» objavil vest o njeni smrti.

Drugi «izdajalec» je Petros Rusos, bivši član CKKP in urednik partijskega glasila «Rizospastis». Njegovo «renegatstvo» je obstajalo v tem, da se je v Moskvi oženil s Hriso Hadživasiliu. Na to kaže dejstvo, da je bil takoj po poroki odstavljen s svojega službenega mesta. Od takrat o njem ni več sledu in nihče ne ve za njegovo sedanje bivališče.

Sledi bivši minister začasne grške vlade in član CKKP Demetrios Parcalides. Odstavljen je bil zaradi «izdaje». Za razliko od prej omenjenih, se je Parcalides javno «pokesal» svojih grehov in dela sedaj kot navaden delavec v neki romunski tovarni in «razmišlja o svojih grehih». To poroča o njem «Radio svobodna Grčija».

Markos Vafijades — znani in popularni general Markos — je tudi na listi težkih «izdajalcev». General Markos, bivši predsednik vlade vojni minister in vrhovni poveljnik partizanske vojske se je «umaknil» iz javnega življenja zaradi «bolezni» in le nekaj mesecev nato je bil obtožen «titoizma» in izdajstva. Njegovo tajinstveno izginotje še danes ni pojasnjeno, vse pa kaže, da je v zaporu v ZSSR. Podrobnosti o njegovem sedanjem bivanju niso znane.

Končno je tu še Kostas Karageorgis, bivši član CKKP in generalmajor partizanske vojske.

Tudi zanj velja vse kar velja za ostale. Odstavljen zaradi «izdajstva» in «titoizma». Njegovo sedanje bivanje ni znano.

Tako so bili enostavno, po preizkušenem kremeljskem receptu, likvidirani vsi, ki niso hoteli slepo služiti interesom Moskve. Čeprav je to zelo žalostna stvar, pa ima na sebi vendar nekaj pozitivnega: dokazuje, da so se tudi v Grčiji dvignili v odpor proti Moskvi. Izmed grških voditeljev so ostali pri življenju in na «svobodi» le oni, ki so interese grškega ljudstva podredili interesom Moskve. Sedem jih je takih in ti žive sedaj v deželah «ljudske demokracije».

Oglejmo si jih:

Nikos Zaharijades, generalni sekretar CKKP Grčije živi v Pragi in se bavi s pisanjem člankov za «Radio svobodna Grčija».

Miltijades Porfirogenis, član CK dela sedaj v propagandi in vzdržuje zvezo z zapadnimi kominformističnimi partijami. Poslednjikrat se je pojavil na Dunaju v sovjetskem sektorju, kjer je podpisal manifest, v katerem poziva grške intelektualce k pristopanju k štokholmskemu apelu.

Konstantinos Teos je sedaj sindikalni funkcionar in dela v sovjetski sindikalni federaciji. Pogosto govori na «Radiu svobodna Grčija» in napada politiko grške vlade.

Demetrios Vlandas je bil v začetku partizanske borbe v Grčiji manjši funkcionar. Pozneje je postal minister za vojsko v začasni vladi in šele po porazu član CKKP. Sedaj vežba grške gverilce v informbirojevskih deželah.

Ostalo trojico tvorijo: Joanis Joanides, Zahariadesov najbližji sodelavec v Bukarešti; Leonidas Strigos, član CK in polkovnik v Sofiji ali Bukarešti; Vasilios Barzotas, član politbiroja CKKP in finančni minister začasne vlade ter generalni major v partizanski vojni, ki živi sedaj v enem izmed glavnih mest moskovskih satelitov. Razen tega živi v teh državah še kakih 8000 grških emigrantov.

TRŽAŠKI SLOVENCI Z MNOŽIČNO UDELEŽBO

PRI NABIRALNI AKCIJI ZA KULTURNI DOM

potrjujejo svojo narodno zavest in željo po kulturnem napredku

Nad 1 milijon lir v prvem seznamu, ki se bo zaradi obsežnosti nadaljeval prihodnjo nedeljo

Seznam štev. 16

Za zgraditev Kulturnega doma v Trstu so prispevali ob «Tednu Kulturnega doma»:

Slovensko narodno gledališče od predstave «Celjski grofje» lir 50.000.—, Sindikalna podružnica ustanov FLRJ v Trstu 150.000.—.

Dobiček kioska pri koncertu APZ 15.990, še od Dneva narodnih noš in plesov 3555, Prosvetno društvo Marij Matjašič, Barkovlje 10.000, Prosvetno društvo Vojka Šmuc 10.000, Dramska družina Bazovica 8000, Bole Stanislav 1000, Puntar Albin 500, Zlobec Zorka 500, Luša Katarina 500, Daneu Marija 500, Žagar Boštjan 1000, Košmelj Ante 300, Kolarič Josip 300, inž. Starec Stanko 1000, Cunja Karel 1000, Doljak Danilo 1000, Zlobec Pavel 500, uredniki Primorskega dnevnika 778, Leopold Pertot 500, Jakopič Anton 200, Kraus Egon 1000, Udovič Anton 200, Hrovatin Anton 500, Mrakovčič Nada 1000, Roli Ernest 1500, Lukeš Neva 1000, Stoka Slavko 1000, Fonda Ivanka 500, Urdih Albert 1500, Tončič Stana 100, Repič Anton 200, Krešević Antonija 200, Suman Josip 2000, Zlobec Andrej 100, Skabar Marica 600, Spanger Ana 100, Valentič Marija 1000, Z. O. 50.000, Gerk Franc 1000, Berce Alojz 500, Skarabot Anton 1000, Kocijančič Alojz 500, Zagar Franc, Bazovica 300, Kavs Franc 1000, Kjurman Stanislav 1000, Grgič Andrej, Bazovica štev. 97 5000, Cajhen Ivanka 200, Cilenšek Rado 1000, Udovič Anica 500, Jereb Anton 1000, Jagodic Vida 2500, Rupel Nada 1000, Bubnič Albin 500, Tavčar Ljudevit 1000, Gombač Ana 1000, Hrevatin Fani 300, Saksida Franc 2000, Peric Avgust 300, Delfar Zora 300, Sosič Mara 2000, N. N. 1000, Zaudnik Ivanka 1000, Gregorič Avguštin 1000, Starc Antonija 1000, Racman Marija 500, Bizjak Frančiška 1000, Cunja Jožef 500, Jerkič Viktor 500, Hrovatin Justi 1000, Ferluga Ferdinand 500, F. B. 1500, Udovič Franc 6000, družina Mikuletič 100, Emilija Helmih 100, dr. Stanko Didič 2000, N. N. 500, dr. Stepančič Alojz 10.000, Kaučič Milan 5000, N. N 90.000, družina Mozetič 5000, družina Kralj 3000, dr. Sonja Mašera 800, dr. Panjek Albin 2000, Bertok Just 5000, Fabjan Zinka 3000, dr. Strukelj Slavko 10.000, Smeraldi Olga 1000, Smeraldi Anica 500, Smeraldi Ivan 1000, Petelin Justina 500, Svagelj Albert 1000, Fabris Franc 1000, Spacal Andrej 2000, Brišček Emilija 500, Kerkoč Rudolf 500, Alberti Ernest 500, Mikolič Mate 5000, Busanič Vesna 4000, Marc Josipina, Bazovica 500, Rajčević Danilo 1000, Guštinčič Franc 500, Kocman Josip, Samatorica 2000, Vidmar Ivan 3000, Stanič Peter 3000, Kovač Marija 200, Kovač Jože 300, Stolfa Danica 1500, Starc Andrej 1000, Primossi Lojzka 500, Rožanc V. 5000, Živec Mira 3000, Maver Marija 500, družina Morel Maks 1500, Vatovec Franc 1000, dr. Mikuletič Fortunat «cigareto na dan» za mesec julij 200, Kalin Ladislav 1000, Skerjanc Jakob 3000, Ambrožič Stefan 4000, Počkaj Marija 3000, Terbižan Tončka 200, Cenčič Ana 1000, Pertot Andrej 1000, Starc Lidija 2000, Furlan Anica 500, Sudlik Valerija 500, Antončič Josip 500, Znidaršič Friderik 1000, Znidaršič Apolonija 1000, Pertot Minka 200, Skerl Marija 200, Babuder Ivan 1000, Kobal Draga 4000, Bekar Stanko 4000, Mezgec Josip, 1000, X. Y. lir 200, Bratuž Zora 300, N.N. 500, Kobal Jernej 5000, Siokar Julij 1000, Fajdiga Janko 7000, Gruden Ernest 3000, Sancin Lidija 500, Pavletič Velimir 1500, Pahor Draga 500, Zerjal Danila 500, Rakar Angela 1000, Mezgec Slava 500, Marpurgo Angela 2000, Fabčič Milan 2000, Sedmak Jelka 2000, Pertot Anton 2000, Trevisani Giuseppe 500, Besednjak Jakob 2000, Lokar Pavel 5000, Vodopivec Josip 5000, Majnik Majda 1000, Bandel Olga in Franc 1000, Urdih Stefi in Ivan 500, N. N. 2000, Skerlj Stana 500, Skerlj-Sancin Zofija 1000, Kalin Frida in Lado 1000, Vončina Albert 5000, Svetina Ema 4000, dr. Adamič Mirko 30.000, Starec Tatjana 1000, Saksida Ludvik 10.000, Rojic Ljubo 1000, S. Z. 23.000, Pavzin Terezija 25, Lavrenčič Josip 1000, Salvini Zofija 230, Martinič Andrej 500, Guštinčič Zofija 1000, Sergij Mirko Kocijančič 300, Birsa Franc 1000, Perhauc Jakob 10.000, Cermelj Stefan 500, Husu Milan 23.000, družina Barej 500, Sturm Mario 1000, Zink Amalija 1000, Turina Jelka 200, Žerjal Dora 200, Mašera Olga 200, Frank Franc 300, Svab Milan 500, Guštin 200, M. B. 10.000, Lisjak Rafael 500, Stolfa 500, Godnič Ema 200, Spilar Marija 200, Udovič Vera 1000, Sugan M. 1000, Perhauc Jernej 200, Blažina Alojzija 500, Perhauc Pina 500, I. I. 200, N. N. 100, Lilijana Stolfa 50, L. Stolfa 50, Franko Stolfa 50, Silvana Spilar 50, Liljana Spilar 50, Anka Sugan 100, Perhauc Dorka 50, Goffo Lotte 100, Teta Mila 100, Brezavšček Marija 1000, družina Budal - Skedenj 1000, M. E. L. 500, Germek Jakob 25.000, Germek Hermina 25.000, Ferfolja Natalija 1000, Herman Cok 1000, dr. Sardoč Teodor 10.000, dr. Budal Andrej 1000, Edvard Budal 1000, Gojmir Budal 1000, Sonja Budal 1000, Breda Budal 1000, dr. Kranjc Ivo 8000, Miče in Vane 15.000, dr. Vladimir Bartol 2000, Kocijančič Marij 3000, Race Boris 5000 lir.

Avrelija Turk 100, Stanko Brezimen 50, Viktor Trebec 50, Pelikan Stane 600, Furlan Gusti 500, Skabar Marcel 500, Adelka Ketelaper 300, Franjo Valečič 400, Hinko Stibiel 10.000, Lado Stibiel 10.000, Jože Stibiel 1500, Milan Stibiel 1500, Pertot Elza 500, Petkovšek Olga 250, Kosevar Pavel 500, Susič Karel 500, Gulja Eufemija 250, Gec Paula 250, Rijavec Marija 250, Vekjet Pino 500, Cozzi Olga 1000, Rijavec Ivan 250, Mrhar Anica 50, Skočaj Orlando 100, Pulger Antonija 100, Petaros 50, Potočnik Karmela 50, Grgič Marija 50, Tomasini Ivan 50, Tršar Albin 200, Cepek Marija 50, Svetina Magda 50, Cazaneli Rozalija 50, Vovk Svetka 500, Poropat Francka 100, Toskan Milena 100, Pipan Marija 100, Ostrouška Paula 100, Kozlovič Ana 150, Sišković Josipina 150, Sišković Tatjana 100, Sišković Oskar 50, Lukač Josipina 200, Grzetič Mici 50, Visintin Giorgio 50, Papo Karla 100, Skočaj Emilija 50, Martinčič Anton 50, Granduč Valerija 50, Frančeškin Frančeško 50, N. N. 300, Zlobec Andrej 100, Rešeta Rafael 1000, Cesar Stanko 50, Cesar Anton 200, Cesar Lidija 50, Maskiewjcz 1000, Cesar Jože in Milka 1100, Muha Franc 300, Grizon Katarina 200, Slama Marija 100, Drašič Ana 100, Bizjak Bogomila 100, Medveščček 150, Kovačič Ivana 100, Peroh Norma 50, K. M. 1000, T. T. 2000, Kante Ana 50, Stojkovič Jakob 100, Kobal Franc 500.

Cotar Josip 1000, Krpan Rihard 200, Valentinčič Ivan 1000, Cerkvenič Gizela 300, Cerkvenič Milka 200, Božič Josip 300, Novel Zala 300, Sancin Bruna 500, Gregorič Marica 500, Gregorič Draga 300, Manduzzi Nada 500, Leander Godina 500, Budal Franc 500, Fonda Mira 1000, Segulin Josip 500, Lovrenca Mihael 1000, Tavčar Aron 1000, Kocjančič Alojz 500, Furlanič Marija 1000, Sedmak Francka 300, Sedmak Fr. 300, Sušteršič Anton 200, Poropat Jeroslava 200, Prosen Josip 300, Prosen Emilija 300, Filipi Franc 300, Filipi Marija 200, Kobec Viola 200, Legiša Silvester 500, Rigutti A. 200, Marija Hrovatin 250, Marsič Ivan in Elio 200, Palčič Ev. in Zora 600, Lovrenčič Alojz 300, Stiglič Marija 300, Sancin Neva 300, O. O. 300, Sirca Viktor 2000, Družina Simsič 500, Vekjet Pierina 2000, Miklavec Zoro 500, Družina Rink 500, Sancin Savo 500, Godina Tončka 500, Stepančič Marija 500, Kette Karel 1000, Cock Ivanka 500, Pečenko Alojzija 500, Fornazarič Stanko 500, Marsič Alberto 500, Suban Emilij 200, Orel Josip 500, Orel Lojzka 300, Grižančič Josip 500, Savi Pierina, Toskan Ička 500, Piško Marija 1000, Čak Marija 300, Petronio Ema 200, Kariš Karlo 500, Družini Sluga in Flego 1000, Jolanda Kocjančič 50, Klavdija Stulle 50, Kristina M. 50, Vida R. 50, M. S. 50, Vera O. 50, Jurinčič Vojko 50, Kermac Dalja 50, Sancin Pepca 50, Sancin Marija 50, Zakar Ana 50, Zakar Ludvik 50, Bajc Pierina 50, Sosič Zorka 50, Zgavc Antonija 50, Zgavc Anton 50, Zgavc Anton 150, Penko Jože 50, Hervatin Marta 50, Hervatin Karel 50, Germek Sava 50, Germek 100, Tula 50, Ambrozet Erminio 50, Ambrozet Zofija 50, Bajec Josipina 50, Bavčar Jožefa 50, Bavčar Angela 50, Bavčar Alojzija 50, Bavčar Ivan 50, Cerkvenik Marija 50, Ugolini Regina 50, Družina Sain 50, Spango Ana 50, Sancin Marija 50, Sancin Avgust 50, Glavič Franc 50, Glavič Rudolf 50, Glavič Lidija 50, Ljubljana Anton 50, Ivan 50, Bruno 50, Marija 50, Evelina 50, Guerrino 50, Kandus 50, Metlika Marija 50, Sergio 50, Maver 200, Fornazaro Josipina 500, Malvina Godina 50, Batič Velimir 200, Sancin Zorka 50, Furlan Beta 100, Flego Alojzija 50, Giogi Gina 50, Pulger Bruna 100, Sancin Gioconda 100, Divis Marija 50, Serra Alma 100, rožarca Pina 50, Rainhard Marija 50, Godina Alma 300, Godina Gizela 50, Girdan Mario 50, N. N. 100, Neva Dolgan 100, Rainhard Anton 100, Rainhard Enij in Mava 50, pet prijateljev 250, Pelaš 50, Trebec Marija 500, S. Godina 500, Jerman Marija 150, Vesela Godina 500, Babuc Angela 50, Feliks Sancin 50, Mihelj Karlo 100, Kozmina Konrad 500, Napoleon Sancin 150, Kren N. 100, Z. B. 50, Pelan O. 100, Suban T. 50, Bisini U. 100, Černe F. 50, Cibic R. 50, Biecher R. 50, Purini M. 100, Babini R. 50, Giorgini G. 100, Kumar A. 100, Sedmak V. 100, Buda A. 50, Skarabot A. 50, Batellini M. 50, Nordio A. 100, Hrovatin M. 100, Hrovatin R. 100, Princivalli S. 100, Ferluga F. 100, Grizančič J. 50, Cepar S. 100, Pahor B. 100, Postogna I. 50, Hreševič E. 50, Viesco E. 50, Lakota E. 50, Santini M. 50, Skabar M. 100, Skabar J. 100, Ziberna F. 50, Sedmak Marija 100, Sedmak Franc 100, Silva Bressi 50, Macarol Francka 50, Bernard A. 100, Bressi Nerina 50, Jurček Legiša 50, Cendal Milo 100, Sancin 100, Furlan 100, Bordon 100, Višnjevec Ana 150, Bloker Valter 50, Bertok Celeste 150, Runel 100, Cok Gušto 50, Majcen Jožefa 100, Padovan Rozalija 100, Haroval Roza 100, Primož Ivanka 100, Sancin A. 50, L. Kobec 100, Kalin Miljo 100, Kalin Nerina 100, Zanin Mario 100, Fortuna Ina 50, Fortuna Ana 100, Sancin Marcelo 100, Grilanc Ivan 50, Grilanc Ivana 50, Lo Terzo Fr. 50, Lipovec Emilija 100, Lipovec Josip 100, Verk Marta 200, Lipovec Josip 100, Kosmel 100, Tul 100, Kolarič 100, Lavrenčič 100, Vida 200, Pahor Marcela 200, Lo Terzo Ivanka 450, Stopar Simplicija 200, 31 znancev po 50 — 1550, Zaurin Regina 50, Flego Celestina 50, Vouk Ernesta 50, Strgavs 50, Srebrnik Marija 50, Srebrnik Benedikt 50, Sperger Ana 50, Stoka Marija 200, Praček R. in D. 50.

IZ RICMANJ: Berdon Izidor št. 120 lir 500, Berdon Emil št. 120 500, Hrvatič Josip št. 151 2000, Petaros Marija št. 57 1000, Petaros Branko št. 57 1000, Berdon Milka št. 42 200, Hrvatič Genovefa št. 70 300, Pregarc Rudolf št. 54 1000, Lovrenčič Josip št. 35 1000, Fabris Antonija št. 37 1000, Pregarc Sofija št. 60 500, Zuljan Danilo št. 154 200, Hrvatič Urša št. 104 200, Kuret Boža št. 84 300, Kuret Antonija št. 151 500, Pregarc Zora št. 3 200, Kuret Amalija št. 144 500, Komar Mihael št. 151 500, Zuljan Josip št. 78 lir 500, Gabrijelčič Jelka 300, Demark 1000, Vatovac Marcella št. 90 200, Zuljan Marica št. 119 200, N. N. 200, Kuret Silvester št. 19 1000, Zuljan Vida št. 55 500, Zuljan Bernard št. 155 200, Turko Emilija št. 144 1000, Antonac Oda 500, N.N. 500, Hrvatič Marija št. 7 200, Hrvatič Anton št. 82 500, Dobrila Ernesta 200, Petaros Marija št. 73 500, Zuljan Urša št. 61 500, Pregarc Ivan št. 50 200, N. N. 500, Kjuder Marija 100, Svara Milka št. 21 100, Berdon Albina št. 61 50, Pregarc Peter št. 145 100, Berdon Antonija št. 63 100, Berdon Milena št. 63 100, Komar Ivan št. 128 100, Lovrenčič Karla št. 154 100, Hekič Kristina št. 60 150, Berdon Marija št. 120 50, Petoros Just št. 73 50, Petaros Marija št. 57 100, Kuret Milka št. 7 50, Hrvatič Amalija št. 83 lir 50.

IZ LOGA: Hrvatič Josip št. 4 lir 300, Kuret Just št. 14 500, Hrvatič Armand št. 4 lir 50.

IZ SV. KRIŽA: Ukmar Josip in Marija 1000, Semec Ana in Jakob 2000, Purič Franc 500, Semec Ivana 100, Stefančič Ivana 100, Semec Justina 100, Košuta Rudi 500, Dovšak Mirko 1000, Bizin Josip, 200, Tence Mina 1000, Magajna Justina 100, Bogatec Marija 100, Tence Rudolf 500, K. M. 500, P. B. 1000, Košuta Slavica 100, Dovšak Marija 500, Sedmak Marija 500, Uršič - Rudež Ana lir 50.

IZ NABREŽINE: Oberdank Ivan 200, Sirca Ivana 50. Franković Roza 150, Godnič Lidija 50, Caharija Olga 50, Bonaca Danica 50, Pertot Slavko 500, Pertot Lambert 500, Gruden Franc 200, Ušaj Anton 200, Caharija Anica 250, Gruden 200, Špan Rado 300, Pertot Mario 1000, Jazbec Pavla 500, Pertot Valerija 200, Pertot Milka 200, Delaskiava 200, Terčon 200, Gruden št. 87 300, Jenko Kristina lir 500.

IZ SLIVNA: Rebula Marija 500, Metlikovec Vera 500, Mokole Ivanka 300, Fabian Marij 300, Kralj Alberta 300, Peric Jožef 100, Masten Rozalija 200, Masten Dora 150, Mokole Marija 150, Nilič Franc 200, Terčon Just 200, Kralj Jožef št. 26 100, Sardoč Marija 100, Kralj Milica 250, Kralj Jože št. 20 150, Boštjančič Rudolf 100, Kralj Jožef št. 8 lir 100.

IZ SEMPOLAJA, PRECNIKA, PRAPROTA IN TRNOVICE: Peric Pavel 200, Rebula Ivan 200, Lupinc Darko 200, Lupinc Zvonko 500, Rebulla Berta 250, Peričič Josip 200, Kosmina Albina 500, Kosmina Ivan 500, Stubelj Milan 300, Gruden Anton 500, Kosmina Rudolf 300, Furlan Janko 500, Furlan Dušan 200, Furlan Vidan 300, Gruden Josip 500, Kosmina Marija 250, Skrk Jožica 200, Milič Marjan 200, Zidarič Rudi 300, Svara Marija 200, Doljak Franc 200, Suban Josip 300, Skerk Josip 1000, Knez Rozalija 200, Adamič Rozina 200, Sušteršič Marija 200, Pavlina Alojz 200, Gruden Frančiška 300, Semec Jožica 200, Marušič Malka 300, Semec Marija 200, Pavlina Viljem 300, Lupinc Alojz 1500, Milič Leonora 500, Kocman Hilarij 300, Zidarič Ivan 500, Skerk Alojz 500, Skerk Ema 200, Gabrovec Ludvik 500, Blažina Ludvika 300, Gabrovec Polmino 150, Kante Karlo 100, Brišček Mirko 100, Kante Ladislav 100, Sušteršič Alfonz 100, Doljak Karlo 100, Kocman Marija 50, Gruden Marija 100, Zidarič Jožef 150, Peric Antonija 100, Kosovel Marija 100, Rebula Jožef 50, Turk Pavla 100, Jerič Apolonio 100, Skerk Alojzija 100, Skerk Ema 150, Pavlina Karlo 100, Bresonis Marija 100, Sardoč Mirko 50, Trampuž Vinka 100, Trampuž Marija 50, Kralj Nada 100, Skrk Iva 100, Rebula Olga 50, Gruden Andrej 100, Zidarič Marija 100, Vodopivec Viktorija 50, Skrk Alojz 100, Legiša Danica 100, Zidarič Vida 100, Sušteršič Janko 100, Gruden Ivan 100, Gruden Marija 50, Rebula Vilko 100, Gruden Ida 100, Kosmina Julko 100, Peric Rudolf 100, Svetlič Evgen 50, Pernačič Stefanija 50, Nada 100, Legiša Srečka 100, Vrabec Josip 100, Pavlina Joško 100, Uršič Lojzka 100, Pipan Josip 50, g. župnik Stanta Vinko 50, Rebula Kristina 100, Adamič Viktorija 50, Zidarič Franc 150, Legiša Olga 50.

Skupaj L. 1,017.453
Prejšnji znesek » 2,885.690

Skupaj L. 3,903.143

Helikopter z delegatom poveljstva čet OZN na Koreji je pravkar pristal v Kaesongu, kjer so v teku pogajanja za premirje. Ker je Kaesong na okupiranem področju severnih sil, se poslanstvo OZN poslužuje običajno za prevoz helikopterjev, v slabem vremenu pa potujejo delegati z jeepi.

vas

(IZ ŠTUDENTOVEGA DNEVNIKA)

NEDELJSKA ČRTICA

BRATKO KREFT (Iz knjige: Povesti iz nekdanjih dni)

Celih deset hiš šteje naša vas. Težki kmetje so v njej doma in tudi gospodje. Pravzaprav je samo vasica, ena izmed peterih, ki se šteje v našo občino.

Domov sem prišel. Na počitnice. Prazniki so in sveta sinovska dolžnost je, da prideš domov. Vsa vas me pozna in že nekaj dni pred mojim prihodom vprašujejo očeta in mater: «Kdaj pride vaš?» Kratko vprašajo, dolgo mislijo, kadar kaj povedo. In vedno, kadar pridem, moram govoriti s tem, z onim. Ni vsem po volji, kar govorim, pa jim le moram povedati, kaj je vse po svetu novega. Zakaj naša vas je kakor da ni s tega sveta. V široki dolini leži, krog in krog pa so hribi in preko njih ne vidiš ničesar drugega kakor sinje, modro nebo. Lepo, zdravo nebo. Zato so naša dekleta tako rdeča, naši kmetje tako veseli in zgovorni. Zakaj na tistih hribih, pod tistim jasnim nebom zori vsako leto vino, sladko, zlato vino, ki nam nudi veselje in utehe. Zakaj življenje je težko, žalostno, in nadučitelj, ki je sicer pameten, moder mož, pravi, da je celo dolgočasno. Zato pije.

«Saj je vseeno...» zamahne z roko in naroča četrt za četrtjo, neha pa pri litrih. Takrat se že navadno dani...

I.

Zadnjič smo imeli volitve. Joj, to je bilo krika in vika kot v našem parlamentu! Zakaj vse napredne sile naše vasi so se združile zoper klerikalce. Močni so in gospod župnik, dolg, suh, trd kakor spomenik, jih vodi.

Nadučitelj je govoril že dolgo pred volitvami, da je treba enotne napredne fronte, skupnosti je treba, sicer bo polomija. Tako je dolgo govoril, v gostilni je govoril, pri litru so se dajali, da so se naposled nekoliko omehčali. Predvsem učitelj in poštar, ki sta demokrata, neusmiljena demokrata, da ne marata v kakršno koli koalicijo, kakor pravita. Poštar ne gre nikoli k maši. Samo na državni praznik, ker takrat mora, zakaj državni uradnik je in državo je treba ubogati. Cerkev, no, cerkev se že lahko presliši... Tako jo presliši, da pravijo po vasi okrog, da celo na veliki petek mesó je.

Joj, to je greh! Kakšen liberaluh in brezbožnik!

Nadučitelj, ta pa je za kmete. Sicer pravijo, da so vsi za kmete. Župnik, ki ima grunt kot drugi, pa mu vendar mora župnija plačevati tesarje, kadar popravlja hlev ali skedenj, poštar, ki je tudi kmet, saj orje sam in dela kot drugi, in nadučitelj, ta pa najbolj. Kadar pije in se mu vino v očeh smeji, se tolče po prsih in pravi: «Mi, kmetje, moramo držati skupaj, sicer nas bo vrag vzel. Na to se pije!» In pravijo, da bo kmalu kmet jo zapil.

Velikokrat se sprejo med seboj. Ker to je pač že človeška navada. In če se ravsajo in psujejo ljudje v našem parlamentu in po časopisih, zakaj bi se ne prepirali naši vaščani... To se pravi predvsem nekateri. Zakaj niso vsi tako dobri in idealni kot nadučitelj, ki pije na zdravje kmetskega naroda. Poštar, na primer, je skrben, varčen gospodar. Vedno zida ali si pa kaj novega izmisli. Tako pravijo. In tri si nove ima, pa dober grunt. In sinovi bodo gospodje. Pravijo, da bo eden profesor, drugi inženir, tretji pa bo doma gospodaril. To ni kar tako!

... Kakor rečeno, zadnjič so imeli občinske volitve. To pot so hoteli biti bolj oprezni, kakor so bili pred dvema letoma. Tudi takrat so imeli vsi naprednjaki skupno listo. Nosilec liste je bil kmet, dober kmet, ki je bil med vojno celo stražmojster. Tih, počasen, zamišljen človek. Sedaj pravijo celo, da je lovski tat. Tako so raznesli kmalu po tem, ko je bil izvoljen z njihovimi glasovi za župana in je čez pol leta prestopil h klerikalcem. Da, gospod župnik je velik diplomat!...

Zato je to pot bil nosilec napredne kmetske liste gospod nadučitelj. Zakaj on je kandidiral zadnjič celo pri parlamentarnih volitvah. Magoče bo to pot imel večjo srečo...

In so volili.

In niso dobili večine.

To se pravi, da so propadli, da so nazadovali, zakaj pred dvema letoma so bili še na konju. Časi se spreminjajo. Kdo pa bo vedno zmagal! Tako so se namreč vsi poparjeni tolažili po volitvah. Tisti večer, ko so se svadili med seboj. Zakaj nekaj nezaslišanega se je zgodilo.

Pek in mesar nista šla volit. Stari mizar Grmič, ki težko živi in zmrzuje v tej hudi zimi, se je prodal za pol voza vlažnih drv. Pa kako je bil napreden! Demokrat je bil, oj, velik demokrat, ki je včasih celo kaj v «Domovini» napisal. Kadar ni bilo kaj v redu v vasi. Kmet Slana, ki je cerkveni ključar in velik kmet največji po svojem gruntu, mu je ponudil tista drva, če ne bo šel volit. Zakaj šlo je za glas... In Grmič je star, vesel stric, ki je bil pod Avstrijo navdušen nemško misleči slovenski Štajerc. Na dan volitev si je lepo zakuril dom, toplo zakuril in poležaval ves dan do večerne ure, ko so volišče zaprli in skrinjice zapečatili. Za zajtrk mu je že poslal Slana nekaj drv in osminko žganjice.

Kaj me brigajo volitve, če me zebe...» je menil, ko je kuril in pil žganjico. Njemu niti niso preveč zamerili. Revež, delomrzen je in žganjepivec.

Toda peku in mesarju, tema pa so zamerili. Tako zamerili, da je nadučitelj očital demokratu poštarju, češ kake pristaše imajo... Lahko so ponosni. Celo bab se boje...

Zgodilo se je namreč takole. Naša vas ima veliko trgovino z mešanim blagom in tudi gostilna je zraven. Njena lastnica je debela Franca (nihče je drugače ne kliče), trgovska, podjetna in bistra žena. Tako je, da človek njenega moža niti ne opazi, če pride v trgovino. Zakaj on je slok in ponižen in opravlja samo to čast, da je dal svoje rodbinsko ime trgovini. Pomočnik je bil prej. Pa sta se poročila, ker brez moža noposled tudi ne more biti, čeprav je sicer povsem samostojna, debela, močna in pametna ženska. Zato ga je vzela.

In ona se dobro razume z župnikom. Včasih pride celo v njeno krčmo. Redko sicer, toda to je čast zanjo, zakaj nikoli še ni prestopil praga drugih dveh gostiln, ki sta še v občini. Pridno zahaja v cerkev in kadar je maša, pripre vrata trgovine in gostilne. Zakaj, kadar se vrši služba božja, kadar gospod župnik molijo k bogu, takrat ne trguj in ne mešetari! To ve vsa vas. Zato pa hodimo takrat v trgovino in gostilno preko dvorišča. Pri zadnjih vratih...

Vsi so delali pred volitvami natančne račune. In šlo je za tri glasove, ki so jih imeli naprednjaki več. Treba jih je bilo spodbiti. Enega pridobiti, dva pa onemogočiti...

Gospod župnik pa je velik gospod v naši vasi in stare ženice mu še zmeraj poljubljajo roke. In zato, ker je edino on gospod, je pameten, vsemogočen kakor bog sam. Zato je tudi diplomat in politik. In demokratičen politik, ki se posvetuje z zaupnimi pristaši svoje stranke. In na tistem posvetovanju so sklenili: Franca, ki ima največjo gostilno v vasi, blizu cerkve, naj užuga peka, kmet Slana naj pregovori mizarja Grmiča, konjeaerec in kmet Mikl pa se naj pogovori z mesarjem Sinkom. Če bodo vsi storili svojo dožnost, je rekel župnik, potem je zmaga zagotovljena.

In res, vsi so izvršili svoje dolžnosti. Trgovka in krčmarica Franca je dan pred volitvami rekla pekovi hčeri, ki je prinesla težak jerbas žemelj, naj jutri nikar več ne nosi, če bodo oče volili brezverce. Kar sami lahko pojedo vse žemlje.

Dekle ni razumelo. Čutilo je samo, da je slišalo nekaj hudega in se je prijokalo domu. Povedalo je očetu, kakor ji je bilo naročeno in oče se je napotil k gospe Franci. Da ne potrebuje več žemelj od njega in da jih bo od prihodnjega ponedeljka naprej jemala pri peku z druge fare, ki je dober in krščanski mož. Tako mu je govorila, da so mu mravljinci lezli po duši in telesu.

In pek, ki je imel doma pet nepreskrbljenih otrok, se je vdal. Zakaj gospa Franca je mogočna, pobožna žena, trgovka in gostilničarka, ki ne more sprejemati žemelj od peka, ki bo glasoval za brezversko listo. In res je: ona kupi največ žemelj od njega! Dober odjemalec je! Vsi drugi od nadučitelja do poštarja — tistih par žemljic! Saj ni vredno besedi!

Tako je govorila in splašeni pek je volil za njeno listo.

Zaradi njega sta se poštar in nadučitelj sprla. Zakaj poštar je dejal, da ni bil pek nikoli demokrat, ampak da je bil samostojen kmet.

«Kaj bo samostojen kmet, saj še zemlje nima in 'Kmetskega lista' tudi nima več naročenega». Tako je zavrnil nadučitelj.

II

Mesar pa je nedolžen. Izgubil je precej pri zadnjem izvozu živine. Moral si je sposoditi v hranilnici. Sila je bila. Baje je dolžan na več krajih. Pa so mu dali denar iz hranilnice, ki jo vodi gospod župnik, umen mož, četudi je predsednik hranilnice kmet Slana.

«Mesar ne sme iti volit...» Tako so sklenili in tako se je zgodilo, četudi se je pozneje pred poštarjem in učiteljem zagovarjal, da je moral v mesto zavoljo živine, ki jo je nakupil.

Tako so črnuhi zmagali, kakor je dejal nadučitelj, in tisti večer po volitvah so popivali pri gospe Franci. Celo njen mož se je smel tisto noč napiti. In si slavili drug drugega. Celo gospod župnik je bil do pol desete zvečer med njimi. Zakaj veliko skrbi je bilo z volitvami, veliko dela in že sam bog je dejal: Po delu počivaj in se veseli!

Naprednjaki pa so se v majhni gostilniški sobi pri mesarju Kolmaniču prepirali in drug drugemu očitali krivdo volilnega poloma. Ko pa so bili že vsi precej mehki (razen poštarja, ki je skrben, človek zase in je zginil hitro domov), je imel nadučitelj lep, joj, tako lep govor, da so se staremu mizarju, ki se je ves skujan in pijan od volilne žganjice priklatil tudi k njim, ki jih je izdal, vlile debele solze po razoranem, starikavo rdečem licu.

Tako lepo je govoril gospod nadučitelj in sam je imel vlažne oči. Toda tega ni videl nihče, on sam pa je zakrival. Pravijo, da je zadnje čase, ko je bilo že čez polnoč, večkrat jokal. Najprej je pripovedoval o svojem življenju, koliko idealov je imel, koliko so mu jih že ubili... joj, in kako je nesrečen, je tudi dejal. Petdeset let ima, pa je nesrečen.

(Nadaljevanje na 7 strani)

POGOVOR O JEZIKU XXIII.

Nedovršniki delajo pasiv z zaimkom **se**. Primer: Kako daleč si že s knjigo? Tiska se. Po obliki je ta pasiv (tiska se) čisto enak mediju. Po smislu pa vemo, da se knjiga ne tiska sama, da se tiska sama sebe, marveč da jo drugi tiskajo, torej ni to medij, temveč pasiv. Tako je še: To govori se, kar na jezik pride. Pouči me, kako in kaj všeč se Kranjcem poje.

Tako izražanje pa je lahko dvoumno; zgled: Kako je kaj s potjo? No, dva dni sije sonce, pa se že popravlja. Tu imamo medij: pot se sama popravlja. Pasiv pa je v tejle zvezi: Kdaj pa boste začeli popravljati pot? Se že popravlja. To se pravi: jo že popravljamo, jo že popravljajo. Se že popravlja je v tem primeru pasiv.

Prav zaradi takih dvoumnosti, ta pasiv s se ni posebno priporočljiv; razen v nekaterih udomačenih zvezah je bolje, da ga nadomeščamo z aktivom.

Pač pa je tak pasiv s **se** včasih prikladen, če gre za brezosebno izražanje. V pravkar navedenih primerih, je bil osebek naveden; (pot se popravlja, knjiga se tiska), če pa rečem: vzame se že, vzame, le vrača se težko, osebek ni imenovan; vzame se, vrača se so torej brezosebne oblike. Tako še: pri nas se veliko bere in piše: letos se je veliko zidalo (naželo, nakosilo itd.); dosti se govori; slabo se vidi; dobro se čuti; nič se ne sliši itd.

Pa tudi brezosebne pasivne oblike so priporočljive le v nekaterih domačih zvezah, prisiljeno je n. pr. naproša se, razglaša se, vabi se k obilni udeležbi itd.; boljši je aktiv: naprošam ali naprošamo, razglašamo, vabimo k obilni udeležbi itd.

In zdaj bomo razumeli napake, navedene v našem uvodu: zakaj je napačno, če rečem: sprejema se nove naročnike? Sprejema se, je po obliki brezosebno, kljub temu pa je dodan še osebek (naročniki), toda namesto v prvem, je osebek v četrtem sklonu in spaka je tu. Kako bomo to popravili? Če pustimo pasiv, moramo najprej osebek postaviti v 1. sklon (novi naročniki), a namesto brezosebne glagolske oblike moramo rabiti osebno (sprejemajo se), torej: sprejemajo se novi naročniki. Lahko pa postavimo stavek v aktiv: sprejemamo nove naročnike.

Drugi zgledi: Vsak dan se sliši kako novico - pravilno: vsak dan se sliši kaka novica ali aktivno: vsak dan slišiš (ali slišimo) kako novico;

krivca se bo kaznovalo - prav: krivec bo kaznovan ali aktivno krivca bodo kaznovali;

povsod se jo vidi - pravilno: povsod se vidi ali aktivno: povsod jo je videti;

v službo se ga sprejme takoj - prav: v službo se sprejme takoj ali: v službo ga sprejmemo takoj;

načrte se lahko uresniči - prav: načrti se lahko uresničijo ali načrte lahko uresničijo;

O pasivu ali trpniku bomo potemtakem rekli, da ni posebno priporočljiv, da ga slovenščina in drugi slovanski jeziki nimajo radi. Zato pri prevajanju iz tistih jezikov, kjer je zelo pogosten (n. pr. v romanskih in germanskih jezikih), pazimo in rajši povejmo misel v aktivu. Če pa že hočemo ohraniti pasiv, potem glejmo, da bo stavek, če že ne zgleden, vsaj pravilen.

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST MED OBEMA VOJNAMA 1918-194

IV.

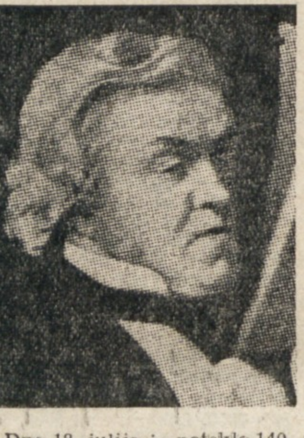
Dosledneje se je razvijalo pesniško delo Morana Jarca. To pa zaradi tega, ker ta pesnik ni niti v početni dobi pretrgal vseh vezi z domačo literarno tradicijo ter se je od svoje prve knjige **Človek in noč** (1927) preko **Novembrskih pesmi** (1936) do **Lirike** (1940) dosledno trudil, da najde pravo donečo besedo za to, ker je čutil in spoznal kot sin svoje zemlje in dobe. Priznati pa je treba, da ta ustvarjalna samodisciplina nekako ni v skladu z Jarčevo otroško nemirno zvedavostjo in da kolikor opušča Jarc iskanje absoluta in se zadovoljuje s socialno resničnostjo, peša moč njegovega ritma in bledi barvitost njegovih podob, ne da bi jo nadomestila ustrezna prepričanost in bojevitost. Vsaj meni se dozdeva, da je Jarc bolj klonil pred dnevno resničnostjo kakor bil ustvarjalno razvnet od nje. V tem smislu se mi ne zde njegovi stihi v Novembrskih pesmih in Liriki organsko izpolnjevanje umetniških obljub, ki jih je dal v svoji prvi knjigi, tako da bodo nekatere njene pesmi ostale vendarle Jarčeva najboljša in najbolj značilna literarna dediščina za bodoča pokolenja.

Podoba je, da bo podobno usodo doživel tudi Tone Seliškar, čeprav on pravzaprav niti ni doživel takšnega preloma kakor Jarc. Črta njegovega ustvarjalnega razvoja je po miselni in vsebinski strani na videz ravna, kljub temu ne kaže navzgor temveč navzdol. V prvi knjigi **Trbovlje** (1923) je Seliškar kot pesnik uspel: skromno in pošteno uporabljena sredstva verhaerenskega in ekspresionističnega sloga so bila kakor nalašč, da je pred bralcem zaživelo težko in uporno življenje največjega premogovnega revirja v Sloveniji, središče izkoriščanja in revolucionarnega upanja. V tem je pesnik pokazal intuicijo in mero, tako da njegove socialne pesmi niso niti zbirka gesel niti solznodolsko jadikovanje spričo socialnega gorja, temveč mračne, a kljub temu ohrabrujoče podobe resničnosti. V **Pesmih pričakovanja** (1937) pa ni dosegel tiste enotnosti med doživljajem in besedo, ki je potrebna, da preneha eno in drugo ter se rodi pesem. Niti v ljubezenskih niti v socialnih stihih ni čutiti drhtenja osebnosti, «velike» in «lepe» besede se glase iz praznine in izvenevajo vanjo. Kakor pri mnogih ekspresionistih je tudi pri Seliškarju tvarni, človek bi dejal, epični korelat premočan, tako da ga čustvo ne more obseči in pretopiti v sebi. Na drugi strani pa manjka spet Seliškarjevim pripovednim delom, on se je poskušal v realističnem družbenem romanu (**Nasedli brod**, 1934), (**Tržaška cesta** 1947) zlasti pa je plodovit pisec povesti in reportaž za mladino, čustveni — lirični element, ki šele daje epični prozi učinkovitost in žlahtnost.

DR. ANTON SLODNJAK

2. Skupina prvega odpora zoper ekspresionizem. Ako smo že Toneta Seliškarja, ki je po letih vrstnik Vodnika in Jarca, nekako nasilno strpali v okvir «relativno čistih ekspresionistov», tega nikakor ni mogoče storiti z onim pesniškim rodom, ki je samo dobra štiri leta mlajši in ki ga predstavljajo Srečko Kosovel, Mile Klopčič in Bratko Kreft. Težko bi bilo reči, da druži te književnike z njihovimi manj aktivnimi tovariši (Alfonz Gspan, Vinko Košak in dr.) razen osnovnega protimeščanskega socialističnega mišljenja kaj drugega kakor odpor zoper ekspresionizem. Kljub temu so prejeli vsi, predvsem v začetku svoje literarne poti delež od njega, a so ga vsak po svoje obrnili sebi v prid in ga tako premagali. Ta nagel odpor zoper novo strujo, s katero je v začetku dvajsetih let šlo skoraj vesoljno slovensko literatstvo, je vzrasel iz domače literarne tradicije in socialnih nagibov. Kakor so naši ekspresionisti odpirali slovenskemu človeku vrata v nov svet, ki so ga imenovali človečnost, kar bi naj pomenilo svet standardnega, vedno in povsod bivajočega človeka, tako so se pesniki te skupine odločili po daljšem ali krajšem tavanju, da iščejo in odkrivajo kakor njihovi literarni predniki predvsem pravi obraz slovenskega človeka, ker so bili prepričani, da je podoba abstraktnega človeka umetniško neustvarljiva in socialno zmotna. Zato so povzeli besedo tam, kjer so njihovi predniki utihnili, in mi ne moremo razvojno razumeti Kosovelove pesmi, ako si ne predočimo Murnove lirike. Pa tudi Kreftove drame se nam šele razkrijejo v pravi podobi in vrednosti, ako se zavedamo, da so vzrasle iz tal, ki jih je preoral Cankar s svojimi dramami. Morebiti tudi Klopčičeve Preproste pesmi ne bi bile «tako preproste», ako se ne bi rodile iz intimne, četudi opozicionalne zveze z Župančičevo liriko. Srečko Kosovel je najbolj resničen pesnik v tej skupini, četudi ne moremo reči, da bi se v njegovi presenetljivo bogati zapuščini, umrl je v svojem 24. letu, ne da bi bil kdo ve kaj publiciral ali izdal pred smrtjo celo kakšno pesniško zbirko, njegov pesniški dar že zaokrožil in umiril. Večina njegovih krasnih osnutkov izraža strah spričo materialnega in miselnega sveta. Zato ne doživlja nobene sprostitve ne v ljubezni ne v sovraštvu. Tako mu tudi ustvarjalni moment ne daje utehe in pomirjenja in je v tem pogledu živo nasprotje Murna in njegove pesmi. Njuna sorodnost je v usodi in zaradi tega tudi v ritmu, sploh v kvantitativnem delu stila, po duhu in melodiji se ločita drug od drugega, kakor se loči človek, ki ne pozna strahu, od splašenega otroka. Ta psihofizična osnova celotne Kosovelove osebnosti določa tudi notranji ritem njegove pesmi kakor tudi njegovo razmerje do človeka in družbe. Odtod disonance in trda prozaična mesta sredi najčistejših, najblagoglasnejših stihov. Tu izvira ostri, odtrgani sklep mnogih njegovih pesmi. V vsebinskem pogledu so pa tu korenine Kosovelove ljubezni do rodne pokrajine, kamenitega in vetrovnega Krasa, kakor tudi čustvo neomajljene navezanosti na mater in najbližji rod, kar vse je na videz tako v hudem nasprotju z njegovim pričakovanjem vesoljne katastrofe, ki bo končno odpravila in izravnala nepopravljive krivice in prepade med ljudmi. Toda prav to katastrofalno pričakovanje je posledica pesnikovega strahu, ki izvira iz smrtne groze in iz zavesti, da ni v svetu ničesar, kar bi moglo utešiti pesnikovo srce, a če bi vendarle tudi kaj bilo, da je zaradi naglo iztekajočega se življenja, prepozno misliti na kaj drugega kakor na las in vesoljni konec. Vse to je Kosovelovi pesmi izraz leče odkritosti, neposre sti in čiste miline, zlasti je v svoji brezuprosti, k ne blaži ne religiozna ne stvariteljska ambicioz sočasna in antiromant Mile Klopčič je v soci stihih prve knjige Pla okovi (1924) dal eksp nizmu več, kakor je od njega prejeti: glasnej kor lastno spoznanje vladajoče družbe in lastna volucionarna volja govo njegove knjige želja, d in preseči Seliškarjevo so no pesem iz zbirke Trbo Rezultat je bil ničev, K čič pa dovolj avtokritičen, je zagrabil problem soci pesmi čisto na drugem ko in je v **Preprostih pesm** (1934), naslov je program čen in obenem preračuna zavestnim nasprotovanjem ko ekspresionistični impresionistični poetiki o val z rafiniranim primit mom obrise proletars zgodb in usod v dobi tak ne gospodarske krize. Pri je pokazal okus in spretno se izognil revo cionarnemu verbalizmu dosegel, da je težko življ spregovorilo tako rekoč mo. Kolikor so bile Prepr pesmi sad notranjega raz in spoznanja, koliko samo čen domislek, bomo spoznati šele iz nadaljnj Klopčičevega pesniškega la, ki je pa za zdaj nek zaradi Klopčičevega pre teljskega in političnega devanja nekoliko zarad nih in povojnih razm malo znano in kriti dostopno.

ANGLEŠKI ROMANOPISEC

WILLIAM MAKESPEACE THACKERAY

predstavnik kompromisa družbenih nasprotij viktorijanske dobe

Dne 18. julija je poteklo 140 let, kar se je rodil pomembni angleški romanopisec W. M. Thackeray, dobro znan Slovencem po romanu Vanity Fair, ki ga imamo v prevodu pod naslovom «Semenj ničevosti».

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče v službi, od koder so ga poslali študirat v Anglijo. Mračno življenje v kolegiju je vplivalo tudi na njegov kasnejši odnos do sveta. Leta 1829 se je vpisal na univerzo v Cambridgeu, da študira pravo, toda ljubše od tega študija sta mu bili literatura in umetnost. Bavil se je nekaj časa tudi s slikarstvom, preživljal pa se je predvsem z žurnalistiko: v raznih časopisih in revijah je objavljal kritike, razprave, pravljice, črtice in romane. Posebno zanimive so črtice, ki jih je objavljal v reviji «Punch» in leta 1948 zbral v delu: «The Book of Snobs». V njih ostro kritizira skoraj vse angleške, lahko rečeno splošno človeške napake. Čeprav se Thackeray sam imenuje humorista, zasledimo v tem delu malo humorja in dobre volje, pač pa več ostrine in nejevolje; bolj so pa šaljive njegove parodije na romanopisce, dalje dela, kakor «Rebecca and Rowena» groteskna pravljica «The Rose and the Ring» (1855) ter «A Legend of the Rhine»; tu n. pr. vpleta v zgodbo, ki obravnava viteško dobo, moderne elemente: konfekcijske trgovine, žepne ure, nove družbene navade itd.

Med najboljše Thackerayeve verze spada «The Ballad of Bouillabaisse» humoristično pobarvana, romantično sentimentalna pesnitev.

S prvim romanom «The Luck of Barry Lyndon» (1844). Theckeray ni imel uspeha, pač pa si je pridobil svetovno slavo z romanom «Vanity Fair» (1847-48), po naše «Semenj ničevosti».

Roman obravnava življenjsko zgodbo inteligentne, pretkane in pustolovske «Becky Sharp», tej nasproti pa zgodbo krepostne, ljubke in naivne Amelije Sedley.

Becky, hči zapitega umetnika ter francoske plesalke, je že od mladosti navajena laskati se ljudem in jih izkoriščati. Ona sovraži ozkosrčnost, meščansko moralo, konvencionalnost, nesposobnost višjih slojev in nima predsodkov, če gre za izkoriščanje bogatašev. Najprej skuša omrežiti brata svoje prijateljice Amelije. Ko pride za vzgojiteljico v hišo starega cinika Pitta, ga pripravi do tega, da jo prosi za roko. Toda pri tem pride na dan, da je že skrivaj poročena z Rawdonom, sinom starega Pitta. Zaradi tega so Rawdona razdedinili, Becky pa je kmalu nato začela ljubimkati z možem svoje prijateljice Amelije Georgeom Osbornom, ki je Amelijo poročil proti svoji volji, ko je zvedel, da so Amelijini starši gospodarsko propadli. George kmalu nato pade v bitki pri Waterloo.

Becky živi še nadalje na račun visoke družbe svoje pustolovsko življenje ko Rawdon za to izve in jo zapusti. Po svojem potepuškem beganju, v bedi in propalosti najde zopet Amelijinega brata Josa, ki kmalu umre in ji zapusti del svojega premoženja. Becky je zopet našla pot v visoko družbo, ki je v njej videla žrtev razmer.

To delo pomeni pravo revolucijo v zgodovini angleškega romana; v začetku viktorijanske dobe je namreč prevladoval roman namišljene vsebine, v njem so nastopali junaki samo najgrših ali najlepših lastnosti in bili zakaznovani ali poplačani. Thackeray pa nam v tem delu predstavi pravo resnično življenje, ki ne pozna naivnega sentimentalizma, niti odvečnih predsodkov: prikaže nam ljudi, ne pa lutke in s tem je dokazal svojo genialnost. V tej pestri zgodbi nam tudi opiše prave strani tedanjega življenja.

Kljub nekaterim napakam, ki so značilne sa vse Thackerayevo delo, kakor pomanjkanje zlitosti med posameznimi epizodami ter raznimi odkloni v stran, ostane roman «Semenj ničevosti» važen mejnik v razvoju angleškega romana XIX. stoletja.

Med ostalimi romani so še: «Pendennis» (1848-50), roman «The Newcomes».

Ter zgodovinski roman «Henry Esmond», ki velja za Thackerayevo najpopolnejše delo, ker prikazuje celotno življenje svojega junaka. Roman nam zelo nazorno predstavi začetek XVIII. stoletja.

Thackeray je predstavnik kompromisa družbenih nasprotij viktorijanske dobe, je še vedno zasidran v tedanjo meščansko etiko, čeprav jo biča z ironijo. Njegovo prodorno opazovanje življenje je naravnost klasično, dasi so mu nekateri neopravičeno očitali, da je v njem cinizem.

ROBERT HLAVATY — STRELIŠČE NA PIKELCU

Nove knjig

V zadnje su je izšlo zbirk pesm prvencev, priča, da je mlado liter generacijo pesniških tov. Isto ka di najnov pesniška zb **Mile Kačičeve, Neodp pisma,** ki jo je pravkar Slovenski knjižni zavod. A ca zbirke je znana igralka ljanske drame, ki se s to predstavlja tudi kot pesnica. ne pesmi, ki so razdeljene v ciklov (Iztrgani listi, Neod na pisma, Mati in dete, Mo so pretežno ljubezenskega čaja in jih poleg značilno skih poudarkov označuje od tosrčnost v izražanju ljube skih čustev. Po knjižici, ki kusno opremljena in obseg strani, bodo gotovo z zanim segli vsi prijatelji poezije.

Med knjižicami Male knj Slovenskega knjižnega moramo omeniti spis **Diderota,** ki nosi naslov Ra **jev nečak.** V tem spisu, napol povest, napol esej, zuje Diderot pariško druž stoletja.

V založbi Rdečega križa šlo šest knjižic namenjenih večani borbi proti tuberk **Dr. Ivan Cestnik** je avtor brošuric, ki govore o razšir sti jetike pri nas in po svetu o nje zdravljenju. **Dr. Platzer** razpravlja v **Prepričujmo tuberkulozo** o dobnih sredstvih zoper to zen; posebni knjižici pa gov o cepljenju zoper jetiko z jem in o tem, kako se okuž z jetiko.

V zbirki goslovanski satelji», ki jo daja Dr založba Slo je, je izše man Bor **Stankoviča** «Ne **čista kri**» in drugi izd prevodu Albrehta. Z novo izdajo te mana, ki je prvikrat izš pred vojno smo tudi Slove častili letošnjo 70. obletni stva Stankoviča, ki velja za boljšega srbskega pripov čeprav mu je prezgodnja preprečila ustvaritev vseh tov. Roman «Nečista kri» je najbolj znanimi deli srbske ževnosti o čemer pričajo številni prevodi v tuje je Osnovni motiv romana je ki pa nikoli ne zmaguje vodi samo v nesrečo. Si so v romanu, ki se godi v okoli leta 1870, opisane propadajočega srbskega stva, ko nastopa nova dr katero se uvršča srbski

Pri isti založbi je pravk šel še drug roman, ki je pr ko prevod iz srbske književ To je roman **Na svidenje v bru,** ki ga je napisal znani ževnik in publicist **Oto Bih Merim.** Ta roman, po katere bil izdelan tudi film cvet», je eno izmed redkih slovnih del, katerega snov jeta iz ujetniškega med zadnjo vojno, čeprav v ujetniških taboriščih Jugoslovanov. Vendar roman obdeluje samo dogodkov v rišču ,temveč obravnava tudi grajsko predvojno življenje prav to samo v toliko, predstavi prejšnje življenje nih junakov romana, bor novi red v ujetniškem tab Težišče romana je v opisu borbe med naprednimi sil med pripadniki starega Ju vanskega režima v taborišču v Nemčiji.

Feljton

DRUŽE MIRKO ali signum culturæ adversariæ

Stara izkušnja uči, da spoznaš nasprotnika najbolje, če se naučiš postaviti se na njegovo stališče, vživeti se v njegovo notranjost, misliti nekaj časa z njegovimi možgani, skratka, zlesti nasprotniku vsaj začasno pod kožo.

Zamislimo si dva različna primera. Pred vojno pošlje neka italijanska banka svojega prokurista v filialo v Trstu. Mož je že slišal šušljati o nekih tujih ljudeh, ki prebivajo na tem ozemlju, o nekem tujem ljudstvu, ki se upira in ki je na najnižji stopnji barbarstva. Nihče od prijateljev mu ne zavida, da mora iz rodnega mesta v lepi Italiji tja daleč nekam na vzhodne meje države. Toda ko pride v Trst, se mu zdi vse kakor doma. Lljudje so veseli, govorijo sicer neki poseben dialekt, ki pa je italijanski in ga kmalu razumeš. Kolegi v banki ga kot tujca ne sprejmejo posebno prijazno. Razen enega, ki je med vsemi najbolj tih, najbolj vljuden, a, kot kmalu spozna, tudi najbolj sposoben. Banka dobi nemški dopis, dobi francoski dopis, dobi angleški dopis, vse roma v roke tihega novega znanca, ki se ga je naš prišlek iz Italije oklenil kot rešilne bilke. Temu znancu je ime Coceani. Lepo pristno italijansko ime. Vidi, da je tudi ta simpatični, vedno akuratni gospod nekam osamljen in da ga večina njegovih tovarišev nekako ne mara.

Nekoč zaprosi uradnik Coceani za popoldanski dopust, češ, da imajo doma godovanje. Prišlek iz Italije, ki je Coceania hvaležen za prijateljstvo in tudi za marsikatero uslugo, sklene pri sebi naskrivaj presenetiti prijatelja z obiskom in darilom. Poišče njegov naslov in se odpelje popoldne na Greto, kjer prebiva Coceani v lični hišici z vrtičem. Se preden pozvoni, sliši iz vrtne ute veselo petje njemu povsem neznanih pesmi. Vmes padajo tuje besede, besede jezika, ki ga ni še nikoli slišal. Prepričan je, da se je zmotil v naslovu. Pogleda na malo vizitko na vratih. Na njej je zapisano: Antonio Coceani. Toda pod tem napisom je očitno prečrtan prvotni naslov: Anton Kocjančič z dvema strešicama.

Začudeni Italijan pozvoni, pozdravi presenečenega kolego, ki mu predstavi svojo ženo in navzoče prijatelje. Prišlec mu izrazi čestitke k godu in izroči darilo. Toda veselega petja, smeha in zabave je konec. Zdi se mu, kot da je ob njegovi navzočnosti vse nekam poparjeno in tiho. In tudi Italijan prvič začuti spričo svojega novega znanca neko mučno nelagodje.

Pozneje se prišlek začne z odprtejšimi očmi razgledovati okrog sebe. Tu, tam spozna človeka, ki ima sicer italijansko (poitalijančeno) ime, a o katerem po povpraševanju izve, da ni Italijan, marveč Slovenec.

Počasi se začne razgledovati po širšem ozemlju. Z neko družbo začne zahajati v bližnjo in bolj oddaljeno okolico. Kaj vidi? V vseh predmestjih živijo bolj ali manj strnjeno domačini — Slovenci. In vse vasi do Devina in Stivana, vasi po vsej Istri, po Krasu in dalje naokrog so čisto in povsem slovanske. Kaj bo posledica? Njegovo mučno nelagodje se stopnjuje, čuti se tujca na tem ozemlju, čuti se v centru mesta kakor na osamljeni ladji, ki jo obdaja tuj in grozeč ocean. In v njegovo dušo se splazi sicer pritajevano toda intenzivno občutenje prepričanje da je on sam tujec sredi tuje zemlje in tujega naroda. In da bi prevpil to mučno, rastoče nelagodje, se uvrsti med hrupneže, ki tulijo na ves glas «Va fuori, o stranier!» — po vzgledu tatu, ki kriči, ko ga zasledujejo: «Primite tatu!»

* * *

Drugi primer: Njegov ded in njegova babica sta se preselila v Trst s Krasa. Oče je še govoril slovenski in za ženo je vzel dekle, ki je bilo istega porekla kot on. Toda njega, otroka, so že dali v italijanske šole. Ime Perušek so izpremenili v Perussi in se tako poitalijančili.

V italijanskih šolah se je kmalu navzel šovinizma. Še je kdaj pa kdaj slišal da so starši spregovorili kako slovensko besedo. Vzgoja in strah, da bi sošolci ne odkrili njegovega slovenskega porekla, sta ga nagnala, da se je jezil na starše: «Nehajte vendar že s tem prekletim jezikom!» Pozneje je bil kajpada med najbolj gorečimi fašisti, spremljal je škvadre na njihovih pohodih po Krasu, silil morda lastne neznane sorodnike, strice, tete, sestrične in bratrance z ricinusovim oljem in morda za časa okupacije, če jo šlo z njim vse po sreči, metal v ogenj zažganih hiš svoje lastne nečake in nečakinje. In če mu partizanska krogla ni prinesla zasluženega plačila je morda danes med izumitelji, vsekakor pa med uživatelji Mirka Dreka.

Kdo in kaj je Mirko Drek? Mirko Drek je v očeh njegovega avtorja reprezentant slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov od Devina in Stivana pa tja do Djevdjelije. Mirko Drek je nočna mora, ki tlači srce sicer prekaljenega, a razočaranega šovinista in fašista, ker ni uspel izbrisati s sveta slovenskega naroda na Primorskem, čeprav si je to na vse kriplje prizadeval in počel v tem znamenju toliko nečloveških grdobij. Mirko Drek je dalje neizbrisno spričevalo kulturne stopnje na tem ozemlju živečih italijanskih šovinistov, če bi kot simbol in reprezentanta vsega italijanskega naroda postavil nekdo n. pr. nekega Benita ali Alcida ali Ercola Merdo. Takega Slovenca med nami ni in tudi naš čitatelj bi odklonil časopis, ki bi mu serviral tako sramotenje in blatenje sosednega naroda, ki po veliki večini ni pristaš izpadov, kot jih beremo v Mirku Dreku. Za kaj takega imajo naši ljudje preveč omike in olike, predvsem pa preveč srca in dobrega okusa.

Bil je neki drugi Italijan slovenskega porekla, ki je živo in nazorno prikazal ta strah in to nočno moro pred slovanskim morjem. Toda ta Italijan slovenskega porekla je bil resnično velik pesnik, je bil Scipio Slataper. On je ljubil naš Kras, ljubil je tudi človeka na njem, čeprav s strahom in bolečino v srcu, človeka, kot ga je gledal on, z izstopajočimi ličnicami, ki orje svojo skopo zemljo in zre s svojimi poševnimi očmi na Jadransko morje.

Scipia Slatapera ni več, a mora tujega morja okrog italianissimega Trsta je ostala. In da tej mori najdejo odpomoček najlaže pa ga najdeš, če tisto, česar se bojiš, zasramuješ, osmešiš in potegneš v blato, — so si Slataperjevi nevredni potomci izmislili svojega Mirka Dreka, ob katerem se šovinistična in fašistična druhal naslaja in junači. Od tod ta spodobno oblečeni «Mirko», ki je kakor slučajno pozabil obuti čevlje, ko je bil povabljen na banket, od tod podobne ilustracije vsega, kar je slovensko in jugoslovansko. Od tod smešenje naših predstavnikov tu in v domovini, od tod tudi po vseh mednarodnih zakonih, a predvsem po zakonih dobrega okusa prepovedano blatenje celo najvišjih predstavnikov nekega naroda in neke države.

Naša generacija je ne samo po ideologiji, marveč tudi po svojem najglobljem čustvovanju miroljubna. To te vrste šovinisti tudi dobro vedo in zato si dovoljujejo taka neslana prostaštva. Toda utegnilo bi se zgoditi, da ne bodo vse generacije, ki bodo prišle za nami, tako nebeško potrpežljive in vnete za mir kot smo mi. Utegne se zgoditi, da bodo pripadniki katere izmed bodočih generacij nekoliko bolj živčni, nekoliko bolj nervozni od nas — in taki generaciji želim, da bi ji bil Mirko Drek dobrodošel dokument. Ne poznam, kdo piše te nespodobnosti. Vsekakor mu k invenciji njegovega Mirka Dreka, ne morem čestitati.

VLADIMIR BARTOL

Od vasi do vasi

DEVIN

Skromnost je lepa čednost, a ni vedno utemeljena, niti koristna. To potrjuje tale novost iz naše vasi. Tov. Metlikovec iz Sesljana, oziroma Slivnega, se je bil odločil, da zgradi na naši obali v portiču kopališče, pa naj stane, kar stane. Sklenjeno, izvršeno. Tako velja pri zdravi kraški grči. Tako je storil tudi Metlikovec. Dobro vemo, kaj pomeni rušiti živo skalo in na njej graditi. Mari ni taka podjetnost, vredna vsega priznanja in posnemanja? Zakaj naj o tem ne izve javnost? Sporočamo, čeprav z zakasnitvijo, da je na obali «Lepe Vide» zraslo lično kopališče opremljeno z vsem, kar je kopalcem potrebno in da je bilo v sredo 11 .t. m. izročeno svojemu namenu. Razni ugledni povabljeni gostje so se o ureditvi kopališča izrazili zelo laskavo. Tako tudi občinstvo. Čestitamo Metlikovcu na krepki gospodarski aktivnosti in mu želimo obilo uspeha.

IZ DEVINSKO NABREŽINSKE OBČINE

V ponedeljek popoldne smo imeli tudi po naših vaseh skromno ploho, ki je malo ukrotila neznosno soparico. Dežja za en popoldne, veter pa ima mlade, pravijo stari možje. In ta suši in uničuje pridelke. Sicer ni krompirju več pomoči, fižol je porjavel, koruza zaostala v razvoju in klasi v svoji komaj metarski višini. Bomo se pač morali sprijazniti z resnico, ki nam je vsem dobro znana. Ti pridelki se zaradi suše obnesejo vsako deseto leto. Treba jih bo nadomestiti z drugimi sadeži.

Vojaške vaje nam ne povzročajo znatne škode na zemljiščih, pač pa so bolj neugodne jeklene gosenice, ki nam ruvajo poti zlasti na ovinkih in preskušavajo svoje sposobnosti na rekviriranih in tupatam tudi drugih zemljiščih. Se so nekateri gospodarji, ki ne dobivajo odškodnine, za rekvirirana zemljišča, n. pr. Milič iz Slivnega štev. 4. Že leto dni čaka na rešitev prošnje.

Naša divjačina se bo skoro morala zbrati na posvetovanje, kako se ubraniti nevarnosti, ki ji preti od strani nove domače lovske družbe, v kateri je poleg mlajših tudi že star lovski premetenec Gospodič iz Nabrežine.

***

In še tale zanimiva novica: V zadnji štev. lista «Lunedi» se je oglasil neki Zandomeni z demokristjansko-krokodilskimi solzami, ki jih preteka nad svetovalstvom naše občine. Dve celi leti sta izgubljeni v ogromno škodo občanov. In vzrok? Nesposobnost nedemokristjanskih občinskih mož seveda. Kdo drugi mora biti tako pravičen, nepristranski, napreden, socialen, kulturen in moralen (zlasti moralen, kaj ne g. Zandomeni), če ne demokristjani!? Pa, da! Gremo proti upravnim — recimo rajši političnim volitvam in g. Zandomeniju ter ostali njegovi demokristjanski družbini rastejo skorine po naši — in pred vsem po naši — občini, ker tako veli ukaz «madrepatrije». Mi pa jim na to povemo tole: Nemci so si s svojim vdorom na jug polomili zobe, Mussolini je z vdorom na našo zemljo zapisal kost zgodovine, ki se je mora sramovati vsak količkaj kulturen človek, in tudi poliične nakane De Gasperijeve armade se bodo izjalovile. Takšna je odločna volja občanov, izvzemši nekaj izjem, katerim prija zlatorumena barva. «Gliha vkup štriha!»

BAREDI

Vsem je znano, da je naše vas, ali bolje: naše razsežne hiše na višini nad Izolo. Tu živimo nekako svoje življenje in se trudimo, da bi čimbolje obdelali zemljo. Do sedaj nismo imeli prave poti, ki bi nas povezala s svetom. Lani pa smo začeli z deli za novo cesto, ki bi naš kraj povezala z Izolo. Dela so šla dobro naprej in bi že imeli v glavnem dokončano, če ne bi bilo toliko deževja pozimi. Bili smo prisiljeni prekiniti, ker je polje zahtevalo vso delovno moč. Celo je že toliko dograjena, da smo speljali po njej vse pomladno sadje in zelenjavo v Izolo. Na zadnjem sestanku pa so bili vsi zato, da se bomo čimprej zopet lotili dela, da bo cesta vsaj v glavnem letos dokončana.

Povsod gradijo, če ne zadružne pa ljudske domove. Tudi pri nas bi radi prišli do enega. Misel je živa in dobra. Upamo, da bomo s časom tudi mi lahko pokazali obiskovalcu: Poglej, to je pa naš Ljudski dom! Prav tako bi bilo potrebno zgraditi šolo. Za to bo prav gotovo poskrbela ljudska oblast, ki je vedno ustregla željam ljudstva.

Ker smo pri šoli, moramo pohvaliti naše pionirje. Imajo svojo knjižnico, ki šteje 97 knjig. Zelo radi jih čitajo. Ob zaključku šole so priredili zelo lepo razstavo. Zelo nadarjena je 12 letna Petrica Fantinič, ki ima izreden dar za nastopanje in recitiranje.

F.

PREČNIK

Za sedaj nimamo iz naše vasi posebnih novic. Delo, skrbi, brige ne dopuščajo, da bi se ukvarjali z mirnim vaškim prešteva-njem, ki kaj rado izziva nepotrebno in všem škodljivo medsebojno napetost. Tudi počasi uvidevamo, da je naše politično gledanje, ki so ga nam vsilili neodgovorni vodniki, napačno in pogubno.

Predzadnjo nedeljo je imela mladina ples. Prav je, če se zabava, a še bolj prav bi bilo, če bi bila pred plesom tudi kakšna koristna kulturno-prosvetna zabava.

Tudi pri nas je večina vaščanov storila svojo dolžnost do Kulturnega doma. Je pač resnica, da kri ni voda!

CETARE

V teh dneh nas je nenadoma zapustila dobra žena Roža Kaligarič v starosti komaj 43 let. Zaradi nepričakovane smrti je vsa vas zelo prizadeta. Ljudje žalujejo za dobro ženo in skrbno gospodinjo, ki se je ob vsaki priložnosti izkazala. V času NOB je kot članica AFŽ pomagala partizanom. Zapušča moža in 9 otrok, od katerih ima najmlajši šele šest mesecev, najstarejši pa 21 let.

Družini in svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

ŽENA · ZDRAVJE · DOM

ŽENA IN BORBA ZA MIR

(Pred zborovanjem miru v Zagrebu)

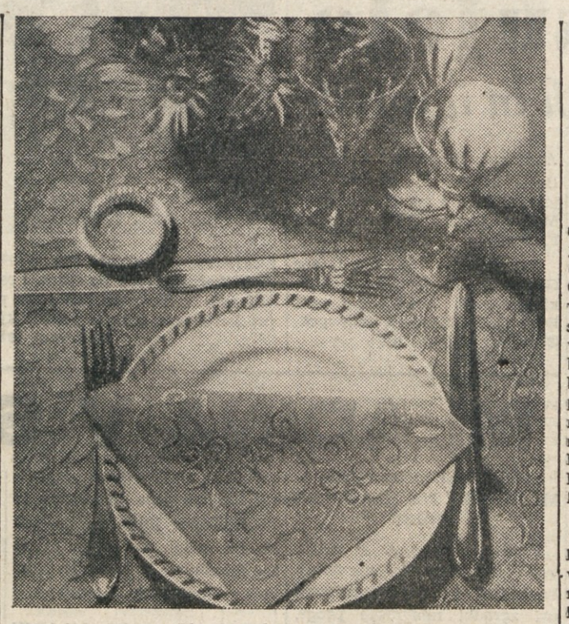
23. oktobra bo v Zagrebu zborovanje miru ki ga prireja Nacionalni odbor Jugoslavije za obrambo miru.

Vest o tem zborovanju je vzbudila širom po svetu velikansko zanimanje, katerega izraz in dokaz so tudi članki v raznih tujih časopisih. Da se za omenjeno zborovanje zanimajo predvsem žene, je povsem razumljivo, saj so prav žene tiste, ki najbolj občutijo težo vojn.

Tudi tržaške demokratične žene, ki so ob neštetih prilikah dokazale svojo voljo prispevati k obrambi miru v svetu, so z velikim navdušenjem sprejele vesti o zborovanju miru, na katerem bodo predstavniki raznih držav razpravljali o vseh mogočih problemih v zvezi z obrambo miru v svetu. Dobro namreč vedo, da bo zborovanje v Zagrebu izraz vsega poštenega demokratičnega prebivalstva sveta, torej tudi izraz tržaškega prebivalstva, ki noče vojne ter zato odločno obsoja vojnohujskaško politiko kominformističnih držav. ki jo vodijo že toliko časa proti Jugoslaviji ter njenemu ljudstvu. Zato so trdno odločene, da bodo tudi s svojo vsakdanjo borbo v obrambo miru prispevale k uspehu tega zborovanja, v katerega so danes uprte oči vsega demokratičnega prebivalstva sveta.

Čeprav je do pričetka zborovanja še nekaj mesecev, je vendarle pričel nacionalni odbor Jugoslavije za obrambo miru s pripravljalnimi deli, ki so že v polnem teku. Ni sicer izdelan še dnevni red zborovanja, ker bi omenjeni odbor želel posvetovati se z raznimi predstavniki držav, ki se bodo zborovanja udeležili.

V tem času, ki nas loči od važnega zborovanja miru, morajo tržaške demokratične žene še pospešiti svojo borbo za obrambo miru; ki predstavlja v sedanjem času eno najvažnejših vprašanj. Da bodo to storile, nam je porok njihova odločna volja ki se izraža v želji prispevati k uresničenju boljše in srečnejše bodočnosti.

Okusno pripravljena miza.

VZGOJNI UTRINKI

(Pametna in lepa beseda zaleže za 100 palic)

Na otroka, ki jeclja, ne smemo nikdar vpiti. Navadno jeclajo otroci 2—5 ter 6—7 let stari in v dobi pubertete. Otrok se najprej sploh ne zaveda svoje napake, toda če ga starši zmerjajo, se preplaši in vedno bolj jeclja. Zato naj bodo odrasli z otrokom ljubeznivi, kakor da njegove napake sploh ne opazijo. Govore naj z njim jasno in razločno, najbolje pa je, da peljejo otroka k zdravniku ali pa v zavod, kjer ga najbolje odvadijo jecljanja.

***

Nima smisla, da silimo otroka jedi, ki jim ne dišijo. Če vemo, da otrok kake jedi ne mara, mu dajmo le malo na krožnik. Sicer res ne moremo vsakemu otroku kuhati posebej, toda če je le mogoče, upoštevajmo, kaj otroci najrajši jedo; saj če nekdo ne prenese ovsenega močnika, mu lahko skuhamo kak drug močnik, ki je prav tako izdaten. Majhne šibkosti otrok moramo prezreti, kajti tiranska strogost ne rodi dobrega sadu.

***

So nekateri starši, ki mislijo, da je najboljše vzgojno sredstvo palica. Zelo se motijo, kajti z udarci ubijajo najboljše duševne lastnosti otrok. Otroci, ki jih straši pretepajo, postanejo zaskrbljeni in zagrenjeni in nekoč bodo udarce, ki jih dobivajo, oddajali drugim. Sicer moramo otroke kaznovati, toda čutiti morajo, da staršem ni na tem, da jih kaznujejo, temveč poboljšajo. Starši se morajo tudi zavedati, da so otroci razumna bitja, ki jim ne morejo vsiljevati svoje volje. V svobodne ljudi pa se bodo razvili samo tisti otroci, ki jih v mladosti nihče ne tiranizira.

***

Mnogi se pritožujejo, da bero njih otroci malovredno literaturo; ne bomo rešili problema, če bomo otroku te vrste literature skrivali, ker slabih knjig je dosti in si lahko takoj nabavijo nove. Najpametneje je, da poiščemo otroku knjige živahne in napete vsebine, take, ki bodo prav tako zaposlile njegovo fantazijo kot manjvredni romani. Seveda bo dobra knjiga otrokovo fantazijo zdravo usmerila in kmalu se bo otrok tako navadil dobre literature, da ne bo več iskal slabih in kvarnih knjig.

***

Če nam učiteljica svetuje, da se moramo s svojim 7-letnim otrokom učiti brati, je to pravilno, toda nevarno je, da se bo otrok vsakokrat, ko bo zagledal čitanko, začel upirati in jokati. Zato je priporočljivo, da takega otroka peljemo s seboj v knjigarno, da si sam izbere knjigo z lepimi slikami in jasno pisanim besedilom. Ponosen bo, da ima lepo knjigo, najprej si bo ogledal slike in potem bo skušal sam v miru razbrati besedilo. Tako se bo mimogrede in z veseljem naučil brati.

KUHINJA

Čokoladna jajca

Dobro premešamo 200 g naribane čokolade, 200 g sladkorja v prahu, 150 g zmletih mandeljnov, 4 beljake, 6 žlic ruma, konjaka ali maraskina, ter napravimo iz mase kroglice v obliki jajca. Nato zmešamo iz 60 g masla, dveh trdo kuhanih rumenjakov, 60 g vanilijevega sladkorja, nekaj likerja in nekoliko žganja kremo ter z njo polijemo «jajčka», ki smo jih še prej povaljali v naribani čokoladi.

Češpljev močnik

Olupljenim češpljam odstranimo koščice in jih kuhamo z nekaj žlicami vode, slakorjem, limonimi lupinami ter nekoliko surovega masla. Močnik zgostimo s kruhovimi kockami, ki smo jih ocvrli na maslu.

Limonin puding

Zmešaj, da se peni 30 g masla z dvema rumenjakoma in s 130 gramov sladkorja. Nato dodaj 60 g moke, sok 1 limone in naribane limonine lupine ter trd sneg. Napolni z vso zmesjo pudingov model in kuhaj na sopari eno uro. Puding serviraj s sadnim sokom.

MODNI POMENKI

VSAKEGA NEKAJ

Medtem ko se sonce in dež igrajo izmenjavata, si pač ne moremo izbrati drugega naslova za naše razgovore. Kadar dežuje, mislimo na toplo sonce in kopalne obleke, ko pripekajo sončni žarki si želimo osvežujočih dežnih kopelj in morskega vetra. Da ne bodo naše misli neurejeno begale sem ter tja, si poglejmo nekaj izrednih zamisli poletne mode. Zakaj bi se vedno mučile z ugibanjem, kar je praktično ali ne, če je za nas primerno ali ne. Naj bo za danes vse novo in moderno.

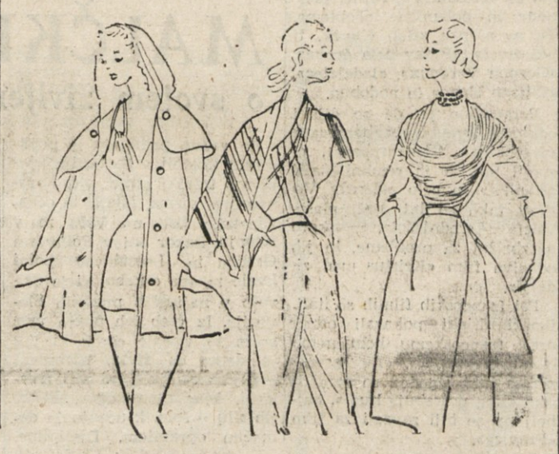
Lepega in izrednega kroja je kopalna jopa, kateri zadnji del prehaja v kapuco in sega obenem malo čez ramena. V velikih žepih najde prostor vse, kar potrebujemo pri kopanju. Zgornji del kopalnega kostima se končuje v naborkih, zadrgnjenih v dvojnih naramnicah. Prava posebnost je v materialu. Češnjevo-rdeč žamet, boste priznale, je za ta komad res nekaj novega.

Zdi se, da Tržačanke nerade nosijo dolge hlače. In vendar so lepše kot tiste, ki segajo do kolena. Če jim pridružimo elegantno bluzo, kot jo vidimo na drugi skici, postane celotni vtis bolj ženski. Bluza je krojena iz neenakomerne črtaste surove svile tako, da odkriva eno ramo, preko katere se ogrinja šal, ki izhaja iz gub spredn-jega dela. Asimetrična oblačila so letos izredno priljubljena; tudi na tem mestu smo opisali nekaj takih modelov.

Oddaljimo se za trenutek od kopanja in plaže, poglejmo zadnjo skico. Drobno pikčasta muslinasta bluza je bogato in na nov način drapirana. V zvezi s taftastim krilom, katerega širina se pričenja na bokih ter se razvije zadaj v globokih gubah, predstavlja ta bluza popoln model poletne večerne obleke.

Ker smo že pri tem, pa še par besed o kratkih večernih oblekah. Oblika se prepušča fantaziji in dobremu okusu, materiali so pa novi. Skoraj vsi so prozorni: svilen ali platnen muslin, organdij, tul, čipka; uporabljajo se v kombinaciji s težjimi blagi, z žametom, satinom, platnom itd. Iz istih vrst blaga so tudi poletne bluze, eno od teh smo že danes videle. Prihodnjič pa kaj več o tem!

Sonja Mikuletič - Palme

MOČENJE PRI OTROKU

ZDRAVNIK

Močenje postelje ali kakor temu učeno pravimo enureza, spada med najtežje vzgojne probleme. Nastopa mnogo bolj pogosto, kot se na splošno misli, kajti petina vseh otrok moči posteljo. Večina mater misli, da ima njen otrok «slabe ledvice» ali pa da je močenje podedovano. V resnici ne poznamo v tem smislu slabih ledvic, in tudi ni dokazano, da bi se ta napaka podedovala.

Brez dvoma pa obstajajo nekatere telesne motnje, ki vplivajo neugodno na močenje ali ga pa še poslabšujejo. So to predvsem bolezni sečnih organov, živčna obolenja, sladkorna bolezen, motnje v delovanju žlez z notranjim izločevanjem ter razne druge organske bolezni. Pri večini primerov močenja pa ne smemo iskati vzroka v organskih boleznih, temveč v posebne vrste duševni reakciji katere vzrok ne leži pri otroku, temveč pri starših. Ne redko se zgodi, da je mati sama kriva, če otrok moči.

Dostikrat je vzrok močenju na primer napačen trening mehurja. Preboječa mati greši v tem, da skuša otroka prezgodaj navaditi na popolno čistočo v dobi, ko tega še ni mogoče doseči. Izpraznjenje mehurja se vrši pri otrocih do dveh let avtomatično po sedemkrat na dan. V drugem letu življenja lahko otrok podnevi zavedno vpliva na krčenje mišičja, ki zapira mehur in šele v tretjem letu stori to tudi lahko ponoči. Preti tem časom torej močenja ne smemo smatrati za nekaj povsem nenormalnega: zgodi se in zgodilo se še bo, da bo otrok kdaj pa kdaj zmočil posteljo ali pa hlačke. Starši, ki otroku, ki je zmočil posteljo ali hlačke, neprestano pridigujejo, da tega ne sme početi, obremenjujejo njegovo duševnost. Posledica je, da otrok, ki bi lahko kmalu sam od sebe postal čist, še nadalje moči. Otroci primitivnih ljudstev ter celo nekatere živali se zbudijo brez vzgoje, kadar jih pritisne na potrebo.

Okolje, v katerem otrok raste, je izredne važnosti. Ameriški psihologi so dokazali, da sta otrokov strah in nesigurnost glavna vzroka močenju. Slabo vplivajo predvsem stalni prepiri staršev, večno karanje in neprestano godrnjanje, napetost v občevanju z otrokom, razni manjvrednostni kompleksi ter ljubosumnost.

Pri zdravljenju močenja moramo upoštevati dejstvo, da je pretirana pozornost do otroka prav tako škodljivo kot popustljivost in zanemarjanje. Z zdravili lahko oprezno poskušamo, vendar pa ne poznamo leka, ki bi pomagal v vsakem primeru. Dosti več kot z zdravili, dosežemo s potrpljenjem, ljubeznijo in doslednostjo.

Umrljivost dojenčkov v Evropi

Statistični urad Združenih narodov objavlja stalno poročila o umrljivosti dojenčkov na svetu. Padanje in dviganje odstotka umrljivosti je važno merilo v socialno-higienskem razvoju posameznih dežel.

Evropske države lahko razdelimo po umrljivosti dojenčkov nekako v tri skupine. V prvo skupino spadajo nordijske države, Nizozemska in Švica. V teh državah dosega umrljivost dojenčkov petdeset smrti na tisoč živo rojenih. Opaža pa se, da ta odstotek iz leta v leto stalno pada.

Drugo skupino tvorijo srednje — in zapadnoevropske države, kjer umrljivost dojenčkov redko presega deset odstotkov, gledé na živo rojene. Najvišja umrljivost dojenčkov pa je v deželah Južne in Vzhodne Evrope, kjer dosega ponekod dvajset odstotkov.

BRAZDE NAŠIH KMETOVALCEV

KMETIJSKO ŠOLSTVO

v coni A je zanemarjeno

Marsikaj smo čitali in slišali ob zaključku zadnjega šolskega leta o razmeroma zadovoljivem razmahu in položaju slovenskega šolstva v coni A našega ozemlja. Slovenski človek se raduje in navdaja ga tudi čut ponosa, ko izve o zadovoljivih uspehih našega naraščaja na slovenskih šolah raznih vrst in stopenj. Zlasti ga navdaja občutek zadoščenja, kadar pomisli koliko dela in truda ter požrtvovalnosti je bilo potreba, da se je dopolnila v razmeroma malo letih ogromna praznina, ki jo je povzročilo slovenskemu šolstvu ploh na tem ozemlju 25-letno načrtno uničevanje vsega kar je bilo slovenskega od strani napihnjenega italijanskega šovinizma in fašističnega terorja.

Pri vsem tem pa moramo izraziti svoje začudenje nad ugotovitvijo, da je naše časopisje in javnost skoroda popolnoma pozabila na kmetijsko šolstvo v coni A, čeprav trdimo, da je ravno domači kmečki živelj temelj in steber slovenskega naroda na tem ozemlju. Iz kmečkega stanu izvira povečini tudi slovensko prebivalstvo v samem Trstu, pa bodisi to delavski sloj ali inteligenca. S propastjo našega kmečkega stanu bo ugasnil tudi značaj in vir našega tukajšnjega slovenskega življa. Naprednik in sam obstoj tega stanu pa je najtesneje povezan z njegovim gospodarskim uveljavljanjem, ki je neposredno odvisno od primerne strokovne izobrazbe. Kar velja v tem pogledu za druge ustanove in poklice, velja gotovo tudi za kmečki stan. Medtem ko imajo drugi stanovi in poklici za svoj naraščaj na razpolago razmeroma dobro urejeno svoje strokovno šolstvo. je kmetijsko šolstvo, vsaj slovensko, na tem področju docela zanemarjeno in skoroda pozabljeno.

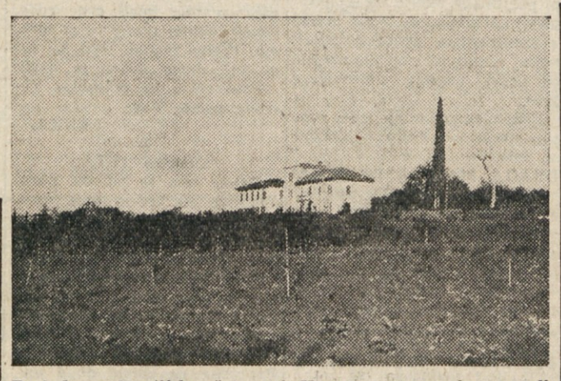
O problemu kmetijskega šolstva in o kmetijski strokovni izobrazbi na splošno v coni A našega ozemlja, je Primorski dnevnik podrobno pisal že lanskega avgusta. Dokazano je bilo kako veliko važnost in skrb polagajo po vseh naprednih državah, tudi neagrarnih, kmetijskemu šolstvu na splošno. Tudi je bilo predlagano in moramo to še sedaj podčrtati, da je po obstoječih šolskih predpisih in zakonih dolžnost odgovornih šolskih oblasti otvarjati na podeželju pri osnovnih šolah tudi strokovne-usmerjevalne šole za kmetijstvo (scuole d'avviamento professionale di tipo agrario) povsod tam, kjer je dovolj naraščaja, ki je dovršil osnovno šolo pred šoloobveznim rokom, ki se konča s 14. letom.

Kmečka zveza v Trstu, je, kakor se čitatelji gotovo še spominjajo, lanskega leta postavila v imenu domačih slovenskih kmetovalcev, članov in tudi nečlanov, tozadevno jasne in točne zahteve na odgovorne oblasti. Poleg zahteve po otvoritvi zakonu odgovarjajočih kmetijskih strokovnih, oziroma strokovno usmerjenih šol, je stavila tudi konkreten predlog o ustanovitvi dveletne kmetijske šole s slovenskim učnim jezikom in s primernim internatom v tržaški občini, namenjeno predvsem za odraslo kmečko mladino. Žal pa so vse te upravičene zahteve Kmečke zveze, oziroma tukajšnjih slovenskih kmetovalcev, naletele na gluha ušesa. Edino trohico uspeha, ki jo moramo zaznamovati v prid našemu kmečkemu življu na širokem polju tukajšnjega, zlasti italijanskega šolstva, je otvoritev kmetijskega tečaja s slovenskim učnim jezikom pri osnovni šoli v Plavjah. Sicer pa tudi opredelitev tega tečaja ali šole ni še povsem jasna. Na vsak način pa prepustimo ureditev tega vprašanja v Plavjah prizadetim roditeljem in pa šolski upravi.

Dejstvo je, da je ostal problem kmetijskega šolstva, mislimo seveda na slovensko šolstvo v coni A STO, popolnoma nerešen in kaže, kakor da bi poklicne osebnosti in odgovorne oblasti pozabile nanj in se ne zavedale važnosti tudi kmetijske strokovne izobrazbe, ki je vendar pogoj za splošen napredek in obstoj kmetijstva. Kako velike važnosti pa sta gospodarski napredek kmetijske panoge in obstoj kmečkega stanu za splošen napredek človeške družbe po vsem svetu in zaradi tega gotovo tudi pri nas, pa mislimo da ni potrebno dokazovati.

Zaradi tega pričakujemo od tukajšnjih poklicnih in odgovornih krogov, da bodo posvetili tudi problemu kmetijskega strokovnega šolstva v coni A našega ozemlja primerno skrb in bodo ukrenili vse potrebno do prihodnjega šolskega leta da bo t u d i domači kmečki naraščaj deležen časom primerne strokovne izobrazbe, ki mu po vseh pravicah pritiče.

A. Č.

Pogled na kmetijsko šolo pri Kopru z drevesnimi nasadi v ospredju

Setev pitnika

ki nadomešča pomanjkanje sena

Izmed mnogih vrst zelenih krmil, ki jih imamo, seje naš kmetovalec kaj rad pitnik, to pa zato, ker z njim lahko nadomesti pomanjkanje sena. Seje ga pa tudi zato, ker je najbolj donosen.

Imamo dosti vrst koruze, ki so prikladne za sejanje pitnika. Dober kmetovalec mora seveda znati izbrati vrsto, ki najbolj prija njegovi zemlji. V ravnini, kjer imamo globoko in sveže orno zemljo, bomo sejali koruzne vrste, ki se dobro razvijajo in so bogate z listjem, kot je na primer konjski zob. V hribovitih predelih in pri nas na Krasu pa bomo izbrali vrste, ki so zgodnje in malolistne in zato tudi bolj odporne proti suši, na primer čimkvantin in njemu sorodne vrste.

Kako ga sejemo? Pitnik skoraj vedno sledi žitu, sejemo ga pa lahko tudi na preorano njivo stare lucerne, ko smo prvič že pokosili.

Kadar sejemo za žitom, orjimo takoj po žetvi ter potem sejmo, kajti seme bo po dotiku z vlago, ki se je ohranila pod strniščem, takoj vzklilo. Pitnik zahteva dobro in globoko oranje in je to tem bolje, čim bolj suša škoduje zemlji.

Krmska koruza zahteva dober hlevski gnoj, ki mu dodamo fosfornih (4 do 5 stotov superfosfata na ha) in kalijevih gnojil (1,5 stota kalijeve soli na ha). Ni slabo, če v prvi dobi pomagamo rastlinam tudi z dušičnimi gnojili. Navadno rabimo 150 kg kalcijevega nitrata na ha. Dušična gnojila pa tudi lahko uspešno nadomestimo z gnojnico.

Za seme uporabimo 100 do 130 kg koruze na ha, kar pa je odvisno od načina setve. Sevemo bomo uporabili več semena, ako sejemo z roko, kakor pa s sejalnim strojem. Koristno se je pokazalo tudi valjanje, ki ga lahko opravimo po setvi, da se zrnje zemlje bolj prime.

Ako sejemo koruzo s strojem, je to koristno tudi zato, ker pozneje koruzo lahko okopljemo, kar rastlinam zelo koristi. Z okopavanjem odstranimo prvič ves plevel, drugič pa se vrhnja skorja zemlje zrahlja in zemlja ostane sveža. Pitnik kosimo, ko se na storžu začne tvoriti zrnje. Samo po sebi je razumljivo, da bomo kosili prej, če imamo namen pokladati živini svežo zeleno koruzo.

Naj se nam ne pripeti, da bi jo kosili, ko bi bila že stara.

Kako jo kisamo? Zeleno koruzo najbolj koristno uporabimo, ako je insilirana, zato bi morala vsaka kmetija imeti svoj silos. Na majhnih kmetijah bi zato prav dobro odgovarjale navadne cementirane, ob robovih zaokrožene jame?

Kot sem že omenil, je insilacija najboljša priprava koruze, ker koruzo lahko poberemo, ko je primerno zrela, ko namreč zrnje ni več mlečno.

Preden pa zeleno koruzo insiliramo, jo zrežemo; na velikih kmetijah s slamoreznicami s sesalnimi cevmi, po katerih gre zelena koruza (rezanica) naravnost v silos. Na majhnih kmetijah pa uporabljamo navadne ročne slamoreznice ali pa slamoreznice na električni pogon.

Pri krmljenju z insilirano krmo pa moramo biti previdni, posebno pri kravah molznicah, kajti prevelike množine povzročajo, da dobi mleko neprijeten okus in vonj.

Glivice in plesni v mleku

V mleku, presnem maslu in siru uspevajo najrazličnejša majhna, nevidna živa bitja, tako imenovani mikroorganizmi, ki povzročajo razne izpremembe; deloma so koristni, deloma pa kvarijo mleko in mlečne izdelke.

Koristni mikroorganizmi so mlečnokislinske in jogurtove glivice, škodljive pa črevesne in razne bolezenske bakterije (bacil tifusa in jetike,) ki pridejo v mleko neposredno (z vodo, posodo itd.). Skodljive so tudi maslinokislinske in gnilobne glivice.

Mlečnokislinske glivice pretvarjajo mlečni sladkor v mlečno kislino, ki povzroča, da se mleko skisa, obenem pa mleko in mlečne izdelke konservira. Mlečnokislinske glivice ugodno vplivajo na organizem in uničujejo gnilobne bakterije. Razvijajo se najugodneje pri toploti 20 do 25 st. C. Njihov razvoj prepreči mraz; uničujemo pa jih s kuhanjem. Pri življenju pa ostanejo njih trosi, ki se začnejo množiti, čim pridejo v ugodne prilike. (Tudi kuhano mleko se skisa).

Čiste mlečnokislinske glivice goje v laboratorijih. Razpošiljajo jih v mlekarne, kjer jih rabijo za pripravljanje okisovalca. Tega dodajo mleku, da dobe okusno kislo mleko. V glavnem pa okisajo z njim smetano za pinjenje in mleko za pripravljanje nekaterih vrst sira.

Posebna zvrst mlečnokislinskih glivic so jogurtove glivice. Z njimi zakisamo mleko, da dobimo odličen jogurt, ki se zlasti v poletju dobro prileže. Največ jogurta pripravljajo v Bolgariji.

Glivice kvasovke pretvarjajo mlečni sladkor v alkohol. Važna produkta teh glivic sta kefir in kumis. Kefir je osvežujoča, peneča se alkoholna pijača iz kravjega mleka z glivicami kvasovkami in vsebuje pol do tričetrt odstotka alkohola.

Kumis je kefirju podobna pijača iz kobiljega mleka. Vsebuje dva do tri odstotke alkohola.

Mlečna plesen tvori na stari smetani in kislem siru belkasto mehko prevleko. Ta plesen v mlekarstvu ni zaželena.

Na sirih se razvija čopičasta plesen, ki tvori zelenkasto prevleko. Plesnive sire umijemo v slani vodi in skrbimo za skrajno snago v mlekarni.

Poleg teh je v mlekarstvu znanih še več drugih plesni. Mnoge se razvijajo samo v nekaterih. Te plesni imajo važno nalogo pri pripravi raznih plesnivih sirov (tirolski plesnivi sir, gorgonzola itd.).

KISLO MLEKO

Precejeno sveže mleko nalijemo v posodo ali skledice in jih postavimo v prostor s temperaturo 20 do 25 st. C. Mleko se zgosti v 6 do 12 urah. Posebno dobro kislo mleko dobimo, če mleko pasteriziramo, ohladimo in mu primešamo čistih mlečnokislinskih glivic - okisovalk. Vse dobro premešamo, pokrijemo in postavimo v miren, topel prostor. Ko se mleko skisa, ga postavimo do uporabe na hladno. V vročem prostoru začnejo maslenokislinske glivice razkrajati tolščo.

JOGURT

Mleko pasteriziramo in hladimo v tekoči vodi na 10 st. C. Nato ga v topli vodi segrejemo na 40 st. C in mu primešano čiste jogurtove glivice. Tako inficirano mleko zlijemo v čiste kozarčke za jogurt in jih zapremo s pokrovčki iz lepenke, nato jih postavimo v temperiran prostor ali v vodo, ki ima enako toploto. Jogurt je gotov, ko se v kozarcu več ne preliva. Takoj nato ga nesemo v hladilnico. Jogurt zaradi blage kisline ugodno učinkuje na prebavo. V hladilnici se ohrani do enega leta.

NOVOSTI V KMETIJSTVU

Stroji za saditev dreves

V manj rodovitnih področjih Amerike so v zadnjem času začeli uporabljati stroj, ki je zrevolucioniral metodo sajenja dreves in znova vzbudil splošno zanimanje za pogozdovanje.

Stroji za saditev dreves so se uveljavili, ker z njimi sadijo drevesa bolje, mnogo hitrejo in zato mnogo ceneje kot na roko.

Preizkušali in izdelali so razne vrste strojev, ki se pa razlikujejo samo v podrobnostih, ker imajo skoraj vsi sledeče glavne dele: lemež, ki lomi ledino, plug, ki orje brazdo, ostrino, ki napravlja jamo, dvoje zvončastih koles, ki jamo zasujeta in prostor za sadike in delavce. Na stroju sedita eden ali dva delavca, ki posajata koreninge sadik v jamice tik pred omenjenima kolesoma.

Izračunali so, da lahko posadi izredno delaven človek v 8 urah največ 1.000 sadik, dvoje delavcev s traktorjem in tem strojem pa v istem času lahko lagodno nad 14.000. Pri tem je pa še važno, da je sajenje s strojem mnogo bolj enakomerno kot na roko.

Velika papirnica v državi Wisconsin posadi z dvema avtomatskima strojema vsako leto milijon sadik; drugi papirnici v isti državi je pa uspelo tudi z dvema strojema posaditi na leto nad 3 milijone sadik in poleg tega dokazati, da sadimo drevesa uspešno ravno tako jeseni kot spomladi.

Stroje uporabljajo lahko tudi na tleh, porašćenih z grmovjem in drevjem; ne pa na zelo skalnati zemlji in pa zemlji s strmino nad 20 stopinj. Močno se za nove stroje zanimajo zlasti v južnih predelih Združenih držav, kjer doseže smreka trgovske mere že v 10-15 letih.

S tem strojem sadijo drevesa ko je zemlja primerno vlažna. Tako traja primeren čas za saditev samo jeseni in spomladi nekaj tednov.

Novi stroji bodo znatno pripomogli k rešitvi silnega problema, ki nastaja zaradi vedno bolj naraščajoče potrebe po papirju; poleg tega pa bo s tem tudi možno izkoriščati ogromne predele zemlje ki jih doslej niso mogli obdelovati.

Stroj v obratu: na stroju sedečima delavcema ni treba delati drugega kot vtikati korenine sadik v jame, ki jih napravlja stroj. Izredna je hitrost, s katero posadijo tisoče in tisoče drevesnih sadik v nekaj tednih, ko je saditev mogoča.

GLAS MLADIH

NAŠI BRIGADIRJI so odpotovali

Zadnji petek je odpotovala naša mladinska prostovoljna delovna brigada «Trst» na gradnjo mladinske proge Banja Luka—Doboj. V brigadi so večinoma delavci, dijaki in kmetski fantje in vodi jo tov. Gombač iz Lonjera.

Tako se bodo naši mladinci pridružili vsem ostalim tovarišem in tovarišicam, ki prihajajo na gradnjo proge Banja Luka—Doboj. Ze do sedaj je tam 30 mednarodnih mladinskih brigad, ki predstavljajo napredno demokratično mladinsko gibanje predvsem vse Evrope; odsotna je le mladina iz satelitskih držav in Španije. Brigada «Trst» bo tako zastopala STO in pokazala, da se zaveda svoje idejne povezanosti predvsem z jugoslovansko mladino, kakor tudi, da se zaveda hvaležnosti, ki jo čuti ravno tržaški mladi rod do jugoslovanskih narodov, ki so doprinesli tolike žrtve tudi za osvoboditev tržaškega ozemlja. Prepričani smo, da hočejo prav tako mladinci ostalih dežel prispevati jugoslovanskim narodom svojo skromno materialno pomoč priznanje za njihov ogromni napor v borbi proti nacifašistični tiraniji, ki je davila toliko let ves svet.

V ostalem izpričuje tržaška mladina s svojim sodelovanjem na tej mladinski progi vez solidarnosti s tovariši ostalih narodov, ki so že ali ki še bodo prišli na to prostovoljno delo. Obojni bodo zopet spoznali, da so temeljne ideje naprednega mladinskega gibanja še vedno iste, kot so bile tedaj, ko so v zadnji vojni rušile stari svet in polagale bodoči družbeni ureditvi nove temelje.

Važno je dalje, da bodo naši udarniki spoznali toliko in toliko mladincev tujih narodov iz vseh družbenih plasti, s katerimi jih bo še vse življenje družil spomin na najlepšo dobo mladosti in s katerimi bodo kovali še toliko načrtov za socialno-gospodarski in kulturni dvig svojih narodov. Ob spoznavanju tujih krajev in dežel bodo vedno s ponosom priznavali, da dosežejo mladina svoje cilje in ideale, da doseže samo sebe le tedaj, ko se z ljubeznijo in brez obotavljanja žrtvuje za koristi skupnosti in ko odloži od sebe vse, kar je samo osebnega. Poleg vsega, da zna mladinec že v mladih letih ceniti pomen vsakega — fizičnega ali duševnega — dela, pa si s prostovoljnim delom v brigadah krepi značaj, širi idejni krog, brez česar ne more postati kos vsem nalogam sodobnega naprednega mladinca!

Sicer pa ni življenje v brigadah posvečeno samo telesnemu delu, ampak še posebej tudi učenju. Vsa dosedanja izkustva s teh velikih skupnih del so pokazala, da je brigadno življenje pomenilo celo za dijake veliko šolo, v kateri se je na stotisoče dijakov naučilo v dveh mesecih praktično več, kakor bi se utegnilo naučiti v mnogih mesecih vsakdanjega življenja. Na ta dela je prišlo na desettisoče drugih mladincev, ki so se vrnili domov z znanjem abecede in ostalih osnovnih pojmov, ki jih bo usposobilo za nadaljnje izobraževanje. Nekaj tisoč tovarišev in tovarišic se je usposobilo celo za vodstvo analfabetskih tečajev ali si obogatelo znanje za zdravstveno delo na deželi, dobršen del teh mladih ljudi pa se je odločil za nadaljevanje šolanja. Več sto fantov in deklet se je usposobilo za vodstvo fizkulturnih aktivov, pevskih zborov, igralskih družin in drugih oblik kulturno-prosvetnega dela v mladinskih organizacijah. Upamo, da nam bodo ob povratku s pesnikovimi besedami govorili:

Da delali smo dobro, za dokaz
lahko roke pokaže vsak od nas!
Prav malo še ne da bi se hvalili —
Pa dvakrat bi udarni se vrnili!

FILATELIJA

Partizanska poštna filatelistična posebnost

Skica partizanske marke koju j 1943. izradio kipar Vanja Radau

Pred dnevi je bila v Zagrebu velika filatelistična razstava. Največjo pozornost so vzbujala pisma brez znamk iz časov pred 150 leti. Razen teh pisem iz predfilatelistične dobe, so bila razstavljena tudi nefrankirana pisma iz najnovejše dobe, to je pisma iz partizanske borbe v Jugoslaviji.

«Vod za zvezo — podgrmečki okraj, položaj», tako je okorna roka označila naslov na ovoju in vendar je pismo prišlo na naslov. Zadostoval je žig s peterokrako zvezdo, ali z oznako vojne enote oz. partizanske pošte, da je 1943 dospela pošta skozi široko mrežo kurirjev na svoje mesto. Na osvobojenem ozemlju je na tak način krožila pošta že 1. 1941 predvsem v jugovzhodnih predelih Bosne. Razvoj partizanske pošte dokumentirajo številna izbledela pisma, ki nosijo še komaj vidne žige iz Drvara, Donjega Vakufa, ali pa znake relejnih postaj v Sloveniji, Hrvatski, Srbiji itd.

Najzanimivejši na tej razstavi so primerki partizanske pošte iz Slovenije, kjer je bila najbolje organizirana. Na brbtni strani izbledelih pisem so nanizani mali kvadrati z oznakami: «G1, G2, G5», itd. To so potrdila, da je šla pošta skozi relejne postaje na Gorenjskem. Na nekaterih pismih pa serijo žigov s črko G prekinjajo znaki s črkama K ali P, kar pomeni, da je pošta romala tudi preko relejnih postaj na Koroškem oz. na Primorskem. Nekatera pisma nosijo namesto teh oznak v obliki kvadratnega žiga kar podpis kurirja, ki je pismo prenašal. Včasih je takih podpisov po šest ali sedem.

Tudi v drugih predelih, kjer je bila partizanska dejavnost so obstajale poštne zveze brez znamk, celo brez vsakršnih žigov in pošta je romala celo skozi sovražne postojanke. Včasih je ta pošta potovala tudi po več mesecev in je bila njena pot odvisna od vojne situacije. 1. 1944 so krožila že priporočena pisma, razen tega pa so kurirji prenašali še na stotine primerov časopisov iz partizanskih tiskarn. Ako pošta ni dospela na naslov, je bil to po večini znak, da je kurir padel v zasedo in pri tem izgubil življenje. Biti partizanski poštni kurir, je bila najtežja in najnevarnejša služba.

Razen «notranjega» poštnega prometa na osvobojenem ozemlju, je bila že v času borbe vzpostavljena tudi poštna zveza z inozemstvom, ki je redno poslovala. Mnoga pisma in priporočene pošiljke so prihajale preko glavne pošte iz štaba — baze narodnoosvobodilne vojske iz Barija in je bila tako poleg primitivnega prenašanja pošte iz roke v roko po kurirjih vzpostavljena istočasno že moderna avionska poštna zveza.

To je bil edinstven način poštnega prometa brez znamk, brez posebnih prometnih zvez. Naša partizanska poštna služba je nekaj edinstvenega v zgodovini filatelije in preostali dokumenti niso vrednote samo kot zgodovinske priče temveč tudi kot izredna filatelistična posebnost.

Dijaki glasujejo

o filmih, filmskih režiserjih in igralcih

Prejšnjo nedeljo smo pisali o tem, za katere filme se zanima mladina. Danes hočemo poročati o zanimanju, ki vlada med italijanskimi višjimi srednješolci za ameriške in francoske filme, režiserje in igralce.

Vzemimo najprej filme, ki predočujejo življenje določene dobe. Tu navajamo predvsem film «V vrtincu», «Dedinja», «Ponos in predsodek», «Glas v viharju», «Večna harmonija». Vsa ta filmska dela cenijo zlasti dekleta; nič čudnega, če pomislimo, da je v njih polno čustvenih zapletov. Omamljajo jih blesteča zunanjost anglosaške romantike XVIII. stoletja; važno je še to, da igrajo v teh filmih najslavnejši igralci, ki oživljajo v dekletih in mladih ljudeh sploh vse junake romanov, ki so jih pravkar prebrali s takšnim užitkom. Proti tem filmom je bilo zelo malo glasov.

Isto stališče so zavzeli srednješolci tudi glede sodobnih filmov, kot so: «Najlepša leta našega življenja», «Cvetje v prahu», «Kužek», «Življenje je čudovito», «Komu zvoni», «Dogodilo se je v septembru», «Zgodba dr. Wassla», «Johny Belinda», «Gospa Miniver», «Zelena leta», itd. Tudi ti filmi so ugajali mladini iz istih razlogov kot na prvem mestu omenjeni. Socialni problemi so zanimali srednješolce le v toliko, v kolikor so prišli do izraza le na splošno, in če so imeli ugoden in sentimentalen konec. Zato so vzbudili malo zanimanja filmi, ki obravnavajo rasne, politične in polemične probleme. To so n. pr.: «Beli človek, ti boš živel», «Pinky bela črnka», «Gospod Verdoux», «Izdajalec», «Citizen Kane» in podobno.

Pomembno je, da so dijaki odklonili preveč «barbarskega» «Macbetha» (Shakespeare), osvojil pa jih je romantičnejši «Hamlet» in celo «Henrik V.» Prav tako so bili naši glasovalci — srednješolci — skoro brezbrižni za probleme, ki jih odkriva film «Kristus med zidarji».

Pri francoskih filmih so italijanski dijaki pokazali odpor proti francoskemu komičnemu filmu («Praznik», «Le casse-pieds» itd.) Ugodno so sprejeli film «Bog potrebuje ljudi», najbolj pa so bili zavzeti za film «Pravica».

Naj navedemo še to, kako je uspelo glasovanje o režiserjih. Zanimivo, veliko število dijakov se za režiserja sploh ne zanima. De Sica uživa simpatije ene tretjine dijakov—glasovalcev. Žirija se čudi, da je bilo oddanih toliko glasov ravno za De Sico, ki je Italijan, čeprav so dijaki ostro obsodili italijanski film. Verjetno so vplivali nanje lokalni patriotizem, ali okolnost da so zaradi nepoznanja drugih režiserjev navedli domačina De Sico. Kot dokaz nedosledne presoje navaja žirija tudi to, da so se izrekli dijaki v velikem številu za režiserja Johna Forda, čeprav so odklonili «western» filme. Prav tako je čudno, kako je prišel do toliko glasov Rossellini, ko pa so njegova filmska dela naši mladi glasovalci enostavno ignorirali.

Drugače so dobili po vrstnem redu največ glasov sledeči režiserji: Rene Clair, Dmytryk, Chaplin, Cocteau, Carne, De Sanctis, Mattioli itd.

Od filmskih igralcev so mladini najbolj pri srcu in sicer od italijanskih: Raf Vallone, Gassmann, Girotti, Stajola, od Američanov: Alan Ladd, Dana Andrews, Richard Widmark, Bart Lancaster, Robert Mitchum itd., od francoskih: Jean Marais, Gerard Philipe, Pierre Fresnay.

Za filmsko igralko Greer Garson so bile skoraj vse dijakinje; nato pridejo po vrsti Bette Davis, Barbara Stanwyck, Claudette Colbert itd.

Skavtstvo je priljubljena oblika počitniškega življenja mladine skoraj povsod po svetu. Pred nedavnim so skavtstvo obnovili tudi v Sloveniji. Ta slika pa nam kaže avstrijske skavte pri koristnem delu v gozdu, kjer pomagajo gozdarjem pri njihovem težkem delu.

MLADINA V SVETU

PRVE SKUPINE TUJIH MLADINCEV NA MLADINSKI PROGI

Pred nekaj dnevi je prišla v Doboj skupina norveških študentov, ki bodo sodelovali pri zgradbi mladinske proge. Brigada je nastanjena v naselju tujih brigad in dela blizu mostu preko reke Bosne. Skupina, ki jo sestavlja 19 mladink in 27 mladincev z raznih univerz Norveške, je že v prvih dneh prekoračila normo za 9 odst.

Kmalu za Norvežani je prišla tudi skupina mladincev iz ZDA. Konec julija pa bo prišlo na mladinsko progo okrog 250 mladincev iz Francije, Norveške, Španije in Anglije.

PREKO 36 TISOČ MLADIH NEMCEV ODSLO V FRANCOSKO TUJSKO LEGIJO

Kakor javlja «Freie Tribune», glasilo neodvisne delavske stranke Nemčije, je odšlo iz Nemčije iz pokrajine onstran proge Karlsruhe-Olenburg nič manj kot 36 tisoč nemških mladincev, da vstopijo v francosko tujsko legijo. To so potrdili na poslednjem zasedanju skupščine pokrajine Wuertenberg — Baden. Skupščina je sprejela predlog, v katerem zahteva od zapadno nemške zvezne vlade, da prepove mladim Nemcem odhod v tuje legije.

«Freie Tribune» komentira beg tako velikega števila mladih ljudi iz domovine in meče krivdo za to na nesocialno politiko bonnske vlade.

Pionirski rod

MALČKI PIŠEJO

o svojem življenju v kolonijah

Se vedno prihajajo iz počitniških kolonij v Sloveniji, kjer bivajo tržaški otroci, prav razveseljiva pisma. Mlajši in odrasli, tako tisti na Viču in v Kranju, kakor oni v Polhovem Gradcu in Lescah so polni hvale za vso oskrbo, ki jo uživajo v najlepših predelih Slovenije. Iz vseh teh pisem veje sreča in veselje otrok ki jim je dano, da živijo sproščeni v tujem okolju, med sebi enakimi, kjer ni nikogar, ki bi jih silil v šolo, k učenju in domačim opravilom. Discipline, v kateri živijo in stroge ureje-nosti življenja se naši malčki seveda niti ne zavedajo. Prav tako ne občutijo, da izvira vse to njihovo prijetno razpoloženje iz skupnega bivanja.

Važno je, da se otroci vrnejo iz kolonij telesno bolj zdravi, duševno spočiti, ne smemo pa tudi prezreti, da se otroci v kolonijah otresejo egoizma, saj morajo vsako stvar, igrače knjigo, sploh vse, kar imajo v skupni uporabi deliti s svojimi tovariši. Nanje tudi dobro vpliva, ko spoznajo, da so vsi enaki, da nima nihče večjih pravic in da je odvisno od prednosti, volje in prizadevnosti vsakega posameznika, da se odlikuje, napreduje.

Prav bi bilo, da bi starši upoštevali vse prednosti bivanja otrok v kolonijah in da bi počitniške akcije vselej podpirali. Mislimo, da bodo starši z zanimanjem prebrali zopet nekaj pisem, ki smo jih prejeli od naših mladih «letoviščarjev».

Sedemletna Lenka piše svojim staršem iz Polhovega Gradca takole:

DRAGA MAMICA IN OCKA!

Dolgo smo se vozili. Najprej z vlakom do Ljubljane, nato z avtobusom do gradu. Potem smo se zbrali vsi skupaj in odšli v sobe. Sobe so zelo lepe in postelje tudi. Trije dečki in tri deklice so se jokali, pa smo jih kmalu potolažili. Drugi dan smo šli nabirat borovnice in smo imeli črne zobe. Dosti hodimo okrog in se igramo. Vreme imamo lepo, pa tudi dež. Jemo dobro in dosti.

Pozdravlja in poljublja Tebe in pačita Vaša

LENKA.

★

DRAGA TETA

Danes sem se odločil pisati nekoliko več kot je moja navada. V koloniji je zelo živahno. Vsak dan gremo na sprehod. Večkrat gremo v Tivoli, kjer si izposodimo čolne in se z njimi vozimo po ribniku. Zjutraj vstanemo, se umijemo, spijemo kavo, ko se vrnemo se še igramo, če je čas, da kosila. Popoldne pa spimo do 4 ure, nato pa gremo zopet na sprehod ali kratek izlet. Na sprehodih si ogledamo vedno kaj zanimivega. Sledi večerja, nato spanje. To je naš dnevni red.

Včeraj me je obiskal papa, ki je šel potem v Tržič. Bil sem ravno v čolnu v Tivoli, ko sem ga zagledal.

Hodimo se tudi kopat. Kopljemo se ali v studencu ali v kopališču Iliriji. Prihodnji teden bomo šli tudi v kino.

Hrano imamo prav dobro. Za zajtrk dobimo kavo s kruhom, za kosilo zelenjavno ali mesno juho s krompirjem, solato in mesom, nato jabolčni ali češnjev kompot in kako slaščico ali sadje.

Po večerji se žogamo na dvorišču, ki je zelo veliko. Toda škoda le, da imamo samo eno žogo. Ker nas je 150, se ne moremo vsi naenkrat igrati in se moramo vrstiti. Imamo sicer še mnogo drugih iger, a najljubša nam je žoga.

V vsaki sobi nas spi petnajst; postelje so dosti lepše kot lani. V vsaki sobi imamo tudi šah, tako da sem se ga že nekoliko navadil igrati.

Pozdravi vse

SERGIJ

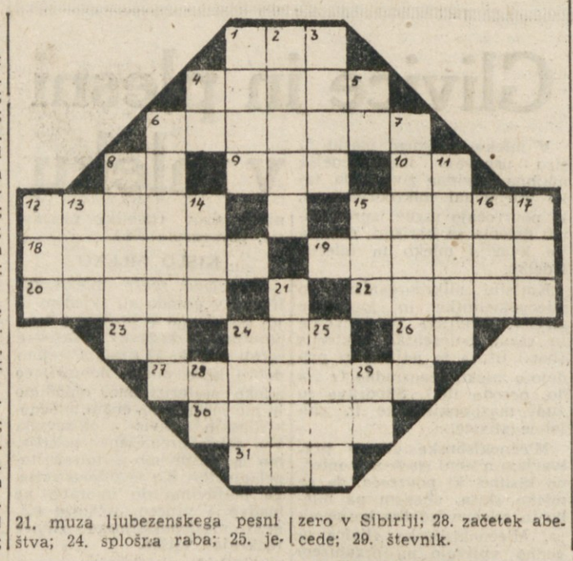
Ena izmed mnogih počitniških kolonij tržaških otrok v Sloveniji je namenjena v Polhovem Gradcu, ki nudi posebno telesno šibkejši mladini obilo zdravja s svojim podnebjem kakor tudi z odlično prehrano. Pa da bi jih videli, malčke, kako veselje vlada med njimi in kako zadovoljstvo. No, sicer nam pa sami marsikaj povedo v svojih pisemcih.

ZA BISTRE GLAVE

Križanka

Vodoravno: 1. boter; 4. otok v Sredozemskem morju; 6. češki filozof in državnik (fonet); 8. kazalni zaimek; 9. doba, vek; 10. enota ploskovne mere; 12. zapreka; 15. Obri; 18 judovski skrivnostni nauk; 19. domača žival; 20. rešiti; 22. svetopisemski prerok; 23. kazalni zaimek; 24. časovna enota; 26. številnik; 27. mesto v Palestini; 30. mala samostojna državica v Indiji; 31. začimba.

Navpično: 1. poljsko orodje (množ); 2. bodrilo pri boju; 3. bolezen, ki muči stare ljudi; 4. egipčanski sončni bog; 5. znak za kemično prvino; 6. zgodovinsko mesto v Grčiji; 7. preprosta, zlasti vojaška postelja; 8. azijska visoka planota; 11. francoski dramatik (fonet); 12. človeški organ; 13. električna merska enota; 14. podredni vezni; 15. naplačila; 16. koroški narodni ples; 17. mlada krava; 21. muza ljubezenskega pesništva; 24. splošna raba; 25. jezero v Sibiriji; 28. začetek abecede; 29. številnik.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. okno, atom; 2: idiot; 3: prota, pokal; 4: Poljane, 5: le, co; Ribnica, 7: Erato, jelen; 8: Arpad; 9: otok, rana.

Navpično: a) oker, rata; b) opec: Boito, Itaka; č: Dalibor; d: ni, po; e: Opatija; f: zaton, cedra; g: Kecal; h: moka, Erna.

MIG

PEPA piše JUCI

Zdaj, preljuba moja Juca,
je vendar prišlo do tega,
da je svet spoznal resnico
in do kod nesramnost sega.

teh izprijenih zamaškov.
V tem je najbolj zanimivo,
da so sami poskrbeli
s propagando prepričljivo

spraviti s sveta vse dvome
o značaju Apenincev,
ki sanjarijo še vedno
o imperiju Latincev.

Vsi svetovno znani listi
zdaj prinašajo odkritja
o domišljavih prismodah,
ki ne marajo sožitja

s pomirljivimi sosedi,
marveč jim celo grozijo
s slavnoznano bersaljersko
in alpinsko divizijo.

O, ti strela, kam smo prišli!
Se li spomniš draga znanka,
kaj je bilo v zadnji vojni?
Saj so tekli brez prestanka

dan za dnevom na vseh frontah.
To vedo ne le Slovani,
marveč tudi zapadnjaki
in celo Američani.

Menim torej, da ne kaže
tveziti o tem otrobe
svetu, ki lahko izpriča,
da je bilo baš narobe.

Saj ne rečem — kot tekačem
jim nihče ne krati slave,
a kot borci, Julca moja,
so kaj klavrne pojave.

Jaz sem sama dva poznala,
ki nosila sta mustače,
da bi bila bolj junaška,
a sta napolnila hlače,

čim je kje zaropotala
pločevinasta roletna
in takoj postala pridna,
voljna in prav nič prevzetna.

In po teh dveh, Juca moja,
vso armado bom sodila,
ker vemo, da niti ene
bitke ni doslej dobila.

Le čemu potem ta gonja,
ko jih vendar vsi poznajo?
To je pač zaradi tega,
ker priložnosti imajo.

Če bi jim takoj po vojni
dopovedali odkrito,
naj končajo s pobalinstvi,
ker jih je človeštvo sito,

bi imeli mir v Evropi.
Ker pa so jih pestovali
vsa ta leta — domišljavci
zopet sitni so postali.

Sicer pa je vse le šala,
saj nihče se jih ne plaši
in med temi, lahko rečem,
prav gotovo najmanj naši.

No, pa naj končam za danes,
pa še drugič kaj. Družino
mi lepo pozdravi, Juca,
in ne zabi na Pepino.

KAKO SO RUSI ODKRILI PLATINO

Ivan Ivanovič Platinov se je pravkar sklonil k pasti, ko poči puška, namerjena na lisico v Platinova pasti. Sibre, ki so bile namenjene lisici, pa so zadele I. I. Platinova v tisti del hrbta, ki iz čudnih razlogov nima preveč spoštljivega imena. Ubogi Ivan Ivanovič je zavpil, zakrilil z rokami, se krepko spomnil nekaterih svetnikov in ne vem čigavih staršev ter padel na tla. Lovci so pritekli, pobrali Platinova in ga spravili v svojo kočo...

In se je začela Kalvarija za Platinova in svetla pot bavaste metalurgije matjuške Rusije (čitaj: ZSSR).

Platinov je ležal in rana se mu nikakor ni hotela zaceliti. A sreča — v tem je prišel neki angleški vandrovec — Sir Lord David Lindsey. «Nu», so mu rekli lovci «kaljega Angličanin, prihod, posmotri našega Platinova Ivana Ivanoviča». Lord je šel si ogledal Ivanovo rano in ker se je spoznal nekoliko na medicino, mu je pobral šibre iz razbolelega zakulisja.

«In zakaj?» boste vprašali. Potrpljenje! Lord je gledal šibre, bile so mu težke, težke... Spoznal je, da ruski lovci streljajo s platino, s čem pa vi to streljate?» jih je pobaral. «Nu, z metalom, so možje bistroumno odgovorili. Lord jim je komaj dopovedal, kaj počno — možje niso poznali vrednosti platine — le šibre iz nje, so trdili — so dobre, ker so težje od svinčenih.

In tako, dragi moji, vidite — je Platinov v lastnem rezpoštovanem delu telesa odkril za rusko znanost platino. Znanost ZSSR pa o lordu previdno molči.

(Iz «Pavlihe»)

MED VRSTAMI

Vladna kriza. Rim, 18. julija. Rimska vlada je nenadoma prišla v krizo in odstopila; De Gasperi se v mučnih številnih konferencah trudi, da bi sestavil novo vlado.

Med vrstami: Še nedavno so v Rimu prav po nepotrebnem spraševali: «Kaj se dogaja v Trstu»? Bolj umestno je, če zdaj mi Tržačani vprašamo: «Kaj se dogaja v Rimu?»

„TRIPARTITNA"

S prijateljem Srbom sva razpravljala o «tripartitni» izjavi, ki so jo zapadnjaki dali pred časom Italiji v zvezi s Trstom in ki jo sedaj v svojem apetitu rimski sosedje venomer ponavljajo.

Vidiš, — mi je dejal prijatelj Srb — s to izjavo je tako, kot pravi srbski pregovor: «Evo ti ništa i drži čvrsto»....

MIHEC IN JAKEC

Mihec: Počasi gre s pogajanji na Koreji. Po desetih dneh so se šele dogovorili o glavnih točkah programa za pogajanja.

Jakec: To so izkustva. Prej so se kar tako podili gori in doli po Koreji in zdaj so uvideli kam se pride brez — programa. Zdaj so bolj previdni.

AVTOBUS SO ZAMUDILI

A.: Tržaški alarm je že davno zamrl pod mrzlim tušem, ki je prišel iz inozemstva. Toda še vedno pošiljajo razne zakotne občine tržaškemu županu «goreča sporočila» (ardenti messaggi, kakor piše «Giornale») z običajnimi vošči la za madrepatrijo. Čudno!

B.: Nič se ne čudi! «Gorea sporočila» so ukazana in občine jih izvršujejo, dokler ne pride protiukaz. Ali nisi brал o tisti peščici japonskih vojakov na nekem zapuščenem otoku v Tihem oceanu, ki so šele te dni zvedeli za konec vojne in položili orožje? To je disciplina!

MARK TWAIN

Pustolovščine

TOMA SAWYERA

Ilustriral Bogdan Grom

XII.

Okrog dveh ponoči je splav pristal kakih 150 metrov nad gornjim koncem otoka. Dečki so bredli sem in tja po vodi, dokler niso spravili svojega tovora na varno. K majhnemu splavu je spadalo tudi jadro, ki so ga razpeli kot šotor v kotu med grmovjem, da so bile njihove zaloge pod streho. Sami pa so sklenili, da bodo spali ob lepem vremenu pod milim nebom, ker se tako spodobi izobčencem.

1

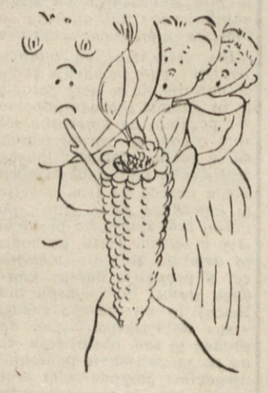

Zanetili so ogenj, pripravili večerjo ter se nato zleknili v travo. «To ti je pravo življenje je dejal Joe.

«Vidiš, piratu sploh ni treba delati, če je v pristanu»... je dejal Tom «ti si pa hotel iti za puščavnika. Danes se ljudje ne brigajo več za puščavnike.

«Zakaj pa se oblači puščavnik v raševino in si stavi na glavo p e p e l?» je vprašal Huck. «Ne vem, zakaj. Ampak mora». In tudi ti bi moral, če bi bil puščavnik.

2

«Jaz bi že ne ostal, pobrisal bi jo, je odvrnil Huck in se lotil važnega opravka: izdolbel je koruzni storž, nataknil nanj rastlinsko steblo, ga napolnil s tobakom pritisnil nanj žareč ogelj in puhnil oblak neznanskega dima. Ostala dva pirata sta skrivaj sklenila, da se tej prešrehi kmalu priučita.

Tom je nadalje pojasnjeval, da morajo pirati pleniti ladje, pobijati, toda ne ženske.

3

Polagoma se je prikradla na oči malih brezdomcev zaspanost. Pipa je padla Hucku iz rok in zaspal je, kakor tisti, ki imajo čisto vest. Tudi Joe in Tom sta omagala, toda slaba vest jima ni dala spati. Zavedati sta se jela, da nista storila prav, ko sta pobegnila. Potem sta se spomnila še na ukradeno meso in vsak pri sebi sklenila, da se ves čas svojega morskega razbojništva ne bosta več obremenjevala s krajo.

4

Ko se je Tom zjutraj prebudil, se je šele polagoma zavedel kje je. Občutil je vso slast prijetnega počitka. Biserne kaplje rose so stale na listih in travah. Bela plast pepela je prekrivala ogenj in moder oblaček dima se je dvigal v ozračje. Zdaj je v gozdu zapel ptič, slišati je bilo žolno. In ko se mu je črviček vzpel na nogo, je bil Tom vesel, zakaj to je pomenilo, da dobi novo piratsko obleko.

5

Tom je zbudil ostala pirata in kmalu so se vsi trije premetavali po plitvi mlačni vodi ob beli peščeni obali.

Posveženi so se vrnili v taborišče in zakurili ogenj. Huck je našel izvir čiste vode, ki so si jo natočili v kozarce iz hrastovih listov. Medtem ko je Joe rezal slanino, sta Tom in Huck vrgla svoje trnke v vodo. Ni preteklo mnogo časa in že sta se vrnila z nekaj postrvmi in z majhnim somom...

6

Po zajtrku so polegali v senci, medtem ko je Huck prižgal pipo; potem pa so veselo odšli v gozd... Našli so mnogo razveseljivega za srce, ničesar pa, kar bi jih presenečalo. Ko so se vrnili v taborišče, so se spravili na mrzlo gnjat in se pričeli razgovarjati. Toda razgovor je kmalu zamrl, ker jih je prevzelo občutje osamelosti. Polaščati se jih je jelo domotožje, toda nihče ni imel dovolj poguma, da bi svoje misli tudi povedal.

7

ŠTIRI PRIMORSKE SLOVENCE JE PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE PROGLASIL ZA NARODNE HEROJE

Mirko Bračič, Franc Ravbar - Vitez, Stane Žagar in Jože Gregorčič

Vsi so bili stari revolucionarji in pionirji partizanskega gibanja; z njimi je slovensko ljudstvo izgubilo svoje najboljše sinove

Podpolkovnik Mirko Bračič spada v ono vrsto naših partizanskih komandantov, ki so s svojim osebnim junaštvom dajali zgled neustrašnega borca za svobodo.

Rodil se je 16. marca 1915 v Trstu. Po opravljenih srednješolskih študijah je odšel v bivšo jugoslovansko armado, v kateri je postal tudi njen oficir-podporočnik. Po kapitulaciji Jugoslavije se je vrnil domov in takoj našel svoje mesto med aktivisti Osvobodilne fronte. Po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo pa je odšel v partizane.

Svoje znanje je znal koristno uporabiti že v prvih bitkah čete, ki jo je vodil. Uspešne akcije na Račni gori — Kokrcu ter še uspešnejši napad na municijsko skladišče v Bezuljaku so že prve zmage hrabrega komandirja. V začetku januarja 1942 je v smelem jurišu z manjšo skupino partizanov potolkel 8 sovražnikovih vojakov. V akciji, ki jo je vodil na Verd, pa je bilo uničenih okoli 60 Italijanov.

Kmalu po napadu na Verd je bil imenovan za komandanta novoustanovljenega Notranjskega odreda. Na tem položaju je bil vse do maja 1942, ko je bil imenovan za komandanta III. grupe odredov, ki je vodila uspešne borbe na sektorju Barje—Pijava gorica in pri Ribnici. Kot komandant in neustrašeni borec pa se je izkazal še v času italijanske ofenzive pri Sodražici in Mačkovcu.

Po italijanski ofenzivi in reorganizaciji partizanskih enot, oziroma grup je bil imenovan za komandanta Loškega odreda. S to enoto je vodil uspešne bitke proti belogardistom, sodeloval pa je tudi s hrvatskimi partizani pri akcijah v Gorskem Kotaru.

V oktobru 1942 pa je prepešačil čez bivšo jugoslovansko-italijansko mejo 90 borcev in tako uspešno začel organizirati partizanske enote na Primorskem. S svojo veliko aktivnostjo je tu teren zelo poživil in omogočil pospešen razvoj partizanskih čet. Tako sta bila že v februarju ustanovljena Severno in Južnoprimorski odred. V tem času je bila ustanovljena še Alpska cona, katere komandant je postal Mirko Bračič.

Po kapitulaciji Italije je bil imenovan za komandanta novoustanovljene XVIII. divizije, ki je uspešno napadala belogardistično postojanko Sočevo, plavogardistične utrdbe v Grčaricah, razorožila italijansko divizijo v Ribnici, napadla Turjak, rušila belogardistične postojanke na Notranjskem, vključno z Ilirsko Bistrico.

Med nemško ofenzivo je vodil borbe na Notranjskem, v Gorskem Kotaru in na Kočevskem. Po ofenzivi pa je bil na čelu divizije pri likvidaciji belogardističnih postojank v Grahovem, Velikih Laščah in Kočevju, kjer je junaško padel v jurišu čez most na nemško topništvo.

* * *

Mnogi gorenjski partizani iz leta 1941-1942 se spominjajo narodnega heroja Stefana, ko je obiskoval gorenjske vasi, organiziral osvobodilno gibanje in partijsko organizacijo. Kdorkoli je prišel v stik s prvim sekretarjem pokrajinskega komiteja na Gorenjskem, je čutil v njem predanega revolucionarja, najboljšega komunista, človeka, ki je posvetil vse svoje življenje boju za pravice delovnega človeka.

Lojze Kebe se je že v stari Jugoslaviji prekalil v vzornega revolucionarja. Kot ključavničarski delavec je delal nekaj časa pri Titanu v Kamniku, kot komunista pa so ga odpustili in desetletje pred drugo svetovno vojno je delal pri «Seti» v Tacnu pri St. Vidu.

Leta 1936 je bila v vsej Sloveniji velika tekstilna stavka. Lojze Kebe je bil med organizatorji te stavke, ki je jasno pokazala kako močan je delavski razred, če se strnjeno bori za svoje pravice. Potem ga srečujemo na raznih partijskih dolžnostih. Med drugim je bil član rajonskega komiteja na Ježici, leta 1941 pa na znani partijski konferenci za celo Slovenijo v Ljubljani.

Po vdoru fašistov je bil poslan na Gorenjsko, kjer se je takoj z vso njemu prirojeno vestnostjo lotil organiziranja Partije in Osvobodilne fronte. Z Jožetom Grgičem in Stanetom Žagarjem je bil pionir partizanstva na Gorenjskem in prav tem trem gre zasluga, da je osvobodilno gibanje na Gorenjskem leta 1941 tako razplamtelo.

Kot politični delavec je Lojze Kebe sodeloval v vseh težkih bojih, katere so bili gorenjski partizani proti Nemcem, ki so hoteli s silno premočjo uničiti naraščajoče osvobodilno gibanje. Od spomladi 1942. leta je bil Kebe politkomisar prve grupe odredov in z njo šel skozi mnogo slavnih bitk. 16. oktobra 1942 je fašistična krogla pretrgala življenje temu predanemu revolucionarju, komunistu in gorenjskemu partizanu.

* * *

Narodni heroj Jože Gregorčič se je rodil 1903. leta v Opatiji. Od 1918. leta pa je delal v jeseniški železarni in v delavskih organizacijah. Leta 1937 je odšel kot prostovoljec v Spanijo, kjer je bil najprej borec v bataljonu «Dimitrov», pozneje pa komisar tega bataljona. S svojim junaštvom in zaradi drugih vojaških sposobnosti si je pridobil čin oficirja španske republikanske vojske. V Španiji je sodeloval v borbah pri Madridu na aragonskem bojišču, Estramaduri, Teruelu, v Saragusi in Kataloniji. Leta 1940. pa se je po nalogu Partije vrnil v Jugoslavijo in takoj nadaljeval s političnim delom na Jesenicah.

Ko so nemški okupatorji zasedli Gorenjsko, je Jože Gregorčič na čelu jeseniških kovinarjev vodil v najglobjli ilegalnosti boj proti okupatorju. Kakor hitro pa sta Partija in Fronta izdali poziv za vstopanje v partizanske čete, je bil Jože Gregorčič znova med prvimi, ki so se odzvali klicu borbe za svobodo. Skupno z narodnima herojema Stanetom Žagarjem in Lojzetom Kebetom je organiziral oboroženo vstajo na Gorenjskem.

V juliju 1941. je že ustanovil prvo partizansko četo na Gorenjskem, ki ji je tudi sam poveljeval. Ta četa je pozneje naraščala v bataljon, odred in končno v grupo odredov. Tako je bil Gregorčič v tem času komandir Cankarjeve čete, komandant Gorenjskega bataljona, komandant odreda nato načelnik štaba grupe odredov za Gorenjsko in po smrti Staneta Žagarja v aprilu 1942. leta komandant I. grupe odredov.

Kot sposoben vojaški voditelj je sam vodil vse večje akcije partizanskih enot na Gorenjskem. Posebno se je še odlikoval v borbah na Partizanskem vrhu, v Poljanah, v Dražgošah

in v veliki nemški ofenzivi na gorenjske partizane, v kateri je 9. septembra 1942. leta tudi padel.

* * *

Narodni heroj Franc Ravbar-Vitez se je rodil 4. avgusta 1913. v Vrhpolju pri Repentaboru. Po poklicu je bil delavec strugar. V vrste pristašev naprednega gibanja se je vključil že 1932. leta. Član okrožnega komiteja KP v Ljubljani pa je postal 1939. leta. Po kapitulaciji Jugoslavije, ko se je moral umakniti v ilegalo, mu je Partija poverila odgovorno nalogo: organizirati varnostno službo v okviru splošne oborožene borbe v Ljubljani in okolici. To nalogo je izvršil z vsem čutom odgovornosti in je ena izmed njegovih velikih zaslug tudi ta, da je varnostno obveščevalna služba (VOS) postala oborožena pest Partije in Osvobodilne fronte v borbi proti okupartorju in domačim izdajalcem.

Odloke izvršnega odbora Fronte o preiskavah, aretacijah, zaslišavanju in in justifikaciji sovražnikov slovenskega ljudstva, nadalje o razoroževanju okupatorja ter reševanje iz zaporov in bolnišnic borcev za svobodo, vse to je izvrševala varnostna obveščevalna služba pod vodstvom tovariša Ravbarja. Pri vsem tem pa je vodil in vzgajal mlade kadre, jim dajal svetel vzgled s svojo skromnostjo; zato so ob njem rastli neustrašeni borci.

V maju 1942. leta je Partija poverila tovarišu Ravbarju novo nalogo, zaradi katere je moral zapustiti Ljubljano. Pri tem pa so ga Italijani aretirali in poslali v taborišče v Gonars. Toda tu ni dolgo ostal. Z nekaterimi tovariši, med njimi je bil tudi tovariš Boris Kraigher, se mu je posrečilo uiti iz taborišča.

Kmalu nato pa je bil po nalogu CK KPS imenovan za komisarja gorenjske cone NOV in POS. Dne 14. januarja 1943. leta se je po izdajstvu v herojski borbi z gestapovci prebil skozi sovražnikov obroč. Kljub temu, da je bil hudo ranjen, je uničeval do zadnjega strela fašistične osvajalce. Toda gestapovci so v še bolj strnjenem obroču še enkrat napadli. Ko je tovariš Ravbar uvidel, da se hudo ranjen ne more vdrugič prebiti skozi sovražnikove vrste, si je z zadnjim strelom vzel svoje življenje.

* * *

Stane Žagar je bil rojen 19. februarja 1896 v Žagi pri Bovcu. Že prva leta stare Jugoslavije se je uvrstil med revolucionarje in leta 1931 je postal član Komunistične partije. Od leta 1937 je bil član Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije. Ob vdoru fašistov v našo domovino je bil v Ljubljani, od koder ga je Centralni komite poslal kot partijskega instruktorja na Gorenjsko. Z njegovim prihodom na Gorenjsko se je tu razživelo partizansko gibanje in uspehi gorenjskega partizanstva v prvih letih so v precejšnji meri njegova zasluga. Tov. Žagar je nenehno delal na tem, da so bile iz razdrobljenih partizanskih skupin ustanovljene prve večje oborožene partizanske enote. Že avgusta 1941 je bil na Jelovici ustanovljen bataljon in še isti mesec je bataljon bil najtežje obrambne boje. Stane Žagar je odšel za nekaj časa na Dolenjsko, decembra 1941 pa se je vrnil in skupno z Jožetom Gregorčičem in

Lojzetom Kebetom stopil na čelo gorenjskega ljudskega odpora. Boji v Selški dolini, boji proti Nemcem, ki so hoteli izseliti Selško in Poljansko dolino, junaški boj pri Dražgošah, in nešteti manjši spopadi z nemškimi četami govore o Žagarjevi sposobnosti in predanosti do svojega ljudstva.

27. februarja 1942 se je hotel prebiti skozi nemški obroč na planici nad Crngrobom v Škofji Loki, kjer je bil ranjen in je hudim ranam podlegel. Gorenjska je z njim izgubila enega svojih najboljših organizatorjev vstaje. Partija pa enega svojih najboljših članov.

Vas

NEDELJSKA ČRTICA

(Nadaljevanje s 4. strani)

Tisti večer je hotel tolažiti sebe in druge. Zopet je govoril o sebi in o svojih nekdanjih idealih. Končal pa je z mogočnim poudarkom, da, kljub temu še ni obupal, da je še vedno idealist, da se bo še naprej boril za napredno in kmetsko misel.

«Živel Matija Gubec!»

Tako je zmeraj končal.

Iz oči pa mu je kanila preko usten grenka solza v kupico, ki jo je nagnil k ustom.

III

O polnoči, ob uri duhov, pa se je zgodilo nekaj strašnega.

V sobo je stopil vesel, pijan Matjaž, poštarjev hlapec.

«Ali že veste?»

«Kaj?»

Iz vseh se je režalo tisoče vprašajev.

«Magdičeva Micika je — noseča. Z žandarjem Murkom...»

Hlapec se je kar noro smejal. In zasmejali so se vsi. Zakaj to je bila zanje politična trofeja, kakor je vzkliknil nadučitelj.

Magdič je želardek-zidarček, ki si pri tujih ljudeh mora služiti kruha. Pri župniku, pri debeli Franci; tudi pri drugih. Je veren, cerkven mož, ki celo včasih pomaga mežnarju. In njegova hčerka Micika, lepa, mlada, rdeča kot jabolko, je Orlica, Marijina družbenica. Skratka dekle, na katerega so bili ponosni vsi, ki se drže župniku za rep in štolo.

Gospod župnik so ji celo večkrat polaskali.

«Pridno dekle!».

In niso ji delali krivice. Zakaj Micika je pridno hodila v cerkev. K spovedi in k obhajilu je hodila vsak teden, pela je na koru in doma je materi pridno pomagala.

Osemnajst let ima. Moj bog, osemnajst let, v licih pa zdravje, ustnice kot Madona na stranskem oltarju, in oči, oj, lepe, modre oči!

Sosedi so orožniške postaje. Samo čez cesto stopiš pa si pri Magdičevih ali pa pri žandarjih.

Murko je mlad orožnik. Iz Prekmurja je doma. Preveč otrok je bilo v hiši in zapisal se je med žandarje. Ni tak kot so drugi. Vodja se celo pritožuje, da je premalo energičen, premalo oster, zlasti zadnje čase. Zakaj?

Čez cesto sta se spoznala. Takoj, ko je prišel v vas. Gledal je skozi okno, preko ceste. Sam je bil doma. Ostala dva sta bila v službi. Pa sta se pogledala z Miciko, ki je ob cesti, ob jarku travo žela...

«No Micika, pazi, da se ne vrežeš...»

«O, ne, ne bom se ne... Samo ne glejte me tako zapeljivo...»

Micika je bila zgovorna, zakaj večkrat je že nastopila na domačem odru. Jeziček ji je tekel gladko. Oba sta mlada, vedra, zakaj bi se ne imela rada? Oče Magdič je vedel za to. Ni rekel ničesar.

«Preskrbljena bi bila. Fant je priden...» Fant mu je bil všeč. Nihče ni mogel reči nič slabega o njem. Hodil je v cerkev, prihajal je na njihove prireditve. Zakaj se ne bi ljubila z Miciko?

... Nekega nedeljskega popoldneva, ko sta se vračala iz sosednje župnije, kjer je bilo žegnanje in veselica, pri kateri je sodelovala tudi Micika, se je zgodilo. Kakor se to zgodi večkrat, mnogokrat. Ljubila sta se. Besede so bile premalo, da bi si razodela tisto, kar sta čutila v srcu. In v mehki, poletni travi, med potjo domov, ko sta se ločila od drugih, sta se vzela. Tam na tisti trati, ne daleč od njenega doma. Brez očetovega in župnikovega blagoslova.

Joj, joj, in sedaj?

Župnik se dere, očeta oštevа, dekle pa joče in žandar je žalosten. Ali ni to klavrno zanj? Vsa vas se smeje... Nadučitelj se smeje, učitelj se smeje, poštar se smeje. Vsi propali kandidatje zadnjih volitev se smejejo. Učitelj je dal celo v liberalen časopis.

«Dika naših Orlic, Micika M. bo zibala...» Tako je bilo napisano sredi dopisa v časopisu.

Že dva dopisa sta poročala o tem, zakaj za politiko je treba vse izrabiti. Saj tako je rekel pred volitvami tudi gospod župnik.

«Sicer ne zmagamo!»

Micika jim je kot nož iz zasede. Naprednjaki so se zopet združili, četudi so se tisti večer po volitvah sprli. Sedaj se enotno smejejo, govorijo in pripovedujejo o pobožni Miciki in o plahem prekmurskem žandarju, ki je napravil otroka.

Celo gospa Franca je oštela očeta Magdiča, zakaj tako slabo pazi na hčer. Vsak večer se vrača Magdič jezen domov. Vsega je že sit. Zadnjič jo je pretepel. Jokala je vso noč. Ne upa si več na dan. Sram jo je. Zakaj oče je prinesel tisti časopis, v katerem je bilo vse natiskano.

Joj, kaka sramota! In gospod župnik so hudi, hudo hudi! In gospa Franca! Tisti brezverci pa se smejejo! Vsem se smejejo! Tako sramoto si napravila, Micika!

Uboga Micika...

Žandar Murko je zbit. Tovariša se norčujeta iz njega. Pri plači mu bodo odslej odtegovali za otroka, sta dejala. Še manj bo prejemal kot zdaj. Kako bo to? In v časopisu je bila začetna črka njegovega imena! Morda ga bodo celo prestavili. In kaj bo potlej? Nič več si ne upata shajati se z Miciko... Ljubezen jima ubijajo. Ali bosta vzdržala?

IV.

Popoldne sem bil pri sosedovih. V hlevu, k hlapcu Matjažu sem stopil. Dobra znanca sva. Veliko zna pripovedovati. Sicer ima komaj šestindvajset let in dekleta ima čez mero rad.

Praznik je bil včeraj, Štefanovo. Zato je bil doma. Ko sem vstopil, je napol ležal na postelji in pisal. Debelo desko je vzel za podlogo. Skril je pisanje, ko sem stopil k njemu.

«Ne boj se! Ne bom ti vzel.»

Vedno mi je rad pokazal, kadar je kaj pisal. Včasih sem mu celo moral pomagati. Pregovoril sem ga, da mi je razglednico pokazal. Bila je ena izmed tistih, ki jih trgovci prodajajo s skrivnostno zaupnostjo, zakaj debele stvari so upodobljene na njih. Ženske, ki imajo na ustnicah ključavnico, brezsramne idile pri kopanju, burke na dirkah. Za vse prilike dobiš take karte. Matjaž jo je kupil, da piše za novo leto.

«Komu?»

Dolgo ni hotel povedati. Pokazal je samo, kar je napisal. Z okorno roko je bilo načrkano:

Oh, prekleta lubezen,
preklela jo bom,
še nisem začela,
pa zibala bom.
Te pozdravla Tvoja prijatelica
bog živi

Podpis je bil nečitljiv.

Ali pišeš Miciki?»

Smejal se je.

Pravijo, da je tudi on stikal za njo. Pa ga ni hotela, ker ne hodi redno k maši. Vsaj tako pravijo. Zato ji je pisal tisto razglednico za novo leto. Noseča ženska je bila naslikana na njej in avstrijski soldat, ki ji dolg nos kaže.

V.

Domov sem se vračal po ovinkih. Kakor, da me duši, sem si želel svežega zraka. Tema je že bila. Zašel sem med njive in sem se po trati napotil navkreber. Pot vodi mimo želarja Magdiča in žandarmerijske postaje. Tista nesrečna pot.

Ko sem bil že v neposredni bližini, sem zagledal dvoje temnih postav.

Micika in žandar.

Rad bi bil obrnil korak, zakaj z žandarjem in Miciko se poznam. Zlasti z njim. Ugaja mi, ker je mlad in zdrav. Večkrat me je vpraševal, kaj vse sem videl po svetu. Tako strumno pozdravi, čeprav mu sicer žandarstvo nič ne pristaja. Večkrat mi je zaupal kakšno stvar, o kateri bi bil moral molčati.

Preblizu sem že bil. Nisem mogel več nazaj. Mislila bi, da se ju ogibljem — grešnika. Zato sem šel dalje. Pozdravili smo se. Celo v roko smo si segli. Tako mimogrede. Vsem nam je bilo nerodno. Težko. Svoja pota hodim. Bližja so zdaj njima, kakor onim od te in druge strani. Zdaj smo trije izobčenci. Meni zamerjajo, ker se posmehujem njih visoki politiki, njima, ker sta jim tudi po svoje skazila.

«Ali ste že prišli na počitnice?»

«Že».

Kaj bi še govorili?

«Letos imamo hud mraz», je dejal on, jaz pa sem stopil že korak naprej. Iskal sem toplo besedo, a je nisem našel.

«Da, hud mraz. Lahko noč!»

Za mano je še priletelo rahlo, kakor da je bilo iztrgano iz trpeče duše:

«Pa srečno in veselo novo leto!»

Ustavil sem se in obrnil.

«Hvala! Ravno tako».

Micika je zaihtela. Stala sta vsak k sebi. Med nju so se zagvozdili tuji ljudje. Ali bosta zdržala? Sel sem.

Pod nogami je škripal sneg. Stopil sem naglo proti domu. Mrazilo me je v obraz.

In v dušo...

TOMO BREJC

Saševa smrt

2.

Pač pa sem postajal jaz vedno bolj nemiren. Pred očmi mi je le bdela Saševa ocena domačega hlapca. Kakšen človek je to?

Rahlo sem prebudil Sašo in mu omenil škripanje vrat. Takoj se je dvignil, zagrabil svoj parabelum in po prstih odšel v hlev, od koder se je že po nekaj minutah vrnil.

«Hlapca ni v hlevu. Uro hoda od tukaj je postaja fašistične gozdne milice in karabinjerjev. Kaj pa, če je kaj zavohal in naju odšel naznanit?»

Po kratkem razmišljanju sva se odločila, da greva naprej v Javornik. Saša je menil, da sicer neposredne nevarnosti še ni, kajti tudi če sva izdana, fašistov pred jutrom ne bo. Vendar sva se dvignila in začela lesti v hrib.

Hodila sva počasi, kake tri četrt ure, potem se je Saša ustavil. «Ti ne moreš več hoditi, si preveč utrujen. Poleg tega na vrhu vleče stalno mrzel veter, midva pa se nimava s čim pokriti. Na to mesto, kjer sva sedaj, ne verujem, da bi prišli — fašistične patrole gredo navadno okoli po cesti.»

Stisnila sva se v mali globeli na kupu posušene hoste. Mene je premagala utrujenost, da sem zadremal, vkljub hladu in bolečini na nogi.

Predramil me je Saša. Bil je že svetel dan. Čepel je za kupom drobne hoste in napeto zrl v dolino.

Slišati je bilo glasove oddaljenega pasjega laježa. Saša je pokazal s prstom na hišo v dolini. «Ali vidiš tiste črne pike? To so fašisti.» Pogledal sem v tej smeri. Res je bilo opaziti okrog hiše premikajoče se pike. Saša jih je naštel okrog trideset.

Bilo je nama jasno, kaj se je zgodilo...

* * *

Menda sva bila tretjo noč na poti, ko se je Saša sredi gozda naenkrat ustavil:

«Rekel si mi, naj ti povem, kadar bova na bivši jugoslovansko-italijanski meji. Zdaj sva tu. Na tem mestu, kjer sedaj stojiva, je že Slovensko Primorje.»

Tako mi je bilo pri srcu, da bi pokleknil in poljubil to trpečo zemljo. Obenem me je spreletelo čustvo zadovoljnosti. Osemnajst let je minilo, kar sem zapustil svojo ožjo domovino in prav tako sredi noči visoko v cerkljanskih gorah prestopil mejo ter odšel v svet. Zdaj v teh odločujočih dneh se vračam, da bi ji po svojih skromnih močeh pripomogel k tako vroče zaželeni osvoboditvi.

Tisti dan sva napravila najdaljši marš. Izmučena in lačna sva se ustavila okrog petih popoldne v malem borovem gozdiču tik nad vasjo Dolga Poljana v Vipavski dolini in čakala, da nastopi mrak, da bi mogla neopaženo v vas. Začela sva se razgovarjati, da bi hitreje minil čas do večera. Tega razgovora se še delno spominjam zato, ker mi je odkrival plemenit in borben značaj tega zavednega delavca-revolucionarja.

Saša je imel zelo lep in pravilen odnos do starejših članov partije. Obenem pa je hotel vse izvedeti, da bi se oborožil tudi z izkušnjami drugih. Bil je mlad in zelo nadarjen. Najin razgovor se je sukal okoli ilegalnega političnega dela in z njim povezanih nevarnosti, ter ravnanja v primeru aretacije.

«Če mene dobijo v roke, ne bodo izvedeli ničesar, tudi če me ubijejo. Partija bo lahko še po moji smrti ponosna na mene.» Poiskal sem njegovo roko in mu jo krepko stisnil.

Potem se je zmračilo. Še ni minila ura sva že sedela v kuhinji pri njegovem sorodniku. Na kot sneg belem lesenem pladnju se je pred nama košatila vabljiva visoka in rumena polenta. Občudovala sva jo, gospodar pa je v šali rekel, da se mora prava polenta tresti, kakor bi bila «božjastna». No, ta nekoliko krepka primerjava ni motila najinega teka.

Na mizi je poleg polente stala steklenica zlatega vipavca.

Hej, kako sva planila po teh dobrotah! Vlažnih oči so dobri domačini opazovali, kako je vse, kar je bilo na mizi, z bliskovito naglico zginilo v najinih želodcih. Mogla sva jim brati z obraza, kako odkritosrčno so bili veseli, da so nama lahko postregli.

O, to dobro in zavedno vipavsko ljudstvo!

* * *

V Slovenskem Primorju je bil razvoj narodnoosvobodilnega gibanja v polnem razmahu. Gnani od neizmernega hrepenenja po svobodi so ljudje v sebi premagovali strah pred svojimi okrutnimi oboroženimi tlačitelji in izpolnjevali vse direktive vodstva OF s tako natančnostjo, da je bilo veselje. Ponoči so oživele vse skrivne poti in steze. Po njih so — čeprav utrujeni od dnevnega garanja in poletne vročine — odhajali ljudje na sestanke ob točno določeni uri, poročali o svojem delu in se vračali z novimi nalogami. Množilo se je število partizanov, vedno bolj pogoste in uspešne so bile njihove akcije. Julija 1942. smo iz treh partizanskih čet — kraške, tolminske in vipavske — v gozdu nad Vitovljami ustanovili prvi primorski partizanski bataljon «Simona Gregorčiča», toda že ob ustanovitvi bataljona nam je bilo jasno, da je treba takoj misliti na ustanovitev brigade, ker so bile čete in s tem seveda tudi bataljon, že preštevilne, kar je oviralo elastičnost in gibčnost v njihovem manevriranju. Poleg tega je vsakodnevno, naglo rastel dotok novih partizanov.

Posebno aktivna je bila mladina.

Pokojni Velušček Tone, Kumar Andrej — očka, Saša in jaz ter številni drugi domačini — aktivisti OF — smo imeli polne roke dela. Saša je bil zadolžen predvsem za organizacijo in delovanje partizanskih edinic. V tem času sem ga spoznal še z neke druge nekoliko negativne strani. Včasih je prišel na sedež organizacije mračen in redkobeseden. Takoj sem vedel, da ga nekaj teži, bodisi da neka akcija ni uspela ali pa ga je skrbela izvedba kakšne bolj komplicirane naloge. Ta mračnost in redkobesednost sta se pojavljali pri mlajših vodilnih tovariših za časa narodnoosvobodilne barbe, katerim sistem kolektivnega vodstva še ni bil dovolj jasen in razumljiv, zaradi česar so se obotavljali priti z eventualno kritiko in predlogi na dan, temveč so vse preveč razglabljali problematiko sami v svoji notranjosti. Takoj, čim sem to opazil pri Saši, sem sklenil, da se ob prvi podobni priliki z njim odkritosrčno pomenim. Ni bilo treba dolgo čakati. Taborili smo nekje nad Rihemberkom, ko se je neko jutro vrnil v četo mračen in zaskrbljen. Opazoval sam ga vse dopoldne in bil prepričan, da ga spet nekaj teži. Po kosilu sem ga poklical.

Sedela sva na mestu, od koder je bil krasen razgled na vso Vipavsko dolino. Ležala je pred nama nedopovedljivo lepa, obsijana od opoldanskega sonca.

Položil sem mu roko na ramo.

Tebe spet nekaj teži, prav dobro vem. Povej, kaj imaš na srcu in ne muči se sam. Morda ti bom lahko dal dober in pravilen nasvet. Če je stvar težja in ne bom vedel, bomo o tem razpravljali na Pokrajinskem odboru OF. Če tudi tam ne bomo mogli najti odgovarjajočo rešitev bomo vprašali Glavni štab, ako zadeva ni preveč nujna. Saj imamo vrhovno vodstvo za zadeve, v katerih se sami ne moremo znajti.»

Pogledal me je z motnimi očmi, iz katerih je odsevala tiha žalost. Toda še vedno se je obotavljal. Trajalo je nekaj časa predno sem ga pripravil do tega, da je spregovoril.

(Nadaljevanje sledi)

TRGOVINA
Trst, Ul. G. Vasari 10
OGLEJTE si naše izložbe!
Dospela nam je nova pošiljka spomladanskih čevljev za ženske in moške
TREVISANI

TVRDKA IMPORT - EXPORT
CITRUS
LASTNIK ALEKSANDER GOLJEVŠČEK
TRST - UL. TORREBIANCA 27 TELEFON 2-44-67
posreduje najhitreje pošiljanje darilnih paketov ameriških rojakov v domovino. Zahtevajte pojasnila

Krasna darila po ugodnih cenah naprodaj v paviljonu „DOM" v kopališču Sv. Nikolaj

Prvi proizvajalec tekočih plinov.

Ob 15. obletnici velikih uspehov poklanja tvrdka "LIQUIGAS„d.d. brezplačno 100.000 novim naročnikom prvo posodo z 10 kg vsebine.
Za informacije obrnite se na tvrdko HISTRIA
TRST - Ul. M. D'Azeglio, 12
in na njene razprodajalce v Trstu in na Goriškem.

M. Švab Soave
VIA SAN GIUSTO 16 TEL 93609

Projektiranje in montaža centralnih kurjav, sanitarnih naprav ter kleparstvo

Kopalna sezona
PALACE HOTEL PORTOROŽ
Vse udobje - tekoča voda v sobah - dvorana za razne zabave - park - zmerne cene - odlična postrežba
HOTEL „PALACE" Lit. 1650-2000
HOTEL „CENTRAL" Lit. 1200-1400
HOTEL „HELIOS" Lit. 1200-1400
VOŽNJA IZ TRSTA V UDOBNIH AVTOPULMANIH
ZA MOREBITNA POJASNILA SE OBRNITE NA
ADRIA EXPRESS, TRST, Ul. F. Severo, tel. 29-243

ŠPORTNA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

22. JULIJA 1951

VREME Današnja vremenska napoved napoveduje za dopoldne jasno in lepo vreme, v popoldanskih urah pa so mogoče pooblačitve. Poslabšanje vremena pa bo v ponedeljek in torek. Danes se bo toplota nekaj dvignila.

RADIO Današnje najvažnejše oddaje: **Jug. cona Trsta:** 9.00 Grieg: Klavirski koncert; 21.00 Glasba z filmov in lahka glasba. **Slovenija:** 12.00 Lahek opoldanski koncert; 18.40 Naši solisti in ansambli pojo slovenske narodne pesmi. **Trst II.:** 14.30 Popoldan v operi; 22.00 Sostakovič: Simfonija št 1 op. 10. **Trst I.:** 11.30 Slavni solisti; 22.50 Lahka glasba.

Počitek z mislijo na bližnje gore

Nekateri imajo Bartalija še vedno za favorita, drugi pravijo, da niti Coppi ni izločen?!

MONTPELLIER, 21. — Jutrišnji hrib Ventoux nam Geminiani in Lazarides, ki ga poznata iz prejšnjih dirk, opisujeta v najbolj črnih barvah. Morda je res, morda je to le manever, ki bi imel svoje zasluge pri zlomu Kobleta. Eno je res in se ne more zanikati: vroče je tako, da se poti še Afrikanec Zaaf, 1900 metrov pa je in ostane 1900 metrov.

Pa smo zopet tam! Kdo in kaj ima še upanja na zmago. Ponovno nas je zajelo z vso svojo intenzivnostjo debatiranje o tem. Nekateri imajo Bartalija še vedno za najnevarnejšega nasprotnika Kobletu. «Glejte, kako je mladeniški, kaj bo njemu 18 minut itd», pravijo. A vendar mislimo, da more biti v človeku dobršna porcija navdušenja za nekoga, da lahko tako govori. So pa celo nekateri, ki niti astronomskega zaostanka Coppija nimajo za nepopravljivega. Tu se neha vse. Resda je Coppi danes popolnoma dober, da, lahko rečemo, da je njegova morala celo višja kot pred dnevi, a največ, kar bo lahko storil letos, bo lepa figura na kakšni etapi. Sedaj nima več kaj braniti, lažje se bo torej spuščal v avanture. Sveto je Fausto tudi obljubil, da bo pomagal Bartaliju.

Francozi še niso izgubili upanja. Vedo sicer, da je Koblet v hribih boljši od njihovih, a francoski adut je en sam: Koblet nima svojega moštva. Sam se mora boriti proti petdesetim. Na skrivnem pa upajo še na koalicijo z Italijani.

Že jutrišnja etapa bo še bolj očistila trg. Po njej bo do Pariza samo še sedem etap. Za Kobleta, ki je današnji prosti dan užival ob morju velja: Bliže Parizu, bliže zmagi.

JACQUES COPAIN

DAVISOV POKAL

ZDA - Japonska 2:0

LOUISVILLE, 21. — Danes bodo nastopile dvojice v tekmovanju za Davisov pokal med Japonsko in Ameriko. V včerajšnjih igrah posamezníkov sta oba Amerikanca zmagala. Dick Savitt je porazil Fumitero Nakano s 7:5, 6:3, 6:2, Herb Flam pa Jira Kimamaruja s 7:5, 6:0, 7:5. Nepremagljiva dvojica Trabert - Talbert verjetno ne bo imela prehude ovire v današnjih nasprotnikih. Polfinale med ZDA in Meksikom bodo igrali od 3. do 5. avgusta v bližini New Yorka in to po želji Meksikancev, ki raje igrajo v tujini kot doma.

Uspeh Branoviča in Petroviča

DUNAJ, 21. — Jugoslovanska teniška igralca Milan Branovič in Vladislav Petrovič sta se plasirala v polfinale mednarodnega turnirja v Kitzbuechlu. Branovič je premagal najprej rojaka Nikoliča, v četrtfinalu pa še Briksija (tudi Jugoslavija). Petrovič je porazil Avstrijca Immerhofferja potem pa Jugoslovana Laszlo. V polfinalu bo Branovič igral proti Redlu, Petrovič pa s Huberjem. Dvojica Laszlo - Petrovič se je plasirala v finale.

HOKEJ NA KOLEŠČKIH

Triestina-Novara 8-4

Ob rekordnem številu gledalcev (preko 2.000) je domača Triestina premagala v odločilni tekmi, za razdelitev mest v zgornji polovici lestvice, lanskoletnega italijanskega prvaka Novaro z rezultatom 8:4 (1:2, 3:1, 4:1).

Začetek živahen. Gostje kažejo večjo prisebnost pred vrati in v deveti minuti pridejo po Monfrinottiju v vodstvo. Veselje v hiši prvakov ni dolgo; štiri minute kasneje Bertuzzi III po duhoviti kombinaciji s Poserjem prisebno izenači. V protinapadu Novara realizira še en gol (Monfrinotti). S tem rezultatom gredo na počitek.

V drugem delu igre je sprva kazalo, da bodo domačini zapustili igrišče visoko poraženi. Menegotti je zopet povišal na 3:1. Potem pa se je v sredini polčasa Novari zataknilo. Akcije niso bile več tako čiste in celo odlični Panagini je vse redkeje prehajal pred nasprotnikov gol. Triestina je ob huronskem navdušenju prisotnih najprej izenačila (9., 12. in 13. minuti, dvakrat Brezigar in Poser) in prešla potem v vodstvo, ki ga je trdno držala in krepko večala do konca. Tretji del igre je bil tržaški monolog. Igrali so med seboj in ko se jim je zdelo, da so zvabili na svojo stran zadosti nasprotnikov, so z dvema, tremi potezami pohiteli pred vrata gostov in jih tudi marsikdaj odklenili. Za kroniko: v tem delu so goli za Triestino padli v 11., 18., 19. in 19. minuti. V peti minuti je Novara realizirala zadnjič.

Tekma je bila živahna, pobarvana včasih z dobro tehniko.

***

HELSINKI, 21. — Tudi Jugoslavija se je službeno prijavila na olimpijske igre v Helsinkih.

***

KAMDEN, 21. — Menažer svetovnega prvaka Joa Walcotta je dejal, da je prejel od menažerja Joa Louisa predlog za match, ki naj bi zmagovalcu dal naslov prvaka.

Pred zadnjim dejanjem

RIO DE JANEIRO, 21. — Na stadionu Maracana bo jutri odločilna tekma «Turnirja prvakov» med Juventusem in Palmeirasom. Italijani imajo nekaj igralcev poškodovanih; tako verjetno ne bo igral Piccinini, v zadnjem trenutku pa bo razvidno, kako je z Bertuccellijem.

Dosedanji inkaso turnirja je 17,200 tisoč kruzeiros in je preko. računi izdatke za cele 3 milijone. Dobiček bo razdeljen med moštva takole: Olympique, Crvena zvezda, Nacional in Sporting 600.000 kruzeiros, Austria in Vasco de Gama po en milijon. Palmeiras in Juventus: 1,400.000 poleg tega pa še odstotke od jutrišnjega dobička.

Marjan Kozina: Simfonija. 11.00 Naši zbori pojo pesmi borbe in dela. 12.00 Lahek opoldanski koncert. 12.40 Zabavna glasba. 13.45 Želeli ste - poslušajte! 15.15 Lahka zabavna orkestralna in solistična glasba. 16.20 Plesi raznih narodov. 16.50 Kmetijski nasveti. 17.00 Iz zakladnice pozabljenih partizanskih melodij. 17.50 Pojo naši najboljši amaterski zbori. 18.40 Naši solisti in ansambli pojo slovenske narodne pesmi. 20.45 Naši umetniki - partizani pred mikrofonom. 21.30 Slovenska zabavna glasba. 22.30 Za ples. 23.30 Za ples in razvedrilo.

TRST II.

8.00 Jutranja glasba. 8.45 Vesela glasba. 9.00 Kmetijska oddaja. 9,30 Lahka glasba. 11.15 Novak: Balade trio op. 27. 11.30 Aktualnosti. 11.45 Slovenski narodni motivi. 12.00 Operni duetí. Polke in vački. 13.00 Glasba po željah. 14.30 Popoldan v operi. 15.30 Lahka glasba. 16.00 Promenadni koncert. 16.30 Znani pianisti. 17.00 To, kar vsakdo rad posluša. 18.00 Plesna glasba. 18.30 Priljubljene operetne melodije. 19.00 Dvorak: Koncert za violincelo in orkester. 19.33 Nekaj valčkov. 20.00 Priljubljene slovanske melodije. 20.35 Pestra glasba. 21.30 Južno ameriški motivi. 22.00 Sostakovič: Simfonija št. 1., opus 10. 22.27 Zabavna in plesna glasba. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I

10.20 Lahka glasba in pesmi. 11.10 Karakteristični kompleksi. 11.30 Slavni solisti. 11.30 Ritmi latinske Amerike. 12.10 Vaš spored. 13.25 Orkester pesmi. 14.00 Ritmi na klavir. 15.00 Valčki. 15.30 Stare pesmi. 16.00 Operetna glasba. 16.30 Melodičen orkester. 18.00 Plesna glasba. 18.40 Orkester A. Brigade. 19.26 Glasba iz filmov. 21.03 Donizettijeva opera «Hči regimenta». 22.50 Lahka glasba. 23.20 Plesna glasba.

KINO

V TRSTU

Rossetti. Zaprto zaradi poletnega odmora.
Excelsior. 16.30: «Razkošna križarka», G. Brent, J. Powell.
Nazionale. 16.30: «Izgnanec» M. Toren, J. Chandler.
Fenice. 16.30: «Neprijemljivi Skot» B. Williams.
Filodrammatico. 16.30: «Gozdni velikan» J. Hall, J. Vincent.
Arcobaleno. 15.00: «Kajrski Road» Camelia, E. Portman, L. Harvey.
Astra Rojan. 16.30: «Nocoj stavka» C. Croccolo in Riento.
Alabarda. 15.00: «Tulsa zemlja ognja» S. Hayward, R. Preston.
Azzurro. 14.30 «Lep plen» J. De Carlo, S. Brady, J. Russell.
Garibaldi. 15.00 «Po bitki pri Waterlooju» J. Wayne, V. Robson, P. Dorn, O. Hardy.
Ideale. 16.30: «Vrni se domov Lassi» G. Peck, R. Mc Dowall.
Impero. 15.30: «Zvezda na nebu» J. Cooper, B. Granville, A. Menyou.
Viale. 14.30: «Izzivanje zakona», G. Montgomery, M. Windsor.
Vittorio Veneto. 15.00: «Peklenska vrata» D. Andrews, F. Granger.
Italia. 14.30: «Moja žena poveljnica» P. Goddard, F. M. Murray.
Kino ob morju. Zaprto zaradi poletnega odmora.
Marconi 14.30: «Slavna pustolovščina» G. Cooper.
Massimo. 14.30: «Prvi upornik» J. Wayne.
Novo Cine. 14.30: «Praznik ljubezni» J. Crain, D. Andrews, D. Haymes.
Odeon. 14.00: «Gospa iz Sangaja» R. Hayworth, O. Welles.
Radio. 14.30: «Dobrodošel prečastiti» A. Fabrizi, L. Carrell.
Savona. 14.00: «Sokoli v strmoglavem letu» O'Brien, J. Rodney.

POLETNI KINO:

Vittoria. 20.30: «Sestre Dolly» B. Grable.
Javni vrt. 20.45: «Avanture Don Juana» E. Flynn, V. Lindfors.
Rojan. 20.45: «Na otoku s teboj» E. Williams, P. Lawford.
F. Severo. 21.00: «Jolanda kralj sambe».
Skoljet. 20.45: «Ustrahovalna ježa», W. Johnson.
Brocchetta. 20.45: «Tajfun na Maleziji» D. Lamour, R. Preston.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

NEDELJA 22.7.1951.

Oddaja v slovenščini:

Poročila ob 8.00, 13.30, 19.30, 23.05 — 8,15 Jutranja glasba. 8.30 Za naše kmetovalce. 9.00 Grieg: klavirski koncert. 9.30 Mladinska oddaja. 10.00 Skladbe za harmoniko. 10.15 Glasbena oddaja za Bujščino. 13.45 Glasba po željah. 16.30 Pojo slovenski zbori. 17.00 Iz strani slovenske književnosti: F. S. Finžgar «Na petelina». 17.15 Čajkovski: Simfonija št. 2. 17.50 Reportaža: Ali smo res odvisni od vremena? 18.00 Vedre melodije. 18.15 Hrvatski kulturni prilog. 19.00 Dalmatinske narodne. 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

8.00 Igra godba na pihala. 8.30 Slovenske narodne pesmi. 9.00 Partizanska lirika z glasbo. 9.40 Marjan Kozina: Simfonija. 11.00 Naši zbori pojo pesmi borbe in dela. 12.00 Lahek opoldanski koncert. 12.40 Zabavna glasba. 13.45 Želeli ste - poslušajte! 15.15 Lahka zabavna orkestralna in solistična glasba. 16.20 Plesi raznih narodov. 16.50 Kmetijski nasveti. 17.00 Iz zakladnice pozabljenih partizanskih melodij. 17.50 Pojo naši najboljši amaterski zbori. 18.40 Naši solisti in ansambli pojo slovenske narodne pesmi. 20.45 Naši umetniki - partizani pred mikrofonom. 21.30 Slovenska zabavna glasba. 22.30 Za ples. 23.30 Za ples in razvedrilo.

René Mayer

bo v torek predložil imena nove francoske vlade

Vse kaže, da je dosegel s socialisti kompromis glede vprašanja šol in zvišanja plač

PARIZ, 21. — Dosedanji francoski minister za pravosodje, René Mayer je danes popoldne uradno sprejel nalogo, da poizkusi sestaviti novo francosko vlado. Mayer se je sestal z Auriolom, kateremu je potrdil, da upa sestaviti novo vlado. Zagotovil mu je še, da bo v torek predložil narodni skupščini listo svojih ministrov.

V zadnjih treh dnevih se je Mayer sestal s predstavniki več strank, da bi našel način, po katerem bi bili iz vlade izključeni degolisti in kominformisti. Danes zjutraj je izjavil predstavnik socialistov, Charles Lussy, potem ko se je sestal z Mayerjem, da mu je Mayer ponudil novo obliko kompromisa glede državne podpore katoliškim šolam. Ta novi kompromis bi socialisti mogli sprejeti. Popoldne so socialisti znova razpravljali z Mayerjem, to pot o drugem vprašanju, v katerem nasprotujejo s katoliki, in sicer glede gospodarskih vprašanj.

Če bo Mayerju uspel sedanji poskus, bo on predsednik 17. povojne francoske vlade. V parlamentu bo moral dobiti najmanj 314 glasov. Mayer je že leta 1949 dobil mandat za sestavo vlade, dosegel zahtevamo večino v parlamentu, vendar vlade ni uspel sestaviti in je moral mandat vrniti. V skoro vseh povojnih vladah je Mayer sodeloval; najprej kot gospodarski minister, nato je presedlal na finance, narodno obrambo in končno v februarju 1950 na ministrstvo za pravosodje.

Ugotoviti moramo torej, da ima mož precej prakse.

Kupna moč v Angliji

LONDON, 21. — Na zborovanju v Cardiffu je izjavil kancler angleškega državnega zaklada, Gaitskell da je zmotno trditi, češ da bo oboroževanje preprečila izvajanje socialne službe. Zaradi davčne politike vlade se je zmanjšala kupna moč šestine prebivalstva Anglije za 30 odst. v primerjavi z letom 1948, vendar se je povečala ostalim petim šestinam prebivalstva za 25 odst.

ZADNJA POROČILA

TRUMANOV ODPOSLANEC o svojih razgovorih v Iranu

Harriman še ne misli oditi iz Teherana - Danes se je razgovarjal s Sheperdom - Mac Ghee zahteva pomoč za Srednji vzhod

TEHERAN, 21. — Trumanov posebni odposlanec v Perziji, Averell Harriman je dal za tisk naslednjo izjavo: «Po moji zadnji izjavi od 19. julija, sem nadaljeval z razgovori s šahom in uradnimi iranskimi osebnostmi. Moji razgovori s člani senata in zbornice so bili prisrčni. Z njimi sem svobodno izmenjal mnenja in vesti. Iz tega je izšlo boljše obojestransko razumevanje osnovnih vprašanj, katerih rešitev je treba najti, da bo mogel Iran uresničiti svoje nacionalne težnje in se v največji meri okoristiti s svojimi ležišči nafte. V naših razgovorih smo se dotaknili številnih tehničnih vidikov vprašanj nafte. Na razgovorih je bil prisoten tudi moj svetovalec za vprašanja nafte, Walter Levy. Ti razgovori se normalno nadaljujejo. Istočasno sem proučil vprašanje gospodarskega razvoja države in sem se prepričal o velikih možnostih za dvig poljedelske proizvodnje, izboljšanje prevoznih sredstev, industrije, higienskih pogojev na splošno in življenjskih pogojev ljudstva».

Glasnik ameriškega poslaništva v Teheranu pa je k tej izjavi dodal, da ta še ne pomeni, da se Harriman poslavlja iz Perzije: «Harriman še ni napravil nobenega načrta za svoj odhod», so zatrdili na poslaništvu. Poročajo, da se je danes Harriman dve uri pogovarjal z angleškim poslanikom v Teheranu, Sirom Francisom Shepherdom.

Medtem pa je teheranski radio javil: «Harriman mora razumeti, da je za iransko vlado nemogoče sporazumeti se z Anglo-Iranian o vsem, ali pa samo delom vprašanja nafte, ali pa stopiti v zvezo s kakšno družbo, ki je odvisna od Anglo-Iranian. Perzijska vlada bo s pozornostjo in dobro voljo proučila vsak Harrimanov predlog, pod pogojem, da ta ne bi bil v nasprotju z zakonom za nacionalizacijo». Potem ko je radio pozdravil Harrimanovo dobro voljo in odkrito željo, da bi razumel iransko stališče, je teheranski radio ostro napadel angleško družbo zaradi njene propagande v ZDA in ji ponovno očital odgovornost za nedeljske nerede v prestolnici Perzije.

Glede ameriških načrtov na Srednjem vzhodu je danes obširno govoril državni podtajnik, Mac Ghee. Poudaril je sovjetsko željo, da bi se polastila bogatih ležišč nafte na Srednjem vzhodu. Pred senatno komisijo za zunanje zadeve je zahteval 540 milijonov dolarjev za gospodarsko in vojaško pomoč vlade državam Srednjega vzhoda in Afrike.

Ta vsota spada v načrt pomoči v skupnem znesku 8,5 milijard, ki jih je Truman zahteval za pomoč tujini. Večji del te vsote je namenjen Evropi.

Mac Ghee je dodal, da je polovica svetovnih zalog nafte na tem delu sveta. Če ne bodo našli drugih ležišč nafte, se bo morala evropska industrija zaustaviti v primeru, če bo ta ležišča nafte uspelo nadzorovati ZSSR. «Dogodki na Srednjem vzhodu se prehitevajo — je zaključil — in ZDA ne morejo dovoliti, da bi napredovale sile nevtralizma in protizahodni občutki niti da bi se Sovjetska zveza polastila novih sil in jih izkoriščala».

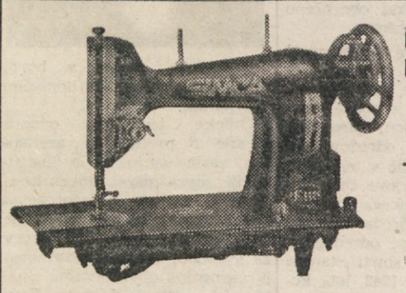
Kredite, ki jih je zahteval Mac Ghee za Srednji vzhod, bi razdelili na Grčijo, Turčijo, Iran, Izrael in druge arabske države, Libijo, Abesinijo in Liberijo. Od te vsote bi bilo namenjenih 125 milijonov za gospodarsko in 415 milijonov za vojaško pomoč.

Nove izjave Bevana

LONDON, 21. — «Izjavljam Ameriki in drugim ljudstvom, da se mi še ne čutimo dovolj varne, da bi mogli dovoliti novo oborožitev Nemčije» je danes izjavil voditelj laburistične levice, Aneurin Bevan. «Potrebujemo več časa in novih dokazov resnične demokratizacije Nemčije, da bomo mogli dovoliti tej državi, organizirati veliko vojaško organizacijo». Glede Franca je izjavil: «Mi nismo pripravljeni — mislim, da lahko govorim v imenu celotnega laburističnega gibanja — sodelovati v zavezništvu, ki bi moglo ojačiti Francovo stališče v Španiji. Mi ne verujemo, da so taki zavezniki vredni zaupanja». Bevan je takole kritiziral ZDA: «One še niso dobile dovolj političnе modrosti in niti oblasti, da bi mogle reči ostalemu svetu, kaj potrebuje. Po mojem mnenju ima v tem trenutku samo Anglija možnost preprečiti tretjo svetovno vojno». Ameriško politiko glede Kitajske je označil kot «nekaj nerazumljivega». Bivši minister za delo je nadaljeval: «Mi nismo pripravljeni žrtvovati niti eno angleško življenje, da bi obdržali Čangkajška na Kitajskem. Mi smatramo, da dejansko ni priporočljivo podpirati protiljudske režime v državah, v katerih ti obstajajo».

Volitve na Portugalskem

LIZBONA, 21. — Jutri bodo na Portugalskem izvolili novega predsednika republike. Vlada je postavila za svojega kandidata generala Craveira Lopeza. Opozicija je postavila dva kandidata. Za prvega Ruy Luisa Gomesa, je izjavil državni svet, da ga ni mogoče voliti, drugi admiral Meireles pa je umaknil svojo kandidaturo.

Staroznana tvrdka TULIAR

vam nudi najboljše jamstvo

Sivalni stroji najboljših svetovnih tovarn, tuji in domači, industrijski in družinski, specialni za šivanje nazaj in naprej, pritrjevanje gumbov, čipk, vezenje, in krpanje z garancijo 25 let. Skrajno ugodne cene od lir 10.000 naprej. Na obroke 50 lir dnevno. Moderniziramo in kupujemo rabljene stroje po ugodnih cenah. Brezhibna popravila vsakršne vrste stroja izvršuje specialist za najboljše nemške znamke. Prodajamo omarice za stroje in sestavne dele za kakršno koli vrsto stroja, električne motorje, svetilke itd. itd.

Staroznana tvrdka Tuliak vam nudi najboljše jamstvo
TRST, Ul. della Guardia 15 - Tel. 95089

Krajevne zastopnike za mesto Koper in za druge kraje koprskega okraja ter inšpektorje za organizacijo zunanje službe v posameznih delih Istrskega okrožja

išče ravnateljstvo

Tržaške zavarovalnice d.d. v Piranu

MALINOVEC iz kraških malin in druge sirupe kakor oranžado, mento itd. dobite v najboljši kvaliteti pri tvrdki

JAKOB PERHAUC
TRST - Ul. Xidias 6 - Tel. 96332

NA ZALOGI VEDNO LIKERJI, ZGANJE, JAJCNI KONJAK IN ALKOHOL ZA VLAGANJE SADJA

ZDRAVNIK
Dr. Del Giglio
bo do 20. avgusta odsoten.

ADEX-IZLETI

priredi 11. in 12. avgusta dvodnevni izlet v
Poreč
12. avgusta dvodnevni izlet v
Postojno Dutovlje Komen

Vpisovanje pri Adria-Express v Ul. F. Severo 5-b tel. 29-243 do 28. julija

VELIK USPEH CIRKUSA
4 SESTRE MEDRANO
TRST Ulica S. Marco, tramvaj 2 in 4
DANES DVE PREDSTAVI ob 17. in 21. uri
Obiščite zverinjak
Ob 11. uri krmljenje zverin.

POVSOD SAMOSTOJEN PLIN
ZADNJA IZNAJDBA TEKOČIH PLINOV
Iščemo
predstavnika za VIDEM in trgovske potnike, prav tako za VIDEM, predstavnike in trgovske potnike za GORICO
Zastopniki za TRST
Bratje ROSSONI

Obiščite KOPALIŠČE SV. NIKOLAJ
KI JE NAJLEPŠE KOPALIŠČE V BLIZINI TRSTA, S PRVOVRSTNO KUHINJO, BIFEJEM IN PENZIONOM TER WEEKEND HIŠICAMI Z ENO ALI VEČ POSTELJAMI, ORKESTER, PLES IGRIŠČA IN ZABAVE PO UGODNIH CENAH.

LADIJSKE IN AVTOBUSNE ZVEZE

ODHODI S POMOLA PESCHERIA
Ob delavnikih: iz TRSTA ob 9.30, 10.15, 11, 12.30, 13.15.
iz Sv. NIKOLAJA ob 12.15 17,30, 18.45.
Ob nedeljah in praznikih: iz TRSTA ob 8, 8.45, 9.30, *10.15, 11, 11.30, 12.15, *13.15, 14.20.
iz Sv. NIKOLAJA ob 13, 17.30, 18, 18.30, *19.15, 20.15, *21.15, 21.45 event.

ODHODI Z AVTOBUSNE POSTAJE V TRSTU S POSTANKI PRI SV. SOBOTI, ZAVLJAH, MILJAH IN LAZARETU
Ob delavnikih: iz TRSTA ob 10.00, 13.00.
iz Sv. NIKOLAJA ob 11.30, 19.00.
Ob nedeljah in praznikih: iz TRSTA ob 8.30, 12.00, 14.00, 20.30.
iz Sv. NIKOLAJA ob 10.00, 13.00, 19.00, 23.00.
* samo ob lepem vremenu.

PREVOZNE CENE:
S parnikom obojesmerna vožnja in kopanje: . . . . odrasli 200 lir - otroci 130 lir
Z motorno jadrnico obojesmerna vožnja in kopanje: odrasli 180 lir - otroci 120 lir
Z avtopulmanom obojesmerna vožnja brez kopanja:
Ob delavnikih: odrasli 190 lir - otroci 120 lir
Ob praznikih: odrasli 235 lir - otroci 150 lir

Vsa pojasnila dobite pri upravi kopališča in pri Adria-Express Ul. F. Severo 5 b, tel. 29-243

DEŽELNA VINSKA KLET

NAPISAL FRAN MILČINSKI : FRIDOLIN ŽOLNA

8. Vlado jo je poljubil na vrat, da se je prestrašeno ozrla; opravičil se je s «pardon!», predstavil mene in ji potem povedal, da v veselem razkošju ne smemo pozabiti svoje narodne dolžnosti in da je sedaj ugodna prilika nabirati med navzočimi rodoljubi prispevke za Trubarjev spomenik: za to plemenito delo pa ni poklicanejše moči nego ona, Dora Strukelj!

Jaz sem z navdušenjem pozdravil to misel, saj smo pri nas v Črnomlju tudi zmeraj kaj zbrali za narodne namene, kadar smo ga imeli pod kapo. Segel sem v žep: eno kronico ali dve bi bil rad odrinil; toda Vlado me je kar siloma proč potegnil nazaj k sodcem. To mi ni bilo všeč! Ne bi bil verjel, da je Vlado tako umazan. — Doro Strukelj sem pa videl švigati po kleti in nikogar ni izpustila, kdor ji ni pravočasno ušel venkaj... In takih je bilo dokaj!

Tako se je klet precej izpraznila in dalo se je vsaj brez nezgode dvigati čašo do ust.

Vlado me je pričel nekako pokroviteljsko podučevati, naj se vobče držim tistih sodov, ki so nagnjeni, kajti to je zunanji znak njih notranje milosti, da namreč najbolj ugajajo občinstvu in so torej vina dobra.

Odkrito povedano, to načelo me je zopet močno zbodlo in povedal sem Vladu naravnost svoje misli. Vse kar je prav, sem rekel, saj sem tako rekoč skoraj demokrat, ali sodba široke mase vendar ne more biti merodajna izobraženemu človeku z maturo! Naša domača vina bom menda vendarle še sam poznal, ali so za kaj ali niso za nič — čeprav sem le rodoljub z dežele, saj drugod tudi še žive ljudje in pijo vino in ne samo v Ljubljani, in kar se tiče, so se v Črnomlju zastran vina ravnali pač vsi po meni, ne pa jaz po drugih — lahko vpraša notarja ali župana ali kogarkoli! — In sploh, ako nam bo vedno in povsod kar sodba drugih za evangelij, potem ni treba nam ničesar več poslušati, saj so to opravili že drugi, ampak kar ponižno recimo: «Lahko noč, pogrebči!» in pojdimo lepo spat! Saj res!

Vlado je rekel, čemu se kregam, naj rajši pijem.

Saj pijem! — Tega si ne dam od nikogar očitati, da ne pijem — od nikogar! Tudi ne od svojih prijateljev! Ampak kar je res, je res, in Ljubljančani naj nikar ne mislijo, da so čisto vso modrost kar sami pojužinali. Marsikaj, kar beremo o njih, nam deželanom ni všeč, toliko pa povem, naj si nikar ne domišljajo, da imajo že ves svet na vajetih!

Prav nalašč, da bodo videli, sem pričel na svojo roko, po lastnem preudarku, pokušati! Kaj mi mar!

Pa baš iz tistega soda sem šel pit, iz soda št. 20. ki so se ga najbolj ogibali. Nalašč! Kaj mi mar!

Vino je bilo malo motno, sicer pa čisto pitno. Masa seveda pokuša z očmi in ne z jezikom. In Slovenci smo sploh premalo samostojni, do lastnega mnenja se sploh ne upamo povzpeti, le za tujim se lovimo, pa naj ga pes prinese na repu! Šalobarde smo! Zato pa tudi ves svet pometa z nami!

Vino št. 20 je bilo prav pitno, ko se mu je človek privadil. Boljše je bilo, nego sem sam mislil skraja. Rezko, pa brez vsiljive kislobe. Okus je polnil vsa usta in je bil trajen. Naravnost izborna kapljica! Tako zlahka že dolgo nisem pil vina in vesel sem ga bil in ponosen sem bil nanj! Bežite, vi Ljubljančanje, s svojimi visečimi sodi! Šalobarde! Št. 20 pridite pokusit, potem govorite!

Vlado je zopet v kotu in «oturalal» kakor obseden. Sel sem ponj in ga vlekel pred svoj sod. «Tega pokusi, šalobarda!» Pokusil je in rekel, da je vino motno. To je bila vsa kritika izobraženega Ljubljančana!

«Se eno izpij, saj jaz plačam!» sem mu ukazal. «Pa oči zatisni in potem izreci sodbo! Ampak pazi! Vino ne sme trpeti krivice! Jaz sem za to, da ne! Vam že pokažem!»

Zbirale so se okolu naju še druge šalobarde, ki so tudi pričele pokušati moje vino. Tako je prav! Saj se da pri nas marsikaj doseči, le odločnosti je treba in pa vztrajnosti in sposobnosti seveda; kje bi že lahko bili Slovenci, ako bi se tako delovalo! Ali kaj, ko nimamo mož, pravih, mož ... oziroma može imamo, le na površje se jih ne pusti! O, če bi jaz...

Rrrrriiiink! ...

Tisoč vragov, kako sem se ustrašil! Ali se klet že zapira? Saj je šele deset!

Rrrrriiiink! ...

Oho, mi protestiramo, saj nismo otroci, da bi nas spat gonili!

Rrrrriiiink! ...

Oho, oho! Zdaj pa še luči ugašajo! Skandal! Saj se lahko človek ubije, predno najde do stopnic. Naj bi v Črnomlju kak krčmar kaj takega poizkusil, no!

Reči moram: Ljubljana napravlja jako slab vtis name! Človek nesebično delo za deželno dobrodelnost je za deželno dobrodelnost in se žrtvuje najplemenitejšim namenom, v zahvalo pa ga proč gonijo! Potem lahko tožijo, da stranka propada! Na ta način ne pridobivajo ljudske simpatije! Ne proč poditi, ampak privabljati je treba občinstvo. Toda intendanca vinske kleti nima nič skrbi za narod; pa če bi ga imela, bi že zdavnaj prirejala ljudske vinske pokušnje po znižanih cenah. Ampak ker tako važno socialno nalogo nima frakarska gospoda na čelu vinske kleti prav nič smisla in ga nikdar ne bo imela ... Demokratizacije je treba! Potem se nas ne bo metalo črez prag! Tepel se ne bom, seveda sili se nikam, ali Ljubljano si pomnim!

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 150 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.